

Nr 241.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till Statens sinnessjukhus: Avlöningar m. m.; given Stockholms slott den 16 mars 1945.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Gustav Möller.

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 16 mars 1945.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, BERGQUIST, DOMÖ, GJÖRES, EWERLÖF, RUBBESTAD, OHLIN, ERLANDER, DANIELSON, ANDRÉN.

Efter gemensam beredning med cheferna för justitie- och finansdepartementen anför chefen för socialdepartementet, statsrådet Möller:

I årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t på min hemställan under femte huvudtiteln, punkterna 115 och 129, föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1945/46 beräkna

dels till Statens sinnessjukhus: Avlöningar ett förslagsanslag av 26 475 000 kronor,

dels ock till Statens anstalt för fallandesjuka: Avlöningar ett förslagsanslag av 375 000 kronor.

Bihang till riksdagens protokoll 1945. 1 saml. Nr 241.

I samband med min preliminära anmälan av hithörande spörsmål anförde jag, att inom socialdepartementet förelåge ett av särskilda sakkunniga den 18 januari 1943 avgivet betänkande angående översyn av tjänsteförteckningen för allmänna civilförvaltningen, i vad densamma avsåge statens sinnessjukhus och statens anstalt för fallandesjuka, samt att jag hade för avsikt att upptaga de sakkunnigas förslag till prövning inom sådan tid, att eventuell proposition i ämnet kunde föreläggas årets riksdag. Vidare framhöll jag, att i samband med behandlingen inom justitiedepartementet av strafflagberedningens förslag angående sinnessundersökningar m. m. vissa åtgärder övervägdes, som kunde komma att påverka medelsbehovet för sinnessjukhusens avlöningskostnader.

Jag anhåller nu att få upptaga hithörande spörsmål till fortsatt behandling. I samband därmed torde, förutom medicinalstyrelsens anslagsäskanden för nästa budgetår, en av statens sjukhuspersonals förbund gjord framställning om utbyte av vissa extra ordinarie tjänster vid sinnessjukhusen mot ordinarie befattningar böra göras till föremål för prövning.

Till en början torde en kort översikt av den statliga anstaltsorganisationen på området böra lämnas.

I. Översikt av anstaltsorganisationen.

Statens sinnessjukhus äro 24 till antalet och fördelas med utgångspunkt från det officiellt fastställda platsantalet i tre storleksgrupper. Den första gruppen omfattar sjukhus med ett platsantal överstigande 1 200, den andra gruppen, med två undantag, sjukhus med ett platsantal av 500—1 200 och den tredje gruppen återstående sjukhus. Denna gruppering är i första hand avgörande för syssломännens lönegradsplacering men har även betydelse för löneställningen och omfattningen av annan personal. Efter denna indelningsgrund gruppera sig de nuvarande sjukhusen, inklusive statens anstalt för fallandesjuka, sålunda:

	Benämning	Officiellt platsantal
<i>Grupp I.</i>	S:t Lars sjukhus i Lund	1 306
	Ulleråkers sjukhus vid Uppsala	1 282
	S:ta Maria sjukhus i Hälsingborg	1 228
	Ryhovs sjukhus i Jönköping	1 220
<i>Grupp II.</i>	Restads sjukhus vid Vänersborg	1 080
	S:ta Gertruds sjukhus i Västervik	986
	Säters sjukhus	984
	Umedalens sjukhus vid Umeå	918
	Sidsjöns sjukhus i Sundsvall	916
	S:t Sigfrids sjukhus i Växjö	910
	Källshagens sjukhus i Vänersborg	870
	Sundby sjukhus vid Strängnäs	850
	Mariebergs sjukhus i Kristinehamn	848
	Birgittas sjukhus i Vadstena	800
	Frösö sjukhus vid Östersund	785

	Benämning	Officiellt platsantal
<i>Grupp III.</i>	Vipeholms sjukhus i Lund	750
	Furunäsets sjukhus vid Piteå	564
	Salberga sjukhus i Sala	374
	S:t Jörgens sjukhus vid Göteborg	365
	Västra Marks sjukhus i Örebro	350
	Psykiatriska sjukhuset i Stockholm	312
	Gådeå sjukhus i Härnösand	279
	S:t Olofs sjukhus i Visby	216
	S:ta Annas sjukhus i Nyköping	206
	Anstalten för fallandesjuka, Vilhelmsro, Jönköping	222
	Summa platser	18 597

Av sinnessjukhusen äro S:t Sigfrids och Sidsjöns sjukhus utrustade med specialavdelning för manliga psykopatpatienter, varjämte vid vart och ett av S:ta Gertruds och Sätters sjukhus finnes en s. k. fast avdelning för vård av särskilt samhällsvådliga och farliga, för rymning benägna sinnessjuka män. Vipeholms sjukhus är avsett för vård av vuxna svårskötta obildbara sinnesslöa. Vid Källshagens sjukhus finnes ett stort antal straffrifyrkklarade asociala imbecilla. Medan sinnessjukhusen i allmänhet äro avsedda för både manliga och kvinnliga patienter, emottagas vid Västra Marks sjukhus endast kvinnliga och vid Salberga sjukhus endast manliga patienter; sistnämnda sjukhus äro avsedda för asociala imbecilla. Statens anstalt för fallandesjuka meddelar såväl undervisning som vård och behandling av fallandesjuka, varav en del tillika äro sinnesslöa.

Den ordinarie personalen vid sinnessjukhusen uppdelas enligt gällande tjänsteförteckning i fyra huvudgrupper, nämligen läkarpersonal, kontorspersonal, sjukvårdspersonal och ekonomipersonal. Vid statens anstalt för fallandesjuka tillkommer såsom en femte grupp lärarpersonal. I samtliga grupper utom den sistnämnda finnes härjämte icke-ordinarie personal, av vilken vissa grupper, tillhörande ekonomipersonalen, avlönas enligt särskild av Kungl. Maj:t fastställd löneplan (Ek).

Rörande personalens närmare sammansättning och omfattning lämnas i det följande erforderliga uppgifter. Beträffande förekomsten av ekonomisavdelningar, areal och djurbesättning m. m. torde få hänvisas till två vid betänkandet fogade bilagor (1 och 2).

II. Revision av tjänsteförteckningen och därmed sammanhängande spörsmål.

A. Revisionens omfattning m. m.

Föreliggande betänkande i ämnet har utarbetats av följande inom socialdepartementet tillkallade sakkunniga, nämligen ledamoten av riksdagens första kammare O. G. Karlsson, tillika ordförande, byråchefen E. Björkquist,

landstingsdirektören E. von Hofsten samt numera avlidne överläkaren vid Långbro sjukhus S. Stenberg, vilka därvid antagit benämningen tjänsteförteckningssakkunniga för statens sinnessjukhus. I viss utsträckning har samråd ägt rum med 1939 års tjänsteförteckningssakkunniga.

Betänkandet berör såväl läkar- och sjukvårdspersonalen som kontors- och ekonomipersonalen vid statens sinnessjukhus ävensom motsvarande grupper vid statens anstalt för fallandesjuka. Beträffande läkarna begränsa sig de sakkunniga till att föreslå vissa ändrade tjänstebenämningar, medan beträffande övrig personal framläggas förslag till ändringar avseende såväl olika befattningars löneställning som dessas tjänstebenämning. I samband härmed ha de sakkunniga även ingått på prövning av frågan, i vad mån vissa slag av befattningar, som för närvarande endast finnas inrättade såsom icke-ordinarie, böra förändras till ordinarie och därmed komma att uppföras å tjänsteförteckningen. Härjämte ha i viss utsträckning organisatoriska spörsmål upptagits till behandling, främst berörande vissa grupper av sjukvårdspersonalen.

Emellertid vill jag erinra om att riksdagen i skrivelse den 12 juli 1944, nr 451, anhållit om utredning rörande de statsanställda sjuksköterskornas med fleras löne- och anställningsförhållanden. I anledning härav har jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 24 november 1944 chefen för finansdepartementet tillkallat särskilda sakkunniga för att verkställa den av riksdagen begärda utredningen, varvid de sakkunniga bemyndigats bland annat att, i den mån utredningen finner så påkallat, ompröva anställningsförhållandena jämväl för annan statsanställd personal med sjuksköterskeutbildning. Åt dessa sakkunniga har tillika uppdragits att verkställa en omprövning av anställningsförhållandena för den lägre vård- och ekonomipersonalen i statlig tjänst, närmast i syfte att åvägabringa större enhetlighet i lönebestämmelserna för de personalgrupper, som för närvarande avlönas enligt någon av Ek-, U-, V- eller MV-planerna. Vidare torde i detta sammanhang böra framhållas, att Kungl. Maj:t på framställning av medicinalstyrelsen och vederbörande personalorganisationer — som ansett att de sakkunniga icke tillräckligt beaktat sjukvårdspersonalens mindre tillfredsställande utbildningsförhållanden — genom beslut den 24 september 1943 uppdragit åt medicinalstyrelsen att i samråd med berörda personalorganisationer verkställa utredning rörande möjligheterna att bereda sjukvårdspersonalen vid statens sinnessjukhus och anstalt för fallandesjuka förbättrad utbildning. Under sådana förhållanden torde med prövning av föreliggande betänkande, i vad detsamma avser sjukvårdspersonalen, böra anstå utom vad angår vissa tjänstebenämningsfrågor, som jämväl beröra andra personalgrupper. Hinder synas icke föreligga att till behandling upptaga de sakkunnigas förslag beträffande övrig personal, vilken avlönas enligt civila ordinarie- och icke-ordinariereglementena och därmed i allt väsentligt faller utanför ramen för den inom finansdepartementet igångsatta utredningen.

Det bör nämnas, att de sakkunniga jämväl behandlat vissa spörsmål angående lönegradsplaceringen av maskinpersonalen vid karolinska sjukhuset

och serafimerlasarettet. Dessa frågor torde sedermera få anmälas av chefen för ecklesiastikdepartementet.

Vid de sakkunnigas förslag hava, såvitt angår personalen vid statens sinnessjukhus och anstalt för fallandesjuka, fogats yttranden av representanter för följande personalsammanslutningar, nämligen föreningen tjänstemän vid statens sjukhusförvaltning, maskinbefälsföreningen vid statens sjukhus, statens sjukhuspersonals förbund, svensk sjuksköterskeförening och svenska sinnessjukhusens förmansförening. Vidare hava efter remiss yttranden avgivits av medicinalstyrelsen efter hörande av vederbörande sjukhusdirektioner, allmänna lönenämnden, statskontoret och Sveriges sinnessjukhus arbetsledareförbund. Härjämte hava svenska ekonomiföreståndarinnors förening och svenska sinnessjukhusens förmansförening inkommit med skrifter i ämnet. Beträffande de spörsmål, som här skola bli föremål för behandling, lämnas en redogörelse för dessa yttranden i samband med vederbörliga delar av betänkandet.

B. Vissa tjänstebenämningsfrågor för läkare och sjukvårdspersonal.

Gällande bestämmelser.

För närvarande finnas vid sinnessjukhusen följande ordinarie tjänster tillhörande läkarpersonalen.

Benämning	Lönegrad
Överläkare av 1:a klass	A 29
Överläkare av 2:a klass	A 28
Överläkare av 3:e klass	A 27
Förste läkare	A 28
Andre läkare	A 26

Den likställdhet, som enligt sammanställningen förefinnes mellan förste läkare och överläkare av 2:a klass, ävensom det försteg som råder för förste läkare i förhållande till överläkare av 3:e klass, ha endast avseende å själva lönegradsplaceringen; överläkare av 3:e och 2:a klass ha i realiteten högre löneställning än förste läkare, enär de förra, i likhet med överläkare av 1:a klass, äga åtnjuta fri tjänstebostad med bränsle och elektrisk belysning.

Överläkare av 1:a klass vid sinnessjukhus är alltid tillika sjukhuschef. Vid 15 sinnessjukhus är överläkartjänsten av 1:a klass. Dessa sjukhus ha, med ett enda undantag, därjämte en eller två överläkartjänster av 3:e klass. Överläkare av 2:a klass är också regelmässigt sjukhuschef och tillika ende överläkare vid sjukhuset. Vid 7 sinnessjukhus är överläkartjänsten av 2:a klass. Överläkartjänst av 3:e klass förekommer dels vid 2 sinnessjukhus såsom enda ordinarie läkartjänst, varvid tjänstinnehavaren självfallet tillika är sjukhuschef, dels ock — såsom av det anförda framgår — vid sidan av överläkartjänst av 1:a klass vid samma sjukhus; det sistnämnda är fallet vid 14 sinnessjukhus.

Vid statens anstalt för fallandesjuka finnes endast en läkartjänst, vars innehavare är överläkare av 2:a klass i lönegraden A 28 och tillika chef för anstalten.

Av sjukvårdspersonalen beröras i förevarande sammanhang endast uppsyningspersonalen av de sakkunnigas förslag. Denna personal är för närvarande fördelad på följande slag av befattningar:

Benämning	Lönegrad
Uppsyningsman av 1:a klass	A 14
Förestånderska av 1:a klass	A 12
Uppsyningsman av 2:a klass	A 10
Förestånderska av 2:a klass	A 7

Härutöver finnas skötare och sköterskor samt överskötare och över-sköterskor.

Uppsyningspersonalen är avpassad efter bland annat antalet överläkar-avdelningar vid vederbörande sjukhus. Härvid är en och samma överläkar-avdelning normalt tilldelad en eller två uppsyningsmän eller förestånderskor. Är överläkaravdelningen enbart belagd med kvinnor, tjänstgöra förestånderskor. Vid mansavdelningar samt blandade mans- och kvinnoavdelningar förekommer manlig respektive kvinnlig uppsyningspersonal i varierande utsträckning vid olika sjukhus. Vid statens anstalt för fallandesjuka förekomma endast förestånderskor.

Uppsyningspersonalens arbete består närmast i utövande av visst in-seende över dem underordnad sjukvårdspersonal, patientbeläggningen, vissa inre och yttre arbeten samt delvis ganska omfattande expeditiönsarbeten. Det rent sjukvårdande arbetet på avdelningarna ombesörjes i huvudsak av, förutom läkarna, den underordnade sjukvårdspersonalen.

De sakkunniga.

De sakkunniga föreslå till en början, att nuvarande klassbeteckningar avskaffas över hela linjen, alltså icke blott för läkare och sjukvårdspersonal utan även för kontors- och ekonomipersonal. De sakkunnigas förslag står i detta hänseende helt i överensstämmelse med de principer, som av 1939 års tjänsteförteckningssakkunniga förordats för civilförvaltningen i övrigt i dess betänkande angående tjänstebenenämningar m. m. (Del III, SOU 1942: 46).

Vid bifall till detta förslag skulle tjänsteförteckningen, i vad den avser överläkarna vid statens sinnessjukhus och anstalt för fallandesjuka, allenast komma att upptaga överläkare i följande lönegrader, nämligen i A 27, A 28 och A 29. Emellertid erinra de sakkunniga om att 1939 års tjänsteförteckningssakkunniga i annat betänkande (Del II, SOU 1942: 30) framlagt förslag rörande evalvering av bland annat ifrågavarande överläkares nuvarande bostadsförmån till högre kontant lön. Därest detta förslag vunne statsmak-ternas godkännande, föreslås tjänsteförteckningen i här berörda delar i stället erhålla följande utformning, nämligen beträffande statens sinnessjukhus överläkare A 30, överläkare och sjukhuschef A 31, överläkare och sjukhus-

chef A 32, överläkare och sjukhuschef A 33 samt beträffande statens anstalt för fallandesjuka överläkare och sjukhuschef A 32.

Vad angår övriga läkartjänster vid ifrågavarande sjukhus föreslå de sakkunniga, att förste läkare i A 28 utbytes mot avdelningsläkare i samma lönegrad samt att andre läkare i A 26 likaledes utbytes mot avdelningsläkare i oförändrad lönegrad. Detta förslag synes de sakkunniga vara att föredraga framför ett av 1939 års tjänsteförteckningssakkunniga med viss tveksamhet framfört uppslag att tjänsteförteckningen skulle upptaga benämningarna förste läkare och läkare.

Beträffande uppsyningspersonalen räkna de sakkunniga alltjämt med en uppdelning av denna i en högre och en lägre lönegrupp. De manliga befattningshavarna föreslås — med iakttagande av klassbeteckningens borttagande — skola benämnas förste uppsyningsman respektive uppsyningsman, varvid den förra gruppen väsentligen skulle handhava övervakningen av arbetet å sjukavdelningarna, medan den senare skulle i huvudsak övervaka patienternas utarbete. Av de kvinnliga befattningshavarna skulle den högre lönegruppen handhava övervakningen av sjukvårdsarbetet å respektive överläkaravdelningar med biträde av befattningshavarna i den lägre lönegruppen. De förra skulle benämnas föreståndarinna, de senare biträdande föreståndarinna.

För övrig sjukvårdspersonal föreslås icke någon ändrad benämning.

Yttranden.

Förslaget om slopande av klassbeteckningarna har praktiskt taget genomgående tillstyrkts eller lämnats utan erinran i de avgivna yttrandena.

Vad särskilt angår läkartjänsterna har flertalet *sjukhusdirektioner* tillstyrkt de föreslagna benämningarna av såväl över- som underordnade läkare. Några direktioner ha dock ansett skäl ej föreligga att ändra de nuvarande benämningarna.

Beträffande överläkartjänsterna föreslår en direktion, att även vid bibehållen lönegradsplacering åtskillnad bör göras mellan benämningen på överläkare, som är sjukhuschef, och annan överläkare.

I fråga om de underordnade läkartjänsterna ha några direktioner föreslagit införande av de vid kroppssjukhusen förekommande benämningarna förste och andre underläkare. Även benämningarna biträdande läkare och underläkare ha föreslagits.

Medicinalstyrelsen tillstyrker förslaget beträffande överläkarna men är tveksam mot förslaget i vad det gäller de underordnade läkarna. Styrelsen yttrar sålunda:

Vad angår den föreslagna benämningen av de underordnade läkarna, avdelningsläkare, kan styrelsen icke dela de sakkunnigas uppfattning, utan finner styrelsen 1939 års tjänsteförteckningssakkunnigas förslag, förste läkare och läkare, avgjort vara att föredraga. Begreppet avdelning hänför sig i första hand till den minsta enheten av ett sjukhus, för vilken särskild läkare icke finnes anställd. De sakkunnigas förslag skulle ock föra till det enligt medicinalstyrelsens förmenande icke tillfredsställande förhållandet, att vid

de sex minsta sinnessjukhusen, där endast två läkare finnas anställda, skulle finnas en överläkare och en avdelningsläkare, åt vilken senare icke kommer att bliva anförtrodd några särskilda funktioner vid viss avdelning, enär han har att för hela sjukhuset fullgöra allt det arbete, som åvilar den underordnade läkaren.

Allmänna lönenämnden finner icke anledning till erinran mot förslaget i denna del.

Statskontoret erinrar om att ämbetsverket i utlåtande den 18 mars 1943 över 1939 års tjänsteförteckningssakkunnigas förut berörda betänkande, del III, då icke funnit tidpunkten lämplig för en uteslutande formell omarbetning av tjänsteförteckningen. En dylik förde nämligen med sig ett stort antal andra författningsändringar, berörande i främsta rummet instruktioner, stadgor, arbetsordningar m. m., där äldre tjänstebenämningar skulle ersättas med nya. På grund härav och då frågan om tjänstebenämningarna torde böra upptagas till prövning samtidigt för hela statsförvaltningen, utginge statskontoret från att de framförda förslagen om ändring av benämningarna av såväl läkartjänsterna som övriga befattningar vid sinnessjukhusen komme att tagas under omprövning i samband med den fortsatta behandlingen av 1939 års tjänsteförteckningssakkunnigas förslag i ämnet.

Beträffande sjukvårdspersonalen ha *representanterna för svenska sinnessjukhusens förmansförening* föreslagit, att samtliga uppsyningsmans- och föreståndersketjänster befämnas uppsyningsman respektive föreståndarinna och att de olika tjänsterna med samma benämning åtskiljas blott genom lönegradsplaceringen. Representanterna framhålla, att benämningen förste uppsyningsman syntes förutsätta, att det skulle finnas minst två uppsyningsmän inom det verksamhetsområde vederbörande hade sig tilldelat. Så torde dock i allmänhet icke bliva fallet. Vid specialavdelningarna, liksom vid flera av de större sjukhusen, funnes för närvarande endast en uppsyningsman. Även vid sjukhus med två uppsyningsmän kunde prefixet »förste» utan olägenhet undvaras, då befattningshavarna alltid komme att placeras i olika lönegrader.

I en den 7 februari 1945 ingiven framställning har förmansföreningen vidhållit sin uppfattning härutinnan samt beträffande benämningen biträdande föreståndarinna tillagt, att denna titel skulle kunna medföra vissa olägenheter ur organisatorisk synpunkt. Förestånderskorna vid de mindre sjukhusen vore för närvarande av 2:a klass, och eftersom arbetsuppgifterna vid dessa sjukhus sjölvfallet vore av mindre omfattning än vid de stora sjukhusen, kunde en uppflyttning av nämnda förestånderskor i samma lönegrad som motsvarande befattningshavare vid de stora sjukhusen knappast ifrågasättas. När det gällde personal i förmansställning borde även titeln biträdande helst undvikas. I detta sammanhang framhåller föreningen önskvärdheten av att frågan om gemensam tjänstetitel för uppsyningsmän och förestånderskor gjordes till föremål för utredning.

Representanterna för statens sjukhuspersonals förbund hemställa, att benämningarna skötare och sköterska ändras till sjukskötare respektive sjukskö-

terska. Till stöd härför anføres, att de nuvarande benämningarna vore intetsägande samt att ordet skötare eller sköterska i en del andra fall, där det användes som yrkestitel, föreginges av ett prefix, t. ex. djurskötare, traktorskötare. Att de vid lasaretten utbildade sköterskorna använde sig av benämningen sjuksköterska borde icke stå hindrande i vägen, enär yrket och icke utbildningen borde vara avgörande för benämningsfrågan.

Representanterna för svensk sjuksköterskeförening ha icke något att erinra mot de sakkunnigas förslag i denna del. De framhålla i övrigt, att det vore vedertaget bruk, att med sjuksköterska förstodes allenast den som genomgått av staten godkänd sjuksköterskeskola samt att sådant behörighetskrav icke gällde för skötersketjänsterna vid sinnessjukhusen.

Flertalet *sjukhusdirektioner* har tillstyrkt de sakkunnigas förslag eller lämnat detsamma utan erinran. Av de övriga direktionerna ha några ansett de nuvarande benämningarna böra bibehållas, medan vissa andra — under framhållande av att tjänstebenenämningen bör ange ifrågavarande personals uppgift att vårda sjuka — föreslagit benämningarna vårdföreståndare, sjukvårdare och sjukvårdarinna i stället för respektive uppsyningsman, skötare och sköterska.

Medicinalstyrelsen och *allmänna lönenämnden* ha lämnat de sakkunnigas förslag i fråga om benämningen av uppsyningsmans- och föreståndarskebefattningarna utan erinran samt i övrigt icke gjort något uttalande beträffande sjukvårdspersonalens tjänstebenenämningsfråga.

Departementschefen.

Förslaget om borttagande av nuvarande klassbeteckning för vissa befattningar vid sinnessjukhusen och anstalten för fallandesjuka utgör närmast en tillämpning på ifrågavarande område av de allmänna principer rörande tjänstebenenämningarnas utformning inom civilförvaltningen i övrigt, som förordats av 1939 års tjänsteförteckningssakkunniga. Med hänsyn härtill och då åtgärden synes mig utan olägenhet kunna genomföras, tillstyrker jag densamma. En följd av klassbeteckningarnas avskaffande blir givetvis, att i fullmakt eller konstitutorial måste angivas icke blott den tjänst, utnämningen avser, utan även tjänstens lönegrad.

Det av 1939 års tjänsteförteckningssakkunniga framlagda förslaget om evalvering av, bland andra, överläkarna vid statens sinnessjukhus och anstalten för fallandesjuka tillkommande bostadsförmån till högre kontant lön är för närvarande föremål för prövning inom finansdepartementet. Enligt vad jag inhämtat räknar chefen för nämnda departement icke med att framlägga förslag i ämnet för årets riksdag. Vid sådant förhållande torde beträffande överläkarna vid ifrågavarande sjukhus icke böra vidtagas annan ändring än den som föranledes av klassbeteckningens avskaffande. Tjänsteförteckningen skulle i enlighet härmed komma att upptaga befattningar som överläkare i lönegraderna A 27, A 28 och A 29.

Beträffande de underordnade läkarna innebär nu ifrågavarande sakkunnigförslag, att benämningarna förste och andre läkare (i lönegrad A 28 och A 26)

skulle utbytas mot benämningen avdelningsläkare i samma lönegrader. Med hänsyn till den kritik, som av medicinalstyrelsen framförts mot denna benämning, anser jag mig icke böra förorda förslaget i denna del. De av 1939 års tjänsteförteckningssakkunniga föreslagna benämningarna förste läkare respektive läkare synas mig icke heller fullt tillfredsställande. Då vid remissbehandlingen ej heller från andra håll framkommit något förslag, som synes mig vara att föredraga framför de nuvarande benämningarna, anser jag lämpligast, att tjänsteförteckningen i denna del tills vidare bibehålles oförändrad.

I fråga om uppsyningspersonalen innebär det föreliggande sakkunnigförslaget, att befattningarna såsom uppsyningsman av 1:a och 2:a klass (i lönegraderna A 14 och A 10) skulle benämnas förste uppsyningsman respektive uppsyningsman samt att befattningarna såsom förstånderska av 1:a och 2:a klass (i lönegraderna A 12 och A 7) skulle benämnas föreståndarinna respektive biträdande föreståndarinna. Dessa benämningar ha, som nämnts, godtagits av medicinalstyrelsen och allmänna lönenämnden, medan vederbörande personalförening förordat, att samtliga ifrågavarande befattningar skulle benämnas uppsyningsman respektive föreståndarinna och endast skiljas åt genom lönegradsplaceringen. Härutöver har personalföreningen uttalat önskemål om att frågan om införande av gemensam tjänstebenämning för all uppsyningspersonal gjordes till föremål för utredning.

Den mot sakkunnigförslaget i förevarande del framförda kritiken synes mig icke helt sakna fog. Även enligt min uppfattning bör största möjliga förenkling av titulaturen eftersträvas. Så länge manlig och kvinnlig uppsyningspersonal äro placerade i skilda lönegrader, torde emellertid en gemensam benämning för samtliga hithörande befattningar knappast böra ifrågakomma med hänsyn till de olägenheter i förvaltningshänseende, som därav skulle bli följden. Ej heller är jag i betraktande av den praxis, som utbildat sig och godtagits för större delen av civilförvaltningen i övrigt, beredd att nu förorda gemensamma benämningar beträffande de manliga och kvinnliga befattningshavargrupperna var för sig i enlighet med vad personalföreningen hemställt. Däremot anser jag den från personalkåren framförda kritiken mot beteckningen biträdande föreståndarinna vara av den art, att en jämkning av förslaget härutinnan bör ske, förslagsvis på så sätt att prefixet »biträdande» bortfaller. Min ståndpunkt till föreliggande sakkunnigförslag skulle alltså innebära, att befattningarna i fråga skulle benämnas förste uppsyningsman och uppsyningsman respektive första föreståndarinna och föreståndarinna.

Vad slutligen angår den av vederbörande personalsammanslutning väckta frågan om ändrad benämning för den manliga och kvinnliga skötarpersonalen synes mig detta spörsmål lämpligen böra upptagas till prövning i samband med pågående utredningar om sjukvårdspersonalens utbildnings- och anställningsförhållanden. Jag lämnar alltså detta spörsmål åsido i förevarande sammanhang.

C. Kontorspersonalen.

Gällande bestämmelser.

Vid sinnessjukhusen och anstalten för fallandesjuka finnas följande tjänster tillhörande kontorspersonalen.

Antal.	Befattning.	Lönegrad.
4	Syssloman av 1:a klass	A 24
11	Syssloman av 2:a klass	A 22
10	Syssloman av 3:e klass	A 21
17	Bokhållare	A 15
25	Kassör	A 11
15	Kameralbiträde	A 8
16	Kanslibiträde	A 7
7	Kontorsbiträde	A 4

Av dessa tjänster finnas vid statens anstalt för fallandesjuka allenast syssloman av 3:e klass, kassör och kontorsbiträde.

Fördelningen av sysslomanstjänsterna på de olika sjukhusen ansluter sig till den förut angivna storleksgrupperingen av sjukhusen sålunda, att syssloman av 1:a klass finnes vid de större sjukhusen (grupp I), syssloman av 2:a klass vid de medelstora sjukhusen (grupp II) och syssloman av 3:e klass vid de mindre sjukhusen (grupp III).]

För behörighet till befattning såsom syssloman erfordras dels att ha avlagt minst realexamen samt därjämte ha antingen avlagt godkänd avgångsexamen vid ett av staten understött handelsgymnasium eller på annat sätt förvärvat motsvarande utbildning, dels ock att ha ådagalagt skicklighet och beprövad erfarenhet i ekonomisk förvaltning.

[Sysslomanstjänst tillsättes av medicinalstyrelsen. Beträffande sysslomännens åligganden meddelas bestämmelser i 45—51 §§ av Kungl. Maj:ts stadga angående sinnessjukvården i riket (S. F. S. 1929: 328). Enligt dessa bestämmelser, som äro tillämpliga även å sysslomannen vid anstalten för fallandesjuka, har syssloman att under direktionen och sjukhuschefen handhava sjukhusets ekonomiska förvaltning och därmed i sammanhang stående angelägenheter, att leda och övervaka kontors- och ekonomipersonalens arbete samt att verkställa den utredning, som erfordras för föredragning i direktionen av frågor rörande sjukhusets ekonomiska förvaltning. Sysslomannen åligger särskilt att träffa avtal om inköp av förnödenheter och verkställa utanordning av medel för erforderliga likvider, att följa de för sjukhuset anvisade anslagens ställning, att utöva kontroll över kassarörelsen, att ombesörja uppbörd av avgifter för intagna samt att ombesörja förandet av sjukhusets räkenskaper. Härjämte har sysslomannen att i den omfattning, som anförtros honom, i direktionen föredraga respektive själv besluta i ärenden av ekonomisk innebörd.

Bokhållartjänst finnes vid samtliga större och medelstora sjukhus. De mindre sjukhusen utom S:t Jörgens och Furunäsets sjukhus sakna sådan befattning.

Samtliga sjukhus ha kassörstjänst, under det att kameralbiträdestjänst saknas vid de mindre sjukhusen, utom Vipeholms sjukhus, samt ett av de till mellangruppen hörande sjukhusen, nämligen Frösö sjukhus.

Enligt sinnessjukvårdsstadgan har bokhållare och kameralbiträde att biträda sysslomannen vid dennes göromål samt kassör att handhava och ansvara för sjukhusets kassa och att upprätta avlöningslistor. För behörighet till befattning såsom bokhållare, kassör eller kameralbiträde vid sinnessjukhus fordras dels att hava undergått minst realexamen eller, vad angår kassör och kameralbiträde, avgångsexamen från statens normalskola för flickor i Stockholm eller med denna i fråga om kompetensvärdet av avgångsbetyg jämställd skola, dels att hava antingen avlagt godkänd avgångsexamen vid ett av staten understött handelsgymnasium eller på annat sätt förvärvat motsvarande utbildning, dels ock att under minst ett år hava tjänstgjort vid något statens sinnessjukhus och visat sig lämplig för tjänstgöringen.

Kansli- eller kontorsbiträdestjänst saknas endast vid S:ta Annas och Gådeå sjukhus. Vid övriga sjukhus finnes en befattning såsom antingen kanslibiträde eller kontorsbiträde. Till arvoden åt extra skrivhjälp å sysslomanskontoren och överläkareexpeditionerna utgå vid samtliga sinnessjukhus varierande belopp.

För behörighet till befattning såsom kanslibiträde eller kontorsbiträde vid sinnessjukhus fordras skolunderbyggnad i likhet med den för kassör och kameralbiträde föreskrivna ävensom kunskap i maskinskrivning. Även här gäller dessutom nyssnämnda krav, att vederbörande under minst ett år tjänstgjort vid något statens sinnessjukhus och visat sig lämplig för tjänstgöringen.

Nu angivna behörighetsbestämmelser gälla även beträffande anstalten för fallandesjuka. Härvid skall tjänstgöring vid nämnda anstalt anses likvärdig med motsvarande tjänstgöring vid statens sinnessjukhus.

De sakkunniga.

De sakkunniga föreslå till en början, i likhet med 1939 års tjänsteförteckningssakkunniga, att benämningen syssloman ersättes med sjukhusintendent. Till stöd för denna förändring anföra de sakkunniga följande.

Från personalhåll har bland annat anförts, att fordringarna på en tjänstetitel borde vara, att den förmådde giva allmänheten en tydlig och klar föreställning om det arbete inom respektive verk, som tjänstemannen hade sig anförtrott, och att den vore lätt att skilja från övriga inom verket förekommande titlar. I båda dessa avseenden bruste titeln syssloman. Dels visade det sig nämligen, att den allmänhet, som komme i beröring med sinnessjukhusen, ofta icke hade klart för sig, vilka arbetsuppgifter som tillhörde sysslomännens verksamhetsområde, dels gäve den nuvarande titeln anledning till ständiga förväxlingar med benämningen uppsyningsman, vilket hade till följd ökat besvär och olägenheter i övrigt, bland annat genom felexpediering av post och telefonsamtal m.m. Tjänstetiteln intendent hade vunnit burskap

såsom benämning på tjänstemän såväl inom statsförvaltningen som inom den privata verksamheten med åligganden att handha ekonomisk förvaltning i viss mån likartad den, som tillkomme sysslomännen vid sinnessjukhusen. På i huvudsak nu anförda skäl ha de sakkunniga anslutit sig till yrkandet om titeländring för sysslomännen.

De sakkunniga anse, att ifrågavarande tjänster liksom hittills böra vara indelade i tre grupper, innefattande jämväl intendentsbefattningen vid anstalten för fallandesjuka. I enlighet med tidigare omförmält förslag angående slopande av nuvarande klassbeteckningar utgå de sakkunniga i det följande från en indelning av intendentstjänsterna i olika grupper, allt efter placeringen i lönegrad.

De sakkunniga framhålla vidare, att frågan om det antal befattningar, som borde upptagas under var och en av de tre nämnda grupperna, icke reglerades genom tjänsteförteckningen utan avgjordes i samband med fastställandet av vederbörlig personalförteckning. På grund av sitt organisatoriska sammanhang med tjänsteförteckningen syntes jämväl nämnda fråga böra upptagas till behandling i detta sammanhang. Därvid talade starka rättviseskäl för att, såsom även vederbörande personalorganisation framhållit, jämväl andra omständigheter än den officiella platssiffran toges i betraktande. Härjämte finge icke förbises det faktum, att det för befrämjandet av en god rekrytering framstode som ett angeläget önskemål att den högsta gruppen icke vore allför snävt avgränsad. Från dessa utgångspunkter ha de sakkunniga till omprövning upptagit den nuvarande klassindelningen av sysslomanstjänsterna vid de statliga sinnessjukhusen samt anföra härom följande.

Vissa av de sakkunniga införskaffade uppgifter, avseende år 1940, rörande den faktiska patientbeläggningen och patientomsättningen, personalnumreringen, antalet ekonomiavdelningar, trädgårds- och jordbruksarealen, djurbesättningens storlek, fastighetsfondens utgifter och de totala driftkostnaderna giva vid handen, att anledning icke föreligger att ifrågasätta någon ändring med avseende å grupperingen av de fyra sjukhus, där för närvarande sysslomanstjänster av 1:a klass finnas. Vidare framgår av uppgifterna, att följande fyra sjukhus, nämligen Restads, S:t Gertruds, Sätters och S:t Sigfrids sjukhus, vilka nu ha sysslomanstjänst av 2:a klass, kunna sägas i det hela vara av den storlek och beskaffenhet i övrigt, att de böra i nu ifrågavarande avseende hänföras till samma grupp som de förstnämnda sjukhusen. Detta tar sig uttryck bland annat i att antalet av de till ekonomipersonalen hörande fast anställda befattningshavarna — något som måste anses utgöra en viss måttstock på arten och omfattningen av sysslomannens arbete — vid sistnämnda sjukhus motsvarar eller överstiger antalet ekonomipersonal vid de redan tidigare till den nuvarande första klassen hänfödda sjukhusen. Vad särskilt S:t Sigfrids sjukhus angår torde dessutom böra erinras om att medicinalstyrelsen redan år 1933 uttalat sig för sysslomanstjänstens uppflyttning till högre klass och därvid framhållit sjukhusets komplicerade förvaltningsapparat med tvenne jordbruk, familjevård och speciell kriminalavdelning — allt omständigheter som medföra ett splittrat och betungande arbete för sysslomannen. De sakkunniga föreslå alltså, att sammanlagt åtta sinnessjukhus erhålla sjukhusintendentstjänster tillhörande den högsta gruppen.

Vid övervägande av frågan om de intendentstjänster, som böra tillhöra

mellangruppen, ha de sakkunniga funnit, att följande sinnessjukhus böra bibehålla sin nuvarande placering, nämligen Umedalens, Sidsjöns, Källshagens, Sundby, Mariebergs, Birgittas och Frösö sjukhus. Till nu angivna grupp böra enligt de sakkunnigas mening hänföras jämväl Furunäsets och Vipeholms sjukhus, vilka för närvarande ha sysslomanstjänst av 3:e klass men beträffande vilka vederbörande sjukhusdirektioner gjort framställning om sysslomanstjänstens uppflyttning från lägsta gruppen till mellangruppen. Vad angår Furunäsets sjukhus få de sakkunniga framhålla, att detta sjukhus har blivit föremål för utbyggnad och med utgångspunkt från nuvarande platsantal kan komma i fråga till dylik uppflyttning. Visserligen är antalet till ekonomipersonalen hörande befattningshavare vid sjukhuset icke särskilt stort, men å andra sidan bedrives genom sjukhuset en omfattande familjevård. Härtill kommer, att det för undvikande av alltför täta ombyten å sysslomanstjänsten vid sjukhuset — som är det nordligast belägna av de statliga sinnessjukhusen — är av viss betydelse, att nämnda tjänst icke tillhör de i lönehänseende lägst placerade. I fråga om Vipeholms sjukhus är att märka, att detta sjukhus är av en speciell karaktär, i det att det är avsett för vuxna svårskötta obildbara sinnesslöa och mottager patienter från hela landet. Sjukhuset, som varit i full drift sedan år 1938, är numera utökat med en paviljong för kvinnor med 150 platser. Både patientantalet och personalnumerären äro betydande. Nyintagningen av patienter, som uppgick till allenast 55 för år 1940, utgjorde för år 1941 116. I det hela har detta sjukhus numera i förvaltningshänseende nått en sådan omfattning, att ett jämställande av sjukhuset, i vad avser intendentstjänstens lönegradsplacering, med de till lägsta gruppen hörande sjukhusen icke längre kan anses motiverat. De sakkunniga föreslå alltså, att nio sinnessjukhus erhålla sjukhusintendentstjänster tillhörande den mellersta av de tre lönegradsgrupperna.

Återstående sju sinnessjukhus torde alltså böra hänföras till den lägsta gruppen. De sakkunniga hava icke heller funnit anledning att för närvarande ifrågasätta någon ändring av intendentstjänsten vid anstalten för fallandesjuka.

De sakkunnigas förslag innebär alltså, att av samtliga sjukhusintendentstjänster 8 hänföras till högsta gruppen, 9 till mellangruppen och 8 till lägsta gruppen. I jämförelse med nuvarande förhållanden innebär de sakkunnigas förslag, att 4 tjänster överföras från mellangruppen till högsta gruppen samt att 2 tjänster uppflyttats från lägsta gruppen till mellangruppen.

Beträffande intendentstjänsternas lönegradsplacering framhålles, att sedan den nuvarande löneställningen för sysslomännen bestämdes, hade ny stadga angående sinnessjukvården i riket trätt i kraft, vilken innehölle gällande bestämmelser om sysslomännens uppgifter. Vid framläggande av förslaget till den nya stadgan hade föredragande departementschefen betonat bland annat, att vid överlåtande av beslutanderätten i vissa ekonomiska ärenden åt sysslomannen finge denne icke blott faktiskt avgöra dessa frågor utan komme även juridiskt att, med direktionens uteslutande, bliva därför ansvarig. De sakkunniga framhålla även, att sysslomannen, åt vilken sjukhuschefen ägde uppdraga föredragning inom sjukhusdirektionen av ärende rörande sjukhusets ekonomiska förvaltning, i åtskilliga fall faktiskt fungerade såsom föredragande i sådana ärenden.

Vidare erinras om att 1939 års tjänsteförteckningssakkunniga i sitt be-

tänkande angående revision av tjänsteförteckningen för allmänna civilförvaltningen (Del I, SOU 1941:17) uttalat sig angående kamrerares löneställning. I sådant hänseende hade i sistnämnda betänkande anförts, att då 24 lönegraden syntes vara den högsta löneställning, till vilken rent kamrerarbete i allmänhet borde leda — arbetsuppgiftens kvantitativa omfång borde endast hava inverkan på behovet av biträdeskrafter å kamrerarkontoren — därav följde, att 26 lönegraden borde vara förbehållen allenast några få kamrerartjänster, vilka vore förenade med göromål, som krävde en alldeles särskilt stor organisatorisk duglighet eller förmåga att handhava föredragningen av större ekonomiska remisser eller andra ärenden, som låge utanför den egentliga kassagöromålstjänsten.

Härefter fortsätta de sakkunniga för egen del:

Det synes de sakkunniga uppenbart, att vid sinnessjukhusen, med deras mångfald av olika ekonomiavdelningar och ofta synnerligen omfattande förvaltningsapparat i övrigt, sysslomännens åligganden numera äro av den kvalificerade beskaffenhet, att den nuvarande löneställningen för tjänstnehavarna i stort sett måste anses för låg. Det är för det enskilda sjukhusets ekonomi av största betydelse, att sysslomannen är väl kvalificerad för sin uppgift. Erinras må, att enligt riksstaten för budgetåret 1942/43 de statliga sinnessjukhusens driftkostnader utgöra omkring 41 000 000 kronor, varav mer än 15 000 000 kronor belöpa på omkostnadsstaten. Det torde vara obestridligt, att sysslomannen i praktiken ha att ensamma taga ansvaret för åtskilliga åtgärder av i ekonomiskt hänseende betydande räckvidd. På dessa tjänstemän böra därför kunna ställas stora krav på organisationsförmåga och personlig initiativkraft. Vidare är att märka, att sysslomannen vid ett sinnessjukhus tjänstgör såsom chef för ett förhållandevis stort antal befattningshavare tillhörande kontors- och ekonomipersonalen; i åtskilliga fall uppgår den personal, vars arbete han har att leda och övervaka, till över ett hundratal befattningshavare. Det är sålunda ur skilda synpunkter mycket betydelsefullt, att lönesättningen för ifrågavarande tjänster blir sådan, att för dessammas besättande kunna påräknas väl kvalificerade krafter.

Enligt de sakkunnigas förmenande torde det icke finnas någon statlig tjänstemannakår, som med avseende å arbetsuppgifternas natur är helt jämförbar med sysslomännen vid sinnessjukhusen. I viss mån liknande uppgifter åvila kamrerarna inom allmänna civilförvaltningen. Om överhuvud en jämförelse skall göras med andra statliga befattningshavargrupper, synes det endast kunna konstateras, att sysslomännens arbete i det hela icke kan anses mindre kvalificerat än det som åvilar kamrerarna.

För närvarande rekryteras sysslomanstjänsterna i allmänhet bland de inom sinnessjukhusens kontorspersonal förefintliga befattningshavarna, närmast bokhållarna. I viss utsträckning förekommer emellertid, att dugande kameralbiträden, i stället för att inom sinnessjukhusens område avvakta befordran till tjänster såsom bokhållare och syssloman, söka sig över till andra förvaltningsområden — icke minst i landstings eller kommuns tjänst — med bättre befordringsmöjligheter. Den nuvarande löneställningen för sysslomanstjänsterna vid sinnessjukhusen utgör uppenbarligen icke alltid tillräcklig lockelse för dugande tjänstemän att kvarstanna inom detta förvaltningsområde, helst som befordran till syssloman i åtskilliga fall icke kan påräknas förrän efter många års tjänstgöring. Det måste anses angeläget, att åtgärder vidtagas i syfte att förebygga de konsekvenser, som måste uppstå till följd av berörda förhållande.

Med beaktande av nu anförda omständigheter ha de sakkunniga kommit till den uppfattningen, att grundad anledning föreligger att i viss utsträckning vidtaga höjning av löneställningen för nu ifrågavarande tjänster vid sinnessjukhusen. Vid övervägande av frågan, i vilka lönegrader sjukhusintendentstjänsterna lämpligen böra placeras, ha de sakkunniga — som funnit sig icke kunna tillstyrka en uppflyttning av den betydande omfattning, som vederbörande personalsammanslutning föreslagit (högst A 28 och lägst A 23) — kommit till det resultatet, att intendentstjänst tillhörande den högsta av de tre föreslagna lönegradsgrupperna icke rimligen bör i lönehänseende placeras lägre än i den lönegrad, som anses böra tillkomma kamrerartjänster av särskilt kvalificerad natur, eller lönegraden A 26, innebärande en uppflyttning med två lönegrader i förhållande till nuvarande sysslomanstjänst av 1:a klass.

För sjukhusintendentstjänst tillhörande mellangruppen vilja de sakkunniga — likaledes under hänvisning till kamrerarnas löneställning — föreslå placering i lönegraden A 24, innebärande en uppflyttning likaledes med två lönegrader i förhållande till nuvarande sysslomanstjänst av 2:a klass.

Vad slutligen beträffar den lägsta gruppen av sjukhusintendentstjänster kan i anslutning till det tidigare anförda en uppflyttning till lönegraden A 22 av dessa tjänster ifrågasättas. Då emellertid här avses anstalter av mindre omfattning och då dessutom ifrågavarande tjänster ha karaktär av passage-tjänster, anse sig de sakkunniga böra förorda, att löneställningen för dessa tjänster bibehålles oförändrad.

De sakkunniga föreslå i enlighet härmed, att å tjänsteförteckningen, i vad den avser statens sinnessjukhus, upptagas befattningar såsom sjukhusintendent i lönegraderna A 21, A 24 och A 26, samt att å nämnda förteckning, i vad den avser statens anstalt för fallandesjuka, upptages en befattning såsom sjukhusintendent i lönegraden A 21. Såsom en konsekvens härav förorda de sakkunniga vidare, att dessa tjänster hädanefter tillsättas av Kungl. Maj:t genom fullmakt. För åstadkommande av största möjliga garantier för att, med beaktande av objektivitetens krav, jämväl personliga lämplighets-synpunkter bli vederbörligen tillgodosedda finna sig de sakkunniga dessutom böra förorda den anordningen, att förslag till tjänstens besättande skall uppgöras av medicinalstyrelsen, som, sedan vederbörande sjukhusdirektion avgivit förord, har att med eget yttrande översända handlingarna till Kungl. Maj:t.

De sakkunniga öförmäla i anslutning härtill, att vid genomförandet av 1922 års lönereglering vissa sysslomän funnit sig böra kvarstå å äldre löne-stat, närmast med hänsyn till värderingen av den å sådan stat tillkommande förmån av fri bostad. Av dessa återstode tre, vilka alltjämt tillhörde före den 1 januari 1923 gällande löne-stat. Ehuru det fölle utom ramen för de sakkunnigas uppdrag, ha de sakkunniga ansett sig böra ifrågasätta, huruvida icke i samband med genomförandet av den nu ifrågavarande översynen av tjänsteförteckningen för sinnessjukhusen nämnda sysslomän borde beredas tillfälle att övergå på numera gällande civila avlöningsreglemente. Ett sådant medgivande, vilket för dessa befattningshavare skulle vara liktydigt med en lönereglering, förutsatte särskilda övergångsanordningar, varvid bland annat borde uppmärksammas, att ifrågavarande sysslomän för närvarande ägde uppbära en del av dem tillkommande avlöning i förskott.

Vad härefter angår tjänsterna som bokhållare, kassör och kameralbiträde meddela de sakkunniga, att vederbörande personalorganisation framställt önskemål om dessa tjänsters utbytande mot befattningar som assistenter i respektive 20, 18 och 16 lönegraden. Till stöd härför hade anförts, att man genom en sådan anordning skulle vinna större frihet att på mest ändamålsenliga sätt fördela förefintliga arbetsuppgifter mellan de olika befattningshavarna. Den för fångvårdsanstalterna gällande tjänsteförteckningen hade tjänat som förebild för den föreslagna benämningen och lönegradsplaceringen.

De sakkunniga finna för sin del, att gällande bestämmelser — vilka endast beträffande kassörerna angiva vissa bestämda arbetsuppgifter — erbjuda tillräckliga möjligheter för en ändamålsenlig fördelning av arbetsuppgifterna mellan kontorets befattningshavare. De framhålla vidare, att det sannolikt skulle försvåra för allmänheten att vid mellanhavanden med sinnessjukhusen komma i förbindelse med rätt person, därest flertalet till kontorspersonalen hörande befattningshavare skulle erhålla samma benämning. Med hänsyn härtil finna de sakkunniga sig icke böra tillstyrka ett allmänt genomförande av den ifrågasatta förändringen. De sakkunniga anföra härefter:

Däremot anse de sakkunniga skäl tala för att personalrepresentanternas framställning i så måtto vinner beaktande, att vid de sinnessjukhus, där behov föreligger av en kvalificerad befattningshavare såsom intendents ställföreträdare och närmaste man, inrättas en befattning såsom assistent. En sådan förändring skulle, på sätt av det följande framgår, medföra ett avskaffande för sinnessjukhusens vidkommande av tjänstetiteln bokhållare — en benämning, som för övrigt icke kan anses väl motsvara de inom detta förvaltningsområde förefintliga arbetsförhållandena.

Ettvart av de åtta större sinnessjukhusen — vid vilka sjukhusintendents-tjänst av den högsta lönegraden föreslagits — är utan tvivel av den storleksordning, att behovet av en kvalificerad tjänsteman såsom intendents närmaste man gör sig starkt gällande.

I fråga om de nio medelstora sinnessjukhusen — vid vilka intendents-tjänst tillhörande den mellersta lönegradsgruppen föreslagits — kan visserligen behovet av särskilda kvalifikationer hos intendents ställföreträdare i allmänhet icke anses framträda med samma styrka som vid den förstnämnda gruppen av sjukhus, men enligt de sakkunnigas mening föreligga i allt fall fullgoda motiv för att även vid dessa sjukhus räkna med en befattning såsom assistent. Vid samtliga dessa sjukhus utom Vipeholms skulle assistentbefattningen ersätta den nuvarande bokhållarbefattningen. Vid Vipeholms sjukhus saknas för närvarande bokhållartjänst, medan i stället en kameralbiträdestjänst finnes. Med utgångspunkt från de förhållanden, som i det föregående föranlett de sakkunniga att för detta sjukhus föreslå intendents-tjänstens uppflyttning till mellangruppen, finna sig de sakkunniga böra föreslå, att Vipeholms sjukhus tilldelas assistenttjänst i stället för kameralbiträdestjänsten och därmed blir helt likställt med Frösö och Furunäsets sjukhus.

Övriga sju sinnessjukhus ävensom anstalten för fallandesjuka äro icke av den storlek, att ett inrättande av assistenttjänster där kan, med den motivering som i det föregående anförts, anses påkallat. Av nu ifrågavarande sjukhus har ett, S:t Jörgens sjukhus vid Göteborg, för närvarande både bokhållar- och kassörstjänst. Enligt de sakkunnigas mening kunna tillräckliga

skäl icke anses föreligga att för detta sjukhus' vidkommande bibehålla två kontorstjänster i så kvalificerad löneställning, som nu nämnts. De sakkunniga vilja därför förorda, att detta sjukhus — med bibehållande av befattningen som kassör — i stället för den nuvarande bokhållartjänsten tilldelas en kontoristtjänst i lönegraden A 9.

Beträffande löneställningen för assistenttjänsterna framhålla de sakkunniga, att de i ett preliminärt förslag, som tillställts vederbörande personalförening, uttalat sig för en differentiering av dessa tjänster på en högre och en lägre lönegrad, varvid den högre lönegraden skulle förekomma vid de åtta större sjukhusen och den lägre vid de nio medelstora sjukhusen. Gentemot detta förslag hade vederbörande personalorganisation erinrat, att en differentiering på ett så långt framskridet karriärstadium, som utnämning till assistent representerade, vore mindre lycklig, samt att det skulle vara värdefullare ur utbildningssynpunkt och mindre olägligt med avseende å förvaltningens stabilitet, om en differentiering i stället genomfördes för kameralbiträdesbefattningarna.

I anledning härav ha de sakkunniga underkastat detta spörsmål förnyat överbäggande och därvid, efter samråd med vederbörande föredragande i medicinalstyrelsen, kommit till den uppfattningen, att det måste vara av stor vikt för en fullgod rekrytering av sjukhusintendentstjänsterna, att vederbörande bleve i tillfälle att i egenskap av sjukhusintendents ställföreträdare och närmaste man förvärva erfarenheter från minst två sinnessjukhus av olika storlek, innan de definitivt anförtroddes ansvaret för den ekonomiska förvaltningen vid visst sinnessjukhus. Mot bakgrunden av att de sakkunniga förutsatt, att personliga kvalifikationer noga beaktades vid tillsättandet av sjukhusintendentstjänst, tedde det sig vidare för de sakkunniga naturligt, att aspiranterna på sådan tjänst under en ej alltför kort tid visat sig till fullo motsvara de krav, som vid sinnessjukhus av olika storlek ställdes på intendents närmaste man och ställföreträdare. En tjänstgöring som kameralbiträde (kontorist) vid olika sjukhus kunde enligt de sakkunnigas mening ur nu berörda synpunkter icke ersätta tjänstgöring såsom assistent. För en uppdelning av assistenttjänsterna i olika lönegrader talade i övrigt motsvarande skäl som för en uppdelning av intendentstjänsterna. I normala fall syntes därför befordringsgången böra ske från kameralbiträde (kontorist) eller kassör via assistenttjänst i lägre lönegrad till assistenttjänst i högre lönegrad och därifrån till sjukhusintendent.

De sakkunniga anföra härefter:

Vid löneställningens avväggande ha de sakkunniga uppmärksammat, att assistenttjänster av i viss mån liknande typ vid fångvårdsanstalterna äro placerade i 18 och 16 lönegraderna, allt efter som de förefinnas vid centralfängelser eller straffängelser. Emellertid bör bemärkas, att assistenterna vid fångvårdsanstalterna ha självständigt redogöraransvar och äro ställföreträdare för styresmannen vid vederbörande anstalt. Förhållandena äro således ej fullt jämförliga beträffande det personliga ansvaret för assistenterna vid fångvårdsanstalterna och assistenterna vid sinnessjukhusen. De sakkunniga ha för sin del ansett sig böra stanna vid att föreslå en inplacering av sistnämnda assistenter i 17 respektive 15 lönegraden. Vid bifall härtill skulle

lönegradsplaceringen av de båda högre grupperna av intendentstjänster, A 24 och A 26, motsvaras av en placering av vederbörande assistenttjänster i A 15 respektive A 17.

Till närmare belysning av de skäl, som tala för den föreslagna placeringen av vissa assistenttjänster i lönegrad A 17, hänvisa de sakkunniga till att bokhållaren vid ett av de största sjukhusen, utom vad angår proviant, bland annat har följande uppgifter, nämligen att utskriwa rekvisitioner och granska räkningar (cirka 1 800 respektive 2 500 per år), att biträda syssломannen vid upphandlingen och kontrollera alla inköp, att fördela utgifterna å olika anslagsposter, att kontrollera tillverkningen å sjukhusets verkstäder och att handha redovisningen av sjukhusets inventarier. Bokhållaren svarade vanligen även för patientavräkningen eller den speciella bokföringen och redovisningen av sinnessjukhusens mest omfattande uppbördsverksamhet. De sakkunniga betona, att ifrågavarande göromål vid ett stort sinnessjukhus, med dess mångfald av ekonomiavdelningar m. m., uppenbarligen måste vara av så kvalificerad beskaffenhet, att en lägre lönegradsplacering för vederbörande befattningshavare än enligt 17 lönegraden icke bör ifrågakomma. I detta sammanhang erinras även om att förste bokhållaren vid karolinska sjukhuset, där motsvarighet likväl saknas till sinnessjukhusens verkstads-, trädgårds- och jordbruksdrift, inplacerats i lönegraden A 18. Vid omändring av bokhållartjänsterna till assistenttjänster bör enligt de sakkunnigas mening i sinnessjukvårdsstadgan införas en instruktionsbestämelse av innebörd, att assistent skall närmast under sjukhusintendenten ha ansvaret för arbetet å kontoret. Vid tillsättandet av assistenttjänst borde således särskilt avseende fästas vid sökandes kompetens i sådant hänseende. Vad särskilt anginge assistenttjänst tillhörande lönegraden A 17 framginge av det tidigare anförda, att det vore av stor betydelse för rekryteringen av intendentstjänsterna, att till sådan assistenttjänst endast befordrades tjänstemän, vilka ansåges kunna ifrågakomma till vidare befordran.

Vid ett genomförande av de sakkunnigas ifrågavarande förslag skulle alltså de nuvarande 17 bokhållartjänsterna i lönegraden A 15 ersättas av assistenttjänster i A 17 vid åtta sinnessjukhus, assistenttjänster i A 15 vid likaledes åtta sinnessjukhus samt kontoristtjänst i A 9 vid ett sinnessjukhus (S:t Jörgens sjukhus). Vidare skulle enligt de sakkunnigas förslag 1 assistenttjänst i lönegraden A 15 inrättas vid Vipeholms sjukhus i utbyte mot en kameralbiträdestjänst.

Den för närvarande befintliga bokhållartjänsten vid S:t Jörgens sjukhus föreslås, i den mån tjänstinnehavaren icke finnes böra förflyttas till annat sjukhus, tills vidare överförd på övergångsstat i oförändrad lönegrad och med bibehållen benämning.

Beträffande de nuvarande kassörstjänsterna ha de sakkunniga icke funnit anledning ifrågasätta någon ändring ur organisatorisk synpunkt. Med avseende å löneställningen anför de sakkunniga följande.

Av 1939 års tjänsteförteckningssakkunnigas betänkande, som i denna del godtagits av statsmakterna framgår, att kassörstjänst förutsatts skola normalt hänföras till 11 lönegraden, varjämte i fall, då göromålen äro att

anse såsom mera kvalificerade, placering i 14 lönegraden kan ifrågakomma. Såsom speciella motiv för kassörstjänsts hänförande till 14 lönegraden ha åberopats göromålens egentliga svårighetsgrad, föreliggande organisatoriska problem, frånvaron av möjlighet att samråda med kameralt utbildad personal i högre tjänsteställning samt särskild förtroendeställning för kassören.

Kassörstjänsterna vid sinnessjukhusen förete ur olika synpunkter väsentliga skiljaktigheter i jämförelse med kassörstjänsterna inom civilförvaltningen i allmänhet. På grund av att den överordnade kontorspersonalens arbetsuppgifter huvudsakligen bestå i ledning och övervakning av de olika ekonomiskavdelningarnas verksamhet, trädgårds- och jordbruksdrift, reparationer m. m., komma kassörerna att inom sitt arbetsområde intaga en relativt självständig ställning och vara hänvisade till att på egen hand lösa en mångfald uppgifter, bland annat åtskilliga lönespörsmål av tämligen komplicerad natur. Kassörerna kontrollera därjämte efterlevnaden av de föreskrifter, som reglera befattningshavarnas naturaförmåner, samt verkställa den omfattande debitering och uppbörd, som föranledas därav. Såväl uppbörd som utbetalningar äro, i synnerhet vid de större och medelstora sinnessjukhusen, av ansevärd omfattning. Granskningen av avlöningsuppgifter, upprättandet av avlöningslistor och bestridandet av övriga med avlöningsutbetalningarna förenade göromål ävensom förandet av tjänstematriklar ställa vid nyssnämnda sjukhus till följd av personalens storlek och sammansättning stora fordringar på kassörernas förmåga att planlägga och fördela de förekommande arbetsuppgifterna. I det hela kan sägas, att kassörerna vid sinnessjukhusen inneha en betydelsefull förtroendeställning och att de måste uppfylla förhållandevis stora krav i fråga om omdöme, ansvarskänsla och arbetsförmåga.

Med utgångspunkt från de särskilda förhållanden, som sålunda föreligga beträffande kassörstjänsterna vid sinnessjukhusen, ha de sakkunniga icke kunnat undgå att finna den nuvarande inplaceringen i den normala kassörlönegraden, A 11, sakligt sett mindre tillfredsställande. En höjning av löneställningen för kassörerna vid sinnessjukhusen utöver den för de lägsta kassörstjänsterna inom allmänna civilförvaltningen förekommande finna de sakkunniga därför väl motiverad. Å andra sidan ha de sakkunniga funnit sig icke kunna tillstyrka ett från personalhåll framställt yrkande om en allmän uppflyttning av ifrågavarande kassörstjänster till 14 lönegraden. En löneställning enligt sistnämnda lönegrad skulle nämligen enligt de sakkunnigas mening framstå såsom väl hög.

De sakkunniga framhålla i anledning av tidigare ifrågasatt differentiering i lönehänseende av kassörstjänsterna, att kassörsgöromålen visserligen vore betydligt mera krävande, vid de större och medelstora sjukhusen än vid de mindre, men att å andra sidan kassörerna vid de mindre sjukhusen hade att fullgöra åtskilliga uppgifter, som eljest ankomme på bokhållare. De sakkunniga anse därför, att samtliga ifrågavarande kassörstjänster böra hänföras till samma lönegrad samt föreslå därvid att de, liksom kassörstjänsterna vid statens vattenfallsverk och vissa kassörstjänster vid domänverket, placeras i lönegrad A 12.

I fråga om kameralbiträdestjänsterna erinra de sakkunniga om att dessa tjänster uppkommit genom förändring av tidigare förefintliga befattningar såsom bokhållare av andra graden, varvid med avseende å löneställningen de nuvarande kontoristbefattningarna vid statens järnvägar och vattenfallsverk tjänat såsom förebild. Bortsett från sinnessjukhusen före-

komme kameralbiträdestjänster numera icke inom allmänna civilförvaltningen; såsom exempel på verk, där sådana tjänster tidigare förekommit, nämnes riksräkenskapsverket, där kameralbiträdestjänsterna från och med den 1 juli 1942 ersatts av kontoristtjänster.

De sakkunniga framhålla, att kameralbiträdena vid sinnessjukhusen i allmänhet handha utspisningen och vad därmed sammanhänger. Bland arbetsuppgifterna nämnes särskilt uträknande, rekvisition och kontroll av proviantåtgången. I dessa avseenden hade kameralbiträdet att fullgöra självständiga och för det enskilda sjukhusets ekonomiska drift betydelsefulla arbetsuppgifter; utspisningskostnaderna vore nämligen i hög grad beroende av vederbörande tjänstemans intresse, omdöme och initiativrikedom.

Med beaktande härav ävensom av de behörighetsvillkor, som äro stadgade för erhållande av kameralbiträdestjänst — realexamen, handelsgymnasium, ett års tjänstgöring — ha de sakkunniga ansett icke motiverat, att för ifrågavarande tjänster skulle gälla lägre löneställning än som numera fastställts för de förutvarande kameralbiträdestjänsterna i riksräkenskapsverket, eller lönegraden A 9. De sakkunniga, som icke funnit tillräckliga skäl att tillstyrka ett av vederbörande personalorganisation framställt yrkande om en differentiering på 9 och 11 lönegraderna av de nuvarande kameralbiträdestjänsterna, ha för sin del stannat vid att föreslå, att de nuvarande kameralbiträdestjänsterna vid sinnessjukhusen utbytas mot kontoristtjänster i lönegraden A 9.

Vid bifall till vad i det föregående förordats skulle befordringsgången inom kontorspersonalen bortsett från sjukhusintendenterna normalt bliva lönegraderna A 9—A 12—A 15—A 17.

Vid framläggandet av sina löneplaceringsförslag ha de sakkunniga utgått från antalet förefintliga bokhållar-, kassörs- och kameralbiträdestjänster enligt nuvarande organisation. Ökat antal ordinarie tjänster tillhörande denna kontorspersonal hade icke heller ifrågasatts av vederbörande personalrepresentanter. De sakkunniga tillägga, att, i den mån en inom medicinalstyrelsen i besparings- och rationaliseringssyfte pågående utredning rörande kontorsorganisationen vid sinnessjukhusen komme att föranleda en utökning av de icke-ordinarie befattningarna, borde frågan om inrättande av särskilda aspirantbefattningar inom den nu avsedda personalgruppen övervägas.

Vad härefter angår kansli- och kontorsbiträdestjänsterna föreslå de sakkunniga, som upplysa, att ifrågavarande befattningshavare i allmänhet helt tagas i anspråk för överläkarexpeditionernas behov, icke annan ändring i nuvarande förhållanden än att kanslibiträdestjänsten vid psykiatriska sjukhuset i Stockholm utbytes mot en kontorsbiträdestjänst, varvid den nuvarande tjänstinnehavaren skulle föras på övergångsstat. Motsvarande åtgärd ifrågasattes även vid S:t Jörgens sjukhus. Till stöd härför anføres, att dessa båda sjukhus endast ha en överläkaravdelning, under det att enligt de sakkunnigas mening kanslibiträdestjänsterna böra förbehållas sinnessjukhus med minst två överläkaravdelningar.

De sakkunniga föreslå slutligen inrättande av ordinarie skrivbiträdes-

tjänster vid sinnessjukhusen samt anföra i detta sammanhang bland annat följande.

Sjukhuskontorens behov av skrivhjälp tillgodoses vid samtliga sjukhus genom anlitande av extra personal, vilken avlönas med arvoden, varierande mellan 500 och 5 100 kronor per år. I den mån ett konstant behov av särskild skrivhjälp förefinnes å nämnda kontor måste det givetvis framstå såsom obilligt, att fastare anställning än den nuvarande arvodesanställningen — med vilken icke äro förenade särskilda förmåner med avseende å semester, avlöning under sjukledighet m. m. — icke skall kunna ernås av dem, som bestrida de ifrågavarande göromålen. Det bör även understrykas, att förvärvandet åt sjukhuskontoren av mera stationär personal för skriv- och räknearbeten skulle bereda möjlighet till rationalisering av arbetet å övriga kontorstjänster. De sakkunniga vilja därför föreslå, att å tjänsteförteckningen, i vad avser sinnessjukhusen, upptagas ordinarie skrivbiträdes-tjänster i lönegraden A 2, avsedda i första hand för sjukhuskontoren. Till en början och intill dess närmare erfarenhet vunnits synes emellertid lämpligt, att vederbörande tjänstinnehavare — där ej särskilda förhållanden för-anleda undantag — erhålla extra ordinarie anställning. De sakkunniga äro icke beredda att avgiva något detaljerat förslag angående den utsträckning, i vilken nu ifrågavarande befattningar böra inrättas vid de olika sjukhusen. Enligt de sakkunnigas mening bör nämligen först klarläggas, vilken inverkan en förenkling och rationalisering av arbetsformerna inom sinnessjukhuskontoren — bland annat genom ökat utnyttjande av maskinell utrustning, inskränkning i insändandet av uppgifter till medicinalstyrelsen etc. — kan tänkas få på frågan om behovet av särskild arbetskraft för skrivändamål. Såsom förut framhållits, pågår för närvarande inom medicinalstyrelsen en undersökning av sådan innebörd. Man torde emellertid under alla förhållanden kunna utgå ifrån, att behov av fasta skrivbiträdestjänster skall visa sig föreligga vid åtminstone en del sinnessjukhus.

Yttranden.

Representanterna för föreningen tjänstemän vid statens sjukhusförvaltning ha beträffande sysslomanstjänsterna icke anfört annat än att de av de sakkunniga föreslagna lönegradsuppflyttningarna icke syntes vara tillräckliga för att kunna motverka den kvalificerade personalens övergång till förmånligare anställningar inom andra förvaltningsområden.

I fråga om assistenttjänsterna framhålles, att den föreslagna differentieringen på två lönegrader skulle medföra en ökning av antalet personalförflyttningar, varigenom avsevärda olägenheter skulle uppstå med avseende å förvaltningens stabilitet, samt att differentieringen syntes strida mot den eljest vedertagna principen, att arbetsuppgifternas kvalitativa art skulle vara utslagsgivande vid bedömning av olika befattningars inbördes lönegrads-placering. Då assistenterna icke skulle ha redogöraransvar eller ställning som föredragande och personalchef, föreläge icke heller samma skäl för en differentiering av dessa som beträffande intendenterna. Representanterna understryka vidare sitt förut återgivna uttalande, att en differentiering i syfte att erhålla en god rekrytering borde ske på ett tidigare karriärstadium, förslagsvis beträffande kameralbiträdesbefattningarna. I enlighet härmed ha representanterna yrkat, att samtliga assistenttjänster måtte placeras i samma lönegrad, lägst A 17.

Beträffande kassörstjänsterna anse representanterna en placering i lönegrad A 14 vara väl motiverad. Arbetet vore särskilt tyngande och ansvarsfullt på grund av den stora personalen och dennas naturaförmåner, förhållanden vartill motsvarighet saknades inom statsförvaltningen i övrigt. Till jämförelse åberopa representanterna, att kassören vid statens centrala frökontrollanstalt år 1942 uppflyttats från lönegrad A 11 till A 14 samt att de sinnessjukhusens kassörer åvilande arbetsuppgifterna vore såväl kvalitativt som kvantitativt minst lika betydande som nämnda kassörs. Representanterna erinra även om att arméns regementskassörer av 1:a klass vore placerade i lönegrad UO 3, vilket motsvarade en något högre löneställning än lönegrad A 14, samt att dessa kassörer gentemot regementsintendent hade samma ansvarsställning som sinnessjukhusens kassörer i förhållande till sysslomännen. Representanterna framhålla tillika, att ett borttagande av felräkningspenningarna vid placering i lönegrad A 12 skulle medföra löne-minskning för flertalet av ifrågavarande kassörer.

I anslutning till vad representanterna anfört rörande lämpligheten av att på ett tidigt stadium erhålla en utgallring av dem, som icke lämpade sig för de högre tjänsterna bland kontorspersonalen, föreslås att kontoristtjänsterna differentieras på två lönegrader, varvid befattningar som förste kontorist i lönegrad A 11 skulle inrättas vid de åtta större sjukhusen. Representanterna erinra om att de sakkunniga föreslagit, att köksföreståndersketjänsterna skulle uppdelas på tre lönegrader med hänsyn till förekommande olikheter i utspisningens storlek och därav följande skillnad i ekonomiskt ansvar för mathållningen, varvid dessa tjänster vid de åtta större sjukhusen skulle tillhöra lönegrad A 10. Representanterna anse, att samma skäl som i fråga om nyssnämnda tjänster talade för en differentiering av kontoristtjänsterna. Det vore vidare olämpligt, att innehavarna av sistnämnda befattningar vid de större sjukhusen finge en i förhållande till köksförestånderskorna underordnad tjänsteställning.

Samtliga *sjukhusdirektioner*, som yttrat sig i ärendet, ha tillstyrkt eller lämnat utan erinran den föreslagna tjänstebenenämningen sjukhusintendent. Flertalet direktioner ha vidare tillstyrkt den föreslagna löneställningen för sysslomännen. Några direktioner ha dock ansett, att den lägst placerade gruppen av sysslomän borde hänföras till lönegrad A 22, närmast för att motverka ifrågavarande tjänsters karaktär av passagetjänster. En direktion har ifrågasatt, huruvida icke sysslomännen borde hänföras till lönegraderna A 25, A 23 och A 21.

De sakkunnigas förslag beträffande övrig kontorspersonal har av sjukhusdirektionerna i stort sett tillstyrkts eller lämnats utan erinran. I fråga om de föreslagna assistenttjänsterna ha dock några direktioner biträtt personalrepresentanternas krav på samtliga assistenttjänsters placering i lönegrad A 17. Flertalet direktioner ha ock ansett en placering av kassörerna i lönegrad A 14 motiverad, medan en direktion föreslagit, att dessa tjänster skulle differentieras på lönegraderna A 14 och A 12. Några direktioner ha instämt i personalrepresentanternas yrkande om inrättande av tjänst som

förste kontorist vid de åtta större sjukhusen, varjämte en direktion ansett kanslibiträde böra placeras i lönegrad A 8.

Medicinalstyrelsen tillstyrker de sakkunnigas förslag i fråga om benämningen sjukhusintendent samt intendentstjänsternas hänförande till olika grupper med avseende å löneställningen. Styrelsen understryker härvid det berättigade i att såväl Furunäsets som Vipeholms sjukhus hänföras till mellangruppen.

Beträffande intendentstjänsternas lönegradsplacering anför styrelsen följande.

De göromål, som åvila sysslomännen vid de statliga sinnessjukhusen äro, såsom de sakkunniga framhållit, till sin natur icke fullt jämförbara med några andra statliga befattningshavares arbetsuppgifter. Enligt styrelsens mening äro emellertid sysslomännens arbetsuppgifter i och för sig så pass kvalificerade och ur ekonomisk synpunkt betydelsefulla ävensom av så självständig natur, att den av de sakkunniga föreslagna lönegradsplaceringen för de olika grupperna i respektive lönegraderna A 26, A 24 och A 21 torde vara väl motiverad.

Medicinalstyrelsen vill ytterligare framhålla den av de sakkunniga påpekade omständigheten att det ofta förekommer, att dugande tjänstemän inom kontorsförvaltningen söka sig över till landstings eller kommuns tjänst, där löne- och befodringsförhållanden äro gynnsammare. Så är förhållandet icke endast vad angår kameralbiträden utan även beträffande kassörer och bokhållare. I de flesta fall blir det härvid de mest dugande krafterna, som lämna förvaltningen. Det måste därför ur statsnyttans synpunkt anses synnerligen angeläget att vidtaga åtgärder i syfte att skapa garantier för att innehavarna av kontorsbefattningar vid statens sinnessjukhus kvarstanna inom förvaltningen i större utsträckning än vad nu är fallet. Denna synpunkt bör i hög grad förtjäna uppmärksamhet vid bestämmande av lönegradsplaceringen för ifrågavarande personal.

Såsom en konsekvens av vad som förordats rörande ifrågavarande tjänsters lönegradsplacering föreslås, att desamma hädanefter skola tillsättas av Kungl. Maj:t genom fullmakt. *Medicinalstyrelsen* har ej något att erinra mot detta förslag, men styrelsen vill ifrågasätta, om ej intendentstjänster i den lägsta lönegruppen (A 21) nu liksom tidigare böra tillsättas av styrelsen. Framhållas må, att tjänster i motsvarande lönegrad inom styrelsen icke tillsättas av Kungl. Maj:t.

I anslutning till de sakkunnigas förslag att de sysslomän, som kvarstå å äldre lönestat, i förevarande sammanhang måtte beredas tillfälle att övergå på numera gällande civila avlöningsreglemente, meddelar styrelsen, att efter utgången av mars 1944 komme att å äldre lönestat kvarstå endast sysslomännen vid Sundby och Mariebergs sjukhus, vilka komme att uppnå pensionsåldern 1951 respektive 1953. Dessa befattningshavares avlöningsförmåner utgjorde för närvarande 5 500 kronor jämte dyrtids- och kristillägg ävensom fri bostad med bränsle och lyse. Av de kontanta avlöningsförmånerna vore 1 500 kronor tjänstgöringspenningar samt återstoden lön, vilken utbetalades i förskott. I den mån bestämmelserna i civila avlöningsreglementet bleve tillämpliga å dessa befattningshavare syntes i överensstämmelse med bestämmelserna i kungörelsen den 15 juni 1922, nr 369, böra föreskrivas, att vid ingången av den månad, från och med vilken övergång

till civila avlöningsreglementet ägde rum, till vederbörande skulle utbetalas ett belopp, svarande mot det som han i lön för denna månad skulle hava uppburit, därest han kvarstått å den äldre avlöningsstaten. Någon ersättning för bostadsförmåner syntes icke böra utgå vid övergången, då befattningshavare vid statens sinnessjukhus erlade hyresersättning för tjänstebostad i efterskott.

Styrelsen tillstyrker även de sakkunnigas förslag om inrättande av assistenttjänster i två olika lönegrader samt yttrar härutinnan bland annat:

Såsom från vederbörande personalsammanslutning framhållits, kunna vissa skäl anföras för att en differentiering av befattningarna ej skall äga rum. Enligt styrelsens mening vore det emellertid ur rättvis- och rekryteringssynpunkt lämpligast, om de sakkunnigas förslag till differentiering av ifrågasvarande tjänster genomfördes. Att såsom personalsammanslutningen föreslagit i stället differentiera löneställningen för kontoristtjänsterna, finner styrelsen knappast befogat, då några fullt bärande motiv för olika löneställning för tjänster av så förhållandevis underordnad ställning icke torde kunna anföras. En dylik differentiering skulle tvärtom kunna medföra praktiska olägenheter och kostnader genom de täta personalombyten, som härigenom skulle äga rum å dessa befattningar utan att motsvarande vinning ernåddes ur rekryteringssynpunkt. Någon anledning att ur arbets- eller rättvisesynpunkt införa olika grader av kontoristtjänster kan dessutom icke anses föreligga. Fråga är alltså här endast, huruvida anledning i och för sig föreligger att gradera assistenttjänsterna. Medicinalstyrelsen ansluter sig för sin del till de sakkunnigas förslag om differentiering i lönehänseende av dessa tjänster, en anordning som torde vara väl motiverad med hänsyn till arbetsuppgifterna och dessutom bör vara till avsevärd fördel ur rekryteringssynpunkt. Den föreslagna inplaceringen av assistentbefattningarna i 17 respektive 15 lönegraden och grupperingen av tjänsterna har icke givit medicinalstyrelsen anledning till erinran.

I fråga om kassörstjänsterna erinrar medicinalstyrelsen om de av 1939 års tjänsteförteckningssakkunniga angivna villkoren för kassörstjänsts hänförelse till 14 lönegraden, för vilka redogjorts i det föregående. Styrelsen anser, att ifrågasvarande kassörstjänster väl uppfyllde nämnda villkor och att de därför borde placeras i lönegrad A 14. Härför talade även det förhållandet, att vid genomförande av ifrågasatt borttagande av kassörernas felräkningspenningar flertalet av dem även vid uppflyttning till 12 lönegraden skulle få vidkännas löneminskning.

Vad de sakkunniga anfört i fråga om kameral-, kansli- och kontorsbiträdestjänsterna föranleder icke annan erinran från medicinalstyrelsen än att vid ett konsekvent genomförande av principen, att kanslibiträdestjänsterna skulle förbehållas sjukhus med minst två överläkareexpeditioner, även kanslibiträdestjänsten vid S:t Jörgens sjukhus borde omändras till kontorsbiträdestjänst. Då vid S:ta Annas och Gädeå sjukhus funnes ett permanent behov av kvalificerat biträde å överläkareexpeditionen, föreslår styrelsen vidare, att kontorsbiträdestjänster inrättas även vid dessa sjukhus.

I anledning av förslaget om inrättande av befattningar som skrivbiträde i lönegrad A 2 anser sig medicinalstyrelsen, ehuru den av de sakkunniga omnämnda inom styrelsen pågående utredningen rörande kontorsorganisa-

tionen vid statens sinnessjukhus då ännu icke vore avslutad, kunna uttala, att ett skrivbiträde till läkarnas hjälp vid samtliga sinnessjukhus skulle betyda en väsentlig avlastning av arbetsuppgifter för dem, varigenom de skulle frigöras för den tidsödande psykiska terapi, som tillmättes allt större betydelse och som allt mera borde få upptaga läkarnas tid. Styrelsen föreslår därför, att redan nu i personalförteckningen upptages en skrivbiträdestjänst i lönegrad A 2 för samtliga sinnessjukhus.

Allmänna lönenämnden har icke funnit anledning till erinran mot de sakkunnigas förslag i fråga om kontorspersonalen.

I anledning av förslaget, att de å äldre lönestat kvarstående sysslomännen skulle beredas tillfälle att övergå till civila avlöningsreglementet, uttalar nämnden, att det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela erforderliga beslut avseende övergångslön vid övergången från förskotts- till efter-skottsavlöning m. m.

Statskontoret anser sig icke kunna enbart på grundval av föreliggande uppgifter bedöma den föreslagna ändringen av gruppindelningen av sysslomans-tjänsterna. Beträffande de föreslagna förbättringarna av kontorspersonalens löneställning anför ämbetsverket följande.

De kamerala göromål, som åvila sysslomännen, torde icke i och för sig kunna motivera en högre löneställning än lönegraden A 24, d. v. s. den högsta löneställning, till vilken rent kamrerarbete i allmänhet ansetts böra leda. Såsom 1939 års tjänsteförteckningssakkunniga framhållit i sitt betänkande angående revision av tjänsteförteckningen för allmänna civilförvaltningen (SOU 1941: 17), borde 26 lönegraden vara förbehållen allenast några få kamrerartjänster, vilka vore förenade med göromål, som krävde alldeles särskilt stor organisatorisk duglighet eller förmåga att handhava föredragningen av större ekonomiska remisser eller andra ärenden, som låge utanför den egentliga kassagöromålstjänsten. Såvitt statskontoret kan finna, äro med ifrågavarande sysslomannatjänster icke förenade sådana arbetsuppgifter, som i enlighet med vad sålunda anförts skulle erfordras för placering av kameraltjänst i 26 lönegraden.

Utöver de rent kamerala arbetsuppgifterna hava emellertid sysslomännen vid sinnessjukhusen att i praktiken ensamma taga ansvaret för åtskilliga åtgärder av i ekonomiskt hänseende betydande räckvidd. I själva verket synes sysslomannen hava att ansvara för sjukhusets ekonomiavdelningar jämte därtill hörande förvaltningsapparat. Då driftkostnaderna vid dessa sjukhus uppgå till betydande belopp, är det givetvis av vikt att som chef för kontors- och ekonomipersonalen hava en tjänsteman med organisationsförmåga och personlig initiativkraft. Även med beaktande av nu anförda synpunkter måste statskontoret emellertid hysa tvekan om tillräckliga skäl föreligga för en ändrad löneställning för sysslomännen.

Vidkommande härefter den föreslagna differentieringen av de nuvarande bokhållartjänsterna, anser statskontoret i likhet med vederbörande personalorganisation, som bestämt motsatt sig en uppdelning av här ifrågavarande befattningar på olika lönegrader, att de skäl, som motiverat en uppdelning av sysslomantjänsterna icke kunna åberopas för liknande gruppering av förstnämnda befattningar. Statskontoret får därför avstyrka de sakkunnigas förslag i denna del.

Ämbetsverket kan ej heller finna tillräckliga skäl vara anförda för en uppflyttning i högre lönegrad av kassörstjänsterna och kameralbiträ-

desbefattningarna. I avseende å sistnämnda tjänster hava de sakkunniga anført att kameralbiträdestjänster numera icke förekomme inom allmänna civilförvaltningen. Sålunda hade sådana tjänster vid riksräkenskapsverket från och med den 1 juli 1942 ersatts av kontoristtjänster. Framhållas må emellertid, att här avsedda befattningar inom allmänna civilförvaltningen icke torde vara jämförliga med kameralbiträdestjänsterna vid sinnessjukhusen, vilka hava helt andra arbetsuppgifter. Sålunda motiverades uppflyttningen av kameralbiträdesbefattningarna i riksräkenskapsverket med att de bland annat utövade förmanskap över biträdespersonal.

Departementschefen.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår, innebär det föreliggande tjänsterevisionsförslaget, såvitt angår sysslomansbefattningarna, en icke oväsentlig löneförbättring, i det att hithörande befattningar vid de större och medelstora sinnessjukhusen uppflyttats två lönegrader, samtidigt som en jämkning uppåt förordats beträffande vissa tjänsters placering i lönegrupp. Den motivering, som lämnats för förslaget i denna del, synes emellertid bärande. Förslaget har praktiskt taget enhälligt tillstyrkts av de hörda myndigheterna, om ock med viss tveksamhet från statskontorets sida. Även för egen del finner jag sysslomännens åligganden och ansvar vara av den natur, att den föreslagna löneställningen är befogad. Mot den föreslagna ändringen av sysslomanstjänsternas benämning har jag heller intet att erinra. Jag förordar alltså, att sysslomännen under benämning av sjukhusintendenter placeras vid de större sinnessjukhusen, 8 till antalet, i lönegrad A 26, vid de medelstora sjukhusen, 9 till antalet, i lönegrad A 24, samt vid de mindre sjukhusen, inklusive anstalten för fallandesjuka 8 till antalet, i lönegrad A 21. Såsom en konsekvens härav och av befattningarnas vikt för sjukhusens ekonomiska förvaltning torde även böra följa, att samtliga hithörande befattningar hädanefter skola tillsättas av Kungl. Maj:t.

De sakkunniga hava i detta sammanhang ifrågasatt, huruvida icke vissa sysslomän, som allttjämt tillhörde före år 1923 gällande lönestat, borde beredas tillfälle att övergå på nu gällande avlöningsreglemente. Enligt vad medicinalstyrelsen upplyst berör denna fråga numera endast två sysslomän, av vilka den ene uppnår pensionåldern år 1951 och den andre år 1953. Själv finner jag knappast tillräckliga skäl föreligga att förordna en dylik anordning.

Gentemot assistentbefattningarnas placering (A 17 och A 15) har vederbörande personalorganisation framhållit, att en differentiering i lönehänsseende av dessa tjänster icke vore motiverad ur arbetssynpunkt samt att densamma vore ägnad att medföra olägenheter med avseende å förvaltningens stabilitet genom alltför täta personombyten å tjänsterna. I stället borde enligt personalorganisationens mening en motsvarande differentiering ske av kontoristbefattningarna, vilka av de sakkunniga genomgående placerats i lönegrad A 9. Medicinalstyrelsen har emellertid i likhet med flertalet sjuk-

husdirektioner funnit den föreslagna differentieringen av assistenttjänsterna motiverad såväl med hänsyn till arbetsuppgifterna som ur rekryteringsynpunkt, medan motsvarande skäl icke ansetts föreligga beträffande de relativt underordnade kontoristbefattningarna. Även lönenämnden har biträtt de sakkunnigas förslag härutinnan. För egen del finner jag övervägande skäl tala för de sakkunnigas ståndpunkt. Jag förordar alltså, att av assistentbefattningarna 8 placeras i lönegrad A 17 och 9 i lönegrad A 15.

Vad härefter angår kassörstjänsterna ha de sakkunniga betonat, att dessa ur olika synpunkter förete väsentliga skiljaktigheter vid jämförelse med kassörstjänsterna inom civilförvaltningen i allmänhet samt att sinnessjukhusens kassörer äro hänvisade till att på egen hand lösa en mångfald uppgifter, däribland åtskilliga lönespörsmål av tämligen komplicerad natur. De sakkunniga ha med hänsyn härtill funnit en höjning av deras nuvarande löneställning (A 11) befogad men därvid icke ansett sig böra förorda en högre generell uppflyttning än till A 12. En differentiering av hithörande befattningar har icke heller synts de sakkunniga tillräckligt motiverad. Medicinalstyrelsen och flertalet sjukhusdirektioner ha hävdad, att kassörstjänsterna i betraktande av de krävande göromål och den förtroendeställning, som vore förenade med desamma, borde placeras i lönegrad A 14, medan lönenämnden följt de sakkunnigas förslag. Statskontoret däremot har — liksom beträffande det stora flertalet övriga tjänster inom sinnessjukvården — funnit tillräckliga skäl för uppflyttning överhuvudtaget icke föreligga. Det råder, sålunda delade meningar bland myndigheterna om dessa tjänsters rätta lönegradsplacering.

Jag delar såtillvida de sakkunnigas och lönenämndens uppfattning, att en höjning av ifrågavarande befattningars löneställning är sakligt motiverad och att man därvid generellt sett icke torde kunna sträcka sig längre än till 12 lönegraden. Å andra sidan har jag icke kunnat undgå att finna denna placering mindre tillfredsställande vid de större sjukhusen, där tungan av det med tjänsten förenade arbetet och ansvaret framträder med särskild styrka. Detta förhållande har tidigare tagit sig uttryck bland annat däri, att kassörerna tillkommande felräkningspengar bestämts till olika belopp, varierande mellan 300—180 kronor, alltefter sjukhusens storlek. Ifrågavarande förman är emellertid numera stadd på avskrivning, i det att beslut fattats om felräkningspengarnas successiva avveckling under loppet av tre år, räknat från och med den 1 juli 1943. Härigenom komma flertalet kassörer att få vidkännas en inkomstminskning, som särskilt vad de större sjukhusen beträffar icke uppväges av den föreslagna placeringen i 12 lönegraden. Tanken på en differentiering i lönehänseende av kassörstjänsterna ligger därför nära till hands och har även framförts av lönenämnden i dess utlåtande i frågan om felräkningspengarnas avskaffande. Härtill kommer, att genom en dylik differentiering en del kvinnliga befattningshavare, som väl fylla kraven på en god kassör men av olika anledningar icke lämpa sig för befordran till sjukhusintendent eller dennes ställföreträdare, skulle kunna beredas en sluttjänst, som bättre överensstämde med vederbörandes skicklighet och förtjänst

än vad en löneställning i 12 lönegraden skulle möjliggöra. Jag vill därför förorda, att kassörsbefattningarna vid de åtta större sjukhusen placeras högre än vid övriga sjukhus, förslagsvis i lönegrad A 14, samt att återstående befattningar enligt de sakkunnigas förslag placeras i lönegrad A 12.

De sakkunnigas förslag rörande förändring av nuvarande kameralbiträdestjänster (A 8) till kontoristbefattningar i lönegrad A 9 tillstyrker jag. Det samma gäller de sakkunnigas förslag vad angår kansli- och kontorsbiträdena å överläkareexpeditionerna. I anslutning härtill och till vad medicinalstyrelsen anfört torde antalet ordinarie kanslibiträden böra minskas med 2 till 14 samt antalet ordinarie kontorsbiträden ökas med 4 till 11, därav en med placering vid anstalten för fallandesjuka.

Vad slutligen angår frågan om inrättande av ordinarie skrivbiträdesbefattningar, avsedda i första hand för sinnessjukhusens kontor, vill jag erinra om att den undersökning rörande kontorsarbetets organisation vid sinnessjukhusen, som tidigare påbörjats inom medicinalstyrelsen, numera överflyttats på statens sjukhusutredning. I avvaktan på slutförandet av denna undersökning torde med ställningstagandet till förevarande spörsmål böra anstå. Medicinalstyrelsen har hävdad, att under alla förhållanden en ordinarie skrivbiträdestjänst erfordrades vid varje sinnessjukhus för att underlätta läkarnas psykoterapeutiska arbete. Jag vill icke bestrida, att behov kan föreligga av ökad skrivbiträdeshjälp åt läkarna. Men jag vill förutskicka, att därest särskilda rättspsykiatriska undersökningsstationer för icke häktade anordnas i enlighet med vad som förordas i det följande, en icke oväsentlig avlastning av sjukvårdsläkarnas nuvarande expeditionsarbete kan beräknas inträda. Jag anser mig därför icke heller kunna för närvarande biträda styrelsens förslag på denna punkt. Däremot synes intet vara att erinra emot att befattningshavare, som tjänstgjort en längre tid vid sinnessjukhusen, beredes anställning som extra ordinarie tjänstemän efter hand som säkrare hållpunkter vinnas för bedömande av kontors- och skrivarbetets definitiva omfattning. Det torde ankomma på medicinalstyrelsen att senare göra den framställning i ämnet som kan bli erforderlig.

D. Ekonomipersonalen.

De sakkunniga ha i sitt betänkande med hänsyn till förekommande arbetsgöromål uppdelat de till ekonomipersonalen hörande tjänsterna i följande grupper, nämligen tjänster för maskin- och eldarpersonalen, tjänster i verkstäder och arbetssalar, tjänster i kök, bageri och tvätt, tjänster i trädgård och jordbruk samt övriga tjänster. Det synes lämpligt att här följa denna uppdelning och sålunda i tur och ordning behandla dessa personalgrupper var för sig.

1. TJÄNSTER FÖR MASKIN- OCH ELDARPERSONAL.

Inom denna grupp finnas följande tjänster:

Antal	Befattning	Lönegrad
15	Maskinmästare av 1:a klass	A 14
8	Maskinmästare av 2:a klass	A 12
21	Maskinist av 1:a klass	A 10
26	Maskinist av 2:a klass	A 8
13	Eldare av 1:a klass	A 6
101	Eldare av 2:a klass	A 5

Av dessa tjänster äro 1 maskinist av 1:a klass samt 2 eldare av 2:a klass placerade vid statens anstalt för fallandesjuka.

För behörighet till maskinmästar- och maskinistbefattning erfordras avlagd övermaskinist- eller därmed jämställd examen jämte ett års väl vitsordad tjänstgöring vid något av statens sinnessjukhus. Maskinmästartjänst tillsättes av medicinalstyrelsen, övrig maskinpersonal av vederbörande direktion.

De sakkunniga.

Till en början erinras om att 1939 års tjänsteförteckningssakkunniga i sitt betänkande, del I, framlagt vissa allmängiltiga grunder för lönegradsplaceringen av maskin- och värmeledningspersonal. Nämda grunder, som i princip godtagits av statsmakterna för civilförvaltningen i övrigt, äro i vad avser maskinmästare och maskinister av följande innebörd:

1. Maskinmästare av 1:a klass (A 15): ansvarsmaskinist vid större högtrycksångcentraler med kraftalstring eller kraftomformning och verkstad.
2. Maskinmästare av 2:a klass (A 13): ansvarsmaskinist vid medelstora högtrycksångcentraler med kraftalstring eller kraftomformning och verkstad.
3. Maskinmästare av 3:e klass (A 10): ansvarsmaskinist vid medelstora högtrycksångcentraler utan kraftalstring eller kraftomformning och verkstad.
4. Maskinist av 1:a klass (A 10): förste ersättare för maskinmästare.
5. Maskinist av 2:a klass (A 9): ansvarsmaskinist vid mindre högtrycksångcentraler utan kraftalstring eller kraftomformning och verkstad.
6. Maskinist av 3:e klass (A 8): andre ersättare för maskinmästare.

Av maskinmästarna och deras ersättare borde krävas övermaskinistutbildning (maskinistbrev av 1:a klass) samt av övriga maskinister maskinistutbildning (maskinistbrev av 2:a klass).

Vid tillämpning i fråga om statens sinnessjukhus av dessa allmänna regler ha 1939 års tjänsteförteckningssakkunniga, med bibehållande av maskinisttjänst av 1:a klass i lönegraden A 10, föreslagit dels uppflyttning av maskinmästartjänst av 1:a klass från lönegraden A 14 till A 15 samt av maskinmästartjänst av 2:a klass från lönegraden A 12 till A 13, dels ock utbyte av nuvarande maskinisttjänst av 2:a klass i lönegraden A 8 mot maskinisttjänst av 3:e klass i samma lönegrad.

Tjänsteförteckningssakkunniga för statens sinnessjukhus, till vilka nu nämnda betänkande överlämnats för att i sistberörda delar tagas i övervägande vid

fullgörande av deras uppdrag, ha med utgångspunkt från nyss angivna gruppering och efter samråd med byggnadsstyrelsens värmetekniska avdelning indelat de statliga sinnessjukhusen med avseende å maskinmästartjänsterna i följande anläggningsgrupper:

anläggningsgrupp 1: Ulleråkers, Sundby, Birgittas, Ryhovs, S:t Sigfrids, S:ta Gertruds, S:t Lars, Vipeholms, S:ta Maria, Restads, Källshagens, Mariebergs, Sätters, Sidsjöns, Frösö, Umedalens och Furunäsets sjukhus (=17);

anläggningsgrupp 2: Psykiatriska sjukhuset i Stockholm samt S:t Olofs, S:t Jörgens, Västra Marks, Salberga och Gådeå sjukhus (=6);

anläggningsgrupp 3: S:ta Annas sjukhus (=1).

I förhållande till nuvarande lönesättning innebär denna indelning, att Vipeholms och Furunäsets sjukhus med hänsyn till maskinanläggningarnas utökade storlek och tekniska utrustning uppflyttats från anläggningsgrupp 2 till 1 samt att nuvarande maskinistbefattning av 1:a klass vid S:ta Annas sjukhus ersatts med en maskinmästartjänst av 3:e klass.

I fråga om maskinmästarnas löneställning meddela de sakkunniga, att vederbörande personalförening för de sakkunniga framlagt förslag om att maskinmästare av 1:a, 2:a och 3:e klass skulle placeras i respektive lönegrad A 18, A 16 och A 12. De sakkunniga ansluta sig emellertid beträffande maskinmästartjänster vid anläggningsgrupperna 1 och 2 till den av 1939 års tjänsteförteckningssakkunniga föreslagna placeringen i lönegraderna A 15 och A 13. Härvid framhålles bland annat, att en jämförelse med maskinmästaren vid karolinska sjukhuset — varest maskinanläggningen vore utrustad med vissa särskilda tekniska anordningar — enligt de sakkunnigas mening talade för att en viss skillnad i lönehänseende alltjämt upprätthölles mellan denne maskinmästare, som vore placerad i lönegrad A 16, och de högst placerade maskinmästarna vid sinnessjukhusen.

Maskinmästartjänsten vid anläggningsgrupp 3 (S:ta Annas sjukhus) föreslås placerad i lönegrad A 12. De sakkunniga uttala härvid, att de icke finna det godtagbart, att ansvarsmaskinisten vid en medelstor högtrycksångcentral, såsom 1939 års tjänsteförteckningssakkunniga föreslagit, i lönehänseende jämställas med en förste ersättare för maskinmästare. De sakkunniga framhålla vidare, att till anläggningsgrupp 3 kunde hänföras ett stort antal anläggningar inom försvarsväsendet, vid vilka maskinistbefattningen hänförts till 12 lönegraden.

Beträffande maskinisttjänsterna anföres bland annat följande.

De sakkunniga ha i det föregående under avsnittet maskinmästare behandlat ansvarsmaskinisttjänsterna vid samtliga statens sinnessjukhus, vilka tjänster kunnat hänföras till någon av de tidigare omnämda anläggningsgrupperna 1—3. Ansvarsmaskinisttjänsten vid den återstående anstalt, som de sakkunniga ha att behandla, nämligen statens anstalt för fallandesjuka, bör däremot inordnas under anläggningsgrupp nr 4 (mindre högtrycksångcentraler utan kraftalstring eller kraftomformning och verkstad). Anläggningen är visserligen utrustad enbart med lågtrycks- och varmvattencentraler, men dess hänförande till anläggningsgrupp nr 4 måste likväl anses motiverat av anstaltens storleksordning med ej mindre än 16 värmecentraler. Framhållas

må ock, att ifrågavarande anstalt endast har en enda maskinisttjänst. Ansvarsmaskinisttjänsten vid denna anstalt bör på grund av det nu anförda, tillsvidare och så länge någon ändring av anläggningens karaktär icke äger rum, upptagas såsom maskinisttjänst och icke såsom maskinmästartjänst.

De maskinister vid de statliga sinnessjukhusen, som icke inneha ansvarsmaskinisttjänst, skulle enligt 1939 års tjänsteförteckningssakkunnigas terminologi betecknas såsom maskinist av 1:a klass (= förste ersättare för maskinmästare) respektive maskinist av 3:e klass (= andre ersättare för maskinmästare). De sakkunniga beteckna i det följande dessa maskinister såsom maskinister i högre respektive maskinister i lägre lönegrad. Beträffande fördelningen på de olika sjukhusen av nu ifrågavarande maskinisttjänster vilja de sakkunniga föreslå, att följande allmänna grundsatser tillämpas.

Vid de 17 sinnessjukhus, som skulle tillhöra anläggningsgrupp 1 och som följaktligen skulle ha maskinmästare i högsta förekommande lönegrad, böra förefinnas maskinister av både högre och lägre lönegrad. På denna punkt ansluter sig de sakkunnigas förslag till för närvarande tillämpad ordning. Vid de 6 sinnessjukhus, som enligt de sakkunnigas förslag skulle tillhöra anläggningsgrupp 2, bör vidare finnas en maskinist, vilken genomgående bör tillhöra den lägre lönegraden. Även detta förslag ansluter sig till nu tillämpad praxis, dock med undantag för S:t Jörgens sjukhus, som för närvarande har ordinarie maskinisttjänst av 1:a klass. Enligt de sakkunnigas förmenande bör emellertid även i fråga om sistnämnda sjukhus en anpassning ske till nyssnämnda huvudregel, varför de sakkunniga föreslå, att maskinisttjänsten därstädes hädanefter upptages i den lägre lönegraden. Den nuvarande tjänsten bör härvid föras å övergångsstat.

Vidare anför de sakkunniga i fråga om maskinisternas löneställning följande.

Den ende maskinisten inom nämnda grupp av anstalter, som vid tillämpning av de sakkunnigas förslag skulle ha ställning av ansvarsmaskinist, är maskinisten vid anstalten för fallandesjuka, vilken enligt det föregående skulle vara ansvarsmaskinist vid anläggning tillhörande anläggningsgrupp nr 4. För denne maskinist, som är ensam maskinist vid nämnda anstalt och för närvarande tillhör lönegraden A 10, föreslå de sakkunniga oförändrad löneställning. Framhållas må, att därest 1939 års tjänsteförteckningssakkunnigas indelningsgrunder skulle tillämpas i detta fall, ifrågavarande maskinist skulle nedflyttas till lönegraden A 9, vilket med hänsyn till i det föregående berörda förhållanden icke kan anses motiverat.

Återstående maskinisttjänster, vilka endast förekomma vid sinnessjukhusen, skulle enligt det föregående fördelas på en högre och en lägre lönegrad. Dessa tjänster motsvara nuvarande maskinisttjänster av 1:a och 2:a klass, placerade i respektive lönegraderna A 10 och A 8. Enligt den framställning, som gjorts av maskinbefälsföreningen vid statens sjukhus, borde dessa maskinister inplaceras i lönegraderna A 12 och A 10. De sakkunniga — som vilja understryka att dessa befattningshavare enligt gällande behörighetsvillkor skola ha förvärvat övermaskinistutbildning — ha funnit sig böra fästa särskilt avseende vid vad maskinbefälsföreningen anför där om, att nyrekryteringen till ifrågavarande tjänster ofta varit förenad med svårigheter. Av uppgifter, som till närmare belysning av denna fråga tillhandahållits de sakkunniga, framgår, att under de senaste fem åren täta ombyten av maskinister vid ett flertal sinnessjukhus förekommit. Även om åtskilliga av de förekommande förflyttningarna av personal uppenbarligen måste anses såsom en normal företeelse inom en så pass stor kår som denna, och även

om man tar hänsyn till det under de senaste åren rådande läget beträffande militärinkallelser, löneförhållanden inom handelsflottan och försvarsväsendet m. m., vilket givetvis varit ägnat att försvåra en fullt tillförlitlig bedömning av ifrågavarande spörsmål, synes det klart, att vissa svårigheter föreligga för uppehållet av en tillfredsställande rekrytering av maskinistbefattningarna vid sinnessjukhusen. De sakkunniga ha med utgångspunkt från nu angivna förhållanden funnit angeläget att medverka till en förbättring av maskinisternas löneställning. De sakkunniga anse sig dock icke kunna tillmötesgå maskinbefälsföreningens önskemål om uppflyttning av maskinisterna med två lönegrader utan ha funnit sig böra stanna vid att föreslå, att maskinisterna inplaceras i lönegraderna A 9 och A 11, innebärande en höjning med en lönegrad för vardera gruppen.

Vad angår eldartzjänsterna ha de sakkunniga icke funnit skäl ifrågasätta annat än att den normala löneställningen för dessa tjänster liksom för närvarande bör vara enligt 5 lönegraden. Dessutom borde emellertid, i anslutning till nu gällande ordning, upptagas eldarbefattningar jämväl i lönegraden A 6. Sistnämnda befattningar borde finnas vid de sinnessjukhus, där antalet eldare vore relativt stort och tillika arbetsuppgifter, som eljest ankomme på hantverkare, i viss utsträckning anförtroddes eldarna. Proportionen mellan eldartzjänster i lägre och sådana tjänster i högre lönegrad borde bestämmas så, att mot 3—5 eldartzjänster i 5 lönegraden (ordinarie eller extra ordinarie) såsom regel svarade 1 eldarbefattning i lönegraden A 6. Ett bifall till de sakkunnigas nu angivna förslag komme att medföra vissa justeringar i gällande fördelning av eldartzjänsterna vid sinnessjukhusen. Sålunda skulle vissa sjukhus, som för närvarande saknade eldartzjänst av 1:a klass, tilldelas eldartzjänst i lönegraden A 6. Å andra sidan syntes en eller annan av nu förefintliga eldartzjänster av 1:a klass möjligen böra indragas. Intill dess sistnämnda tjänster kunde ersättas av eldartzjänster i lönegraden A 5, borde nuvarande tjänstinnehavare i förekommande fall föras å övergångsstat.

Enligt de sakkunnigas förslag skulle sålunda, med iakttagande av klassbeteckningarnas avskaffande, tjänsteförteckningen komma att upptaga maskinmästartjänster i lönegraderna A 15, A 13 och A 12, maskinisttjänster i lönegraderna A 11, A 10 och A 9 samt eldartzjänster i lönegraderna A 6 och A 5.

Yttranden.

Maskinbefälsföreningen vid statens sjukhus framhåller genom sin representant, att enligt dess mening de föreslagna lönegradsplaceringarna för maskinmästare och maskinister icke kunde hålla personalkvaliteten på erforderlig nivå samt att de komme att förorsaka en fortgående övergång av de bästa krafterna till andra, bättre avlönade tjänster.

Representanterna för statens sjukhuspersonals förbund framhålla, att alla eldare under sin tjänstgöring vid ångpannorna hade samma ansvar för maskinanläggningarna och driften av dessa. Betydelsen av yrkesskicklighet och ekonomisk eldning understrykes. Vidare påpekas, att eldarna i viss om-

fattning bestrede sådana sysslor, för vilka hantverkare egentligen skulle vara anställda. Med hänsyn härtill anse representanterna, att samtliga eldartzjänster böra placeras i lönegrad A 6.

Från *sjukhusdirektionernas* sida har icke annan erinran gjorts mot de sakkunnigas förslag i denna del, än att några direktioner förordat maskinmästarnas och maskinisternas uppflyttning ännu en lönegrad.

Medicinalstyrelsen har icke funnit anledning till erinran mot de sakkunnigas förslag om sjukhusens indelning i anläggningsgrupper.

Vad angår maskinmästarnas och maskinisternas lönegradsplacering finner styrelsen det visserligen önskvärt ur rekryteringssynpunkt, att löneställningen kunde bli något gynnsammare än vad som föreslagits, men styrelsen har under nuvarande förhållanden icke ansett sig böra framställa något yrkande i sådan riktning utan biträder de sakkunnigas förslag, utom såvitt angår ansvarsmaskinisten vid anstalten för fallandesjuka. Även om den för denne föreslagna löneställningen i lönegrad A 10 i och för sig kunde anses motiverad, ville styrelsen fästa uppmärksamheten å de starka betänkligheter, som ur rekryteringssynpunkt måste resas mot detta förslag. Statens sinnessjukhus och statens anstalt för fallandesjuka vore nämligen en enhet i befodringshänseende och med den i betänkandet förordade placeringen av maskinister vid sinnessjukhusen i lönegraderna A 9 och A 11 skulle maskinistbefattningen vid anstalten för fallandesjuka bli en passagetjänst i mellangrad, som av allt att döma mycket ofta skulle byta innehavare. För att undvika ett dylikt ur arbetssynpunkt mindre lämpligt förhållande förordar medicinalstyrelsen, att maskinistbefattningen vid statens anstalt för fallandesjuka placeras i lönegrad A 11.

Medicinalstyrelsen tillstyrker vidare de sakkunnigas förslag i fråga om eldartzjänsterna samt framhåller, att enligt de i betänkandet angivna riktlinjerna eldartzjänst i lönegrad A 6 skulle tillkomma vid Sundby, Ryhovs, S:t Sigfrids, S:t Maria och Umedalens sjukhus, medan nu förefintliga befattningar av motsvarande grad vid psykiatriska sjukhuset och Västra Marks sjukhus skulle indragas. Indragning av dylik befattning borde även äga rum vid Sätters sjukhus genom minskning av antalet befattningar i lönegrad A 6 från två till en. Då i personalförteckningen upptagna eldartzjänster av 1:a klass numera uppginge till 13, skulle alltså vid bifall till medicinalstyrelsens förslag motsvarande befattningar i personalförteckningen i stället komma att uppgå till $(13 + 5 - 3) 15$.

Jämväl *allmänna lönenämnden*, som i övrigt icke har något att erinra mot de sakkunnigas förslag i denna del, förordar på samma skäl som medicinalstyrelsen, att maskinisttjänsten vid anstalten för fallandesjuka placeras i lönegrad A 11.

En reservant inom lönenämnden anser det med hänsyn till att eldarna vid sidan av eldningsarbetet hade att utföra mera krävande reparations- och underhållsarbeten motiverat, att hälften av eldarna hänföres till lönegrad A 6.

Statskontoret godtager lönegradsplaceringen av maskinmästare vid anlägg-

ningsgrupperna 1 och 2 men ställer sig i övrigt avvisande till de föreslagna lönegradsuppflyttningarna. Ämbetsverket anför härvid följande.

Statskontoret får till en början erinra, att frågan om lönegradsplaceringen för maskinmästar-, maskinist- och eldarpersonal varit föremål för ingående behandling av 1939 års tjänsteförteckningssakkunniga. Enligt statskontorets mening böra de av dessa sakkunniga angivna riktlinjerna följas även beträffande motsvarande personal vid sinnessjukhusen. Ansvarsmaskinist vid anläggningsgrupp 3 torde alltså böra placeras i lönegraden A 10 och vid anläggningsgrupp 4 i lönegraden A 9.

För en uppflyttning av maskinist av 1:a klass till lönegraden A 11 och av 2:a klass till A 9 hava de sakkunniga åberopat, att nyrekryteringen till ifrågavarande tjänster varit förenad med svårigheter. Under de senaste fem åren hade sålunda täta ombyten av maskinister vid ett flertal sinnessjukhus förekommit. Enligt statskontorets mening måste det emellertid anses uppenbart olämpligt att uppflytta tjänster i högre lönegrad under åberopande av svårigheten att under nu rådande förhållanden erhålla en tillfredsställande rekrytering. En översyn av gällande tjänsteförteckning bör nämligen ske på lång sikt och hänsyn därvid allenast tagas till arten av de göromål, som innehavaren av vederbörande befattning har att utföra och det ansvar, som åvilar honom. I enlighet härmed anser statskontoret, att nu nämnda befattningar även i fortsättningen böra vara inplacerade i lönegraderna A 10 respektive A 8. Vidare torde samtliga ordinarie eldare vid ifrågavarande sjukhus böra tillhöra lönegraden A 5, som jämväl enligt de sakkunnigas mening bör vara den normala löneställningen för dessa tjänster. Tillräckliga skäl att bibehålla den nuvarande anordningen med vissa eldartjänster placerade i lönegraden A 6 synas icke föreligga.

Departementschefen.

I likhet med de sakkunniga och remissmyndigheterna anser jag mig icke tills vidare kunna förorda högre löneställning för ansvarsmaskinisterna för anläggningsgrupperna 1 och 2, motsvarande de nuvarande maskinmästarna av 1:a och 2:a klass, än 15 respektive 13 lönegraden. De två övriga ansvarsmaskinisterna, av vilka den ene tjänstgör vid S:t Annas sjukhus och den andre vid statens anstalt för fallandesjuka, äro för närvarande placerade såsom maskinister av 1:a klass i lönegrad 10 men hava i sakkunnigförslaget hänförs till olika anläggningsgrupper. I anslutning härtill har den förre placerats i 12 lönegraden, medan den senare fått kvarstanna i 10 lönegraden. Den kritik, som av medicinalstyrelsen och lönenämnden riktats mot den senares placering, synes mig i viss mån även drabba den förres. Med hänsyn härtill och då skillnaden i ansvar för de båda anläggningarna förefaller vara relativt obetydlig, förordar jag, att båda befattningarna placeras i lönegrad A 11. Då jag i övrigt icke har något att erinra mot de sakkunnigas förslag beträffande maskinpersonalen skulle detta innebära, att befodringsgången för denna, av vilken liksom hittills bör krävas samma teoretiska utbildning, skulle utgöras av lönegraderna A 9—A 11—A 13—A 15 mot nu A 8—A 10—A 12—A 14. Vidare skulle antalet befattningar i de olika lönegraderna undergå en mindre jämkning och utgöra 27 i lönegrad A 9, 20 i lönegrad A 11, 6 i lönegrad A 13 samt 17 i lönegrad A 15.

Beträffande eldarpersonalen delar jag de sakkunnigas, av medicinalstyrelsen och lönenämnden biträdda uppfattning, att eldarna normalt böra hänföras till 5 lönegraden men att vid vissa sjukhus, där antalet eldare är relativt stort och reparationsarbeten, som eljest ankomma på hantverkare, i viss omfattning utföras av eldarna, även böra finnas eldarbefattningar i 6 lönegraden. Mot den av de sakkunniga föreslagna beräkningsgrunden härvidlag — innebärande 1 befattning i A 6 mot 3—5 befattningar i A 5 — har jag intet att erinra. Medicinalstyrelsen har med ledning av denna uppskattat antalet erforderliga eldartjänster i den högre lönegraden till 15, utgörande en ökning i förhållande till gällande personalförteckning med 2 dylika befattningshavare. Enligt vad jag inhämtat ligger denna uppskattning i underkant såtillvida, att styrelsen räknat med en befattning i 6 lönegraden endast vid de sjukhus, där fler än fem eldarbefattningar finnas. I betraktande av det totala antalet eldare av 2:a klass, utgörande 135 befattningshavare, samt de små befordringsutsikter, som stå dem till buds, är jag för min del benägen att i så måtto tillmötesgå personalförbundets yrkande i detta hänseende, att jag förordar uppflyttning av ett något större antal eldarbefattningar till den högre lönegraden, förslagsvis ytterligare 5. Därmed skulle möjliggöras att placera en eldare i den högre lönegraden vid samtliga sjukhus, där totala antalet eldare uppgår till minst fem.

Vid bifall härtill skulle sammanlagda antalet ordinarie eldare uppgå till 20 i lönegrad A 6 samt 94 i lönegrad A 5. Anledning torde knappast föreligga att, på sätt de sakkunniga ifrågasatt, uppföra någon av de nuvarande eldarbefattningarna av 1:a klass på övergångsstat utan bör önskvärd utjämning sjukhusen emellan ske vid uppkommande vakans.

2. TJÄNSTER I VERKSTÄDER OCH ARBETSSALAR.

Inom denna grupp finnas följande tjänster:

Antal	Befattning	Lönegrad
39	Hantverksföreståndare av 1:a klass	A 10
122	Hantverksföreståndare av 2:a klass	A 8
25	Arbetsförestånderska	A 6
108	Hantverkare	A 6
47	Sömmerska eller väverska	A 3

Av tjänsterna äro 1 hantverkare, 1 arbetsförestånderska samt 4 sömmerskor och väverskor placerade vid statens anstalt för fallandesjuka.

För behörighet till samtliga tjänster kräves förutgången fullgod yrkesutbildning samt minst ett års väl vitsordad tjänstgöring vid något statens sinnessjukhus.

De sakkunniga.

De sakkunniga ha haft under överbäggande ett i skilda sammanhang framfört uppslag, att vid vissa sinnessjukhus — närmast de största — borde inrättas en särskild befattning såsom arbetsledare inom byggnads-

facket, förslagsvis benämnd byggmästare, byggnadsverkmästare eller dylikt. Detta skulle eventuellt kunna realiseras genom en omorganisation av någon av de nuvarande befattningarna såsom hantverksföreståndare (snickare, målare eller murare). För att få denna fråga närmare belyst ha de sakkunniga tillskrivit sinnessjukhusens direktioner och anhållit om deras yttrande i ämnet. Enligt de i anledning härav inkomna svaren skulle vid 12 sinnessjukhus ett inrättande av särskild befattning såsom byggmästare vara önskvärt. De huvudsynpunkter, som därvid framkommit, ha de sakkunniga sammanfattat på följande sätt:

Den årliga reparationssynen skulle efter anställande av byggmästare kunna helt utföras av denne. Avsevärda belopp i arkitektarvoden skulle inbesparas.

Om byggmästare anställdes, skulle dels nuvarande tjänst som snickeriföreståndare kunna indragas, dels måleri- och mureriföreståndare kunna ersättas med hantverkare.

Den nye befattningshavaren borde erhålla tjänsteställning av sådan verk-mästare, som förutom att vara arbetsledare själv hade att deltaga i förekommande arbeten, i den mån hans tid så medgäve.

Det skulle lända anstalterna till fromma, om färre självständiga föreståndare eller mästare anställdes. Liksom smed, elektriker, reparatör och plåtslagare måste vara underkastade maskinmästarens befäl, skulle det vara till gagn om målaren och muraren underordnades snickarens förmanskap. En i sig själv mycket enkel reparation, som berörde snickeri, mureri och måleri, fordrade med nuvarande system sysslomannens ordergivning till tre olika föreståndare. Den nuvarande ordningen, då olika grupper av hantverkare var för sig sorterade under särskilda förmän — hantverksföreståndare av 1:a och 2:a klass — och dessa i sin tur var för sig sorterade under sysslomannen, vore opraktisk och försvårade arbetsledningen samt hindrade mången gång arbetets jämna fortskridande.

De sakkunniga finna, att i de från sinnessjukhusen föreliggande yttrandena åtskilliga synpunkter anförts, som måste anses tala till förmån för att vid vissa sinnessjukhus skulle inrättas särskilda befattningar av det slag, varom nu är fråga. Det syntes sålunda, bland annat, icke uteslutet, att en sådan åtgärd skulle kunna medföra besparingar för statsverket. De sakkunniga hade emellertid funnit det föreliggande materialet ävensom i övrigt gjorda erfarenheter icke utgöra tillräcklig grundval för att i nu förevarande sammanhang framlägga förslag angående uppförande på tjänsteförteckningen av särskilda ordinarie tjänster såsom byggmästare i viss lönegrad. Enligt de sakkunnigas mening borde denna fråga ägnas fortsatt uppmärksamhet för att eventuellt framdeles, sedan ytterligare erfarenhet vunnits, upptagas till förnyat övervägande. Det syntes de sakkunniga såsom en försöksåtgärd lämpligt, att vid vissa av de största sinnessjukhusen — närmast de av äldre typ, såsom exempelvis Ulleråkers och S:t Lars sjukhus — där reparationsarbeten av större omfattning normalt förekomme och där erforderliga förutsättningar i övrigt vore för handen, en anordning med särskild förmän inom byggnadsfacket prövades. Härvid borde lämpligen den utvägen kunna anlitas, att den av hantverksföreståndarna, som befunes mest lämplig härför, utsåges att vara förmän för övriga ifrågakommande befattningshavare vid sjukhuset, varvid särskilt arvode utöver lön borde utgå.

Beträffande hantverksföreståndarnas fördelning på olika yrken anföra de sakkunniga följande.

Nuvarande hantverksföreståndare av 1:a klass förekomma endast vid de större och medelstora sinnessjukhusen och där endast inom snickeri, skrädderi och skomakeri. Övriga hantverksföreståndare vid nämnda sjukhus äro av 2:a klass. Vid de mindre sinnessjukhusen äro samtliga hantverksföreståndare av 2:a klass. Från nyss angivna allmänna regel har emellertid, i vad avser skomakeriföreståndare vid de större och medelstora sjukhusen, enligt av medicinalstyrelsen följd praxis numera i åtskilliga fall gjorts det undantaget, att sistnämnda föreståndare placerats såsom föreståndare av 2:a klass i stället för av 1:a klass. Enligt de sakkunnigas förmenande föreligger med hänsyn till beskaffenheten av de arbetsuppgifter, som i allmänhet åvila skomakeriföreståndarna vid sinnessjukhusen, ävensom till den löneställning, som är rådande för yrkesmästare i skomakeri vid fångvårdsanstalterna, icke tillräcklig anledning att placera ifrågavarande skomakeriföreståndare i den högre gruppen av hantverksföreståndare. De sakkunniga förorda därför en fortsatt tillämpning av medicinalstyrelsens nyssnämnda praxis och kunna alltså icke tillstyrka det från personalhåll gjorda yrkandet, att skomakeriföreståndarna vid de större och medelstora sjukhusen borde hänföras till den högre gruppen.

Som ovan nämnts, äro samtliga måleriföreståndare för närvarande placerade såsom hantverksföreståndare av 2:a klass. Vederbörande personalorganisation har hemställt, att måleriföreståndarna vid de större eller medelstora sinnessjukhusen måtte hänföras till den högre gruppen av hantverksföreståndare. De sakkunniga ha med hänsyn till de relativt kvalificerade arbetsuppgifter, som åvila måleriföreståndarna vid nämnda sjukhus, ävensom till dessa föreståndares förmanskap för ett förhållandevis stort antal arbetare och patienter, ansett sig böra förorda, att dessa föreståndare hänföras till den högre gruppen av hantverksföreståndare. Detta torde böra bli fallet vid följande sinnessjukhus, nämligen Ulleråkers, S:t Lars, S:ta Maria, Ryhovs, Restads, S:ta Gertruds, Sätters, S:t Sigfrids, Mariebergs, Umedalens, Sundby, Källshagens, Birgittas, Sidsjöns, Frösö, Furunäsets och Vipeholms sjukhus, vilka av de sakkunniga i annat sammanhang hänförts till de större och medelstora sjukhusen. Såsom en konsekvens härav böra vid Furunäsets och Vipeholms sjukhus förefintliga snickeri- respektive skrädderiföreståndartjänster hädanefter upptagas i den högre gruppen.

Däremot kunna de sakkunniga icke finna, att tillräckliga skäl äro för handen att tillmötesgå det från personalhåll gjorda yrkandet, att jämväl mureriföreståndarna vid de större sinnessjukhusen skulle inplaceras i den högre gruppen.

Tilläggas må, att de sakkunniga icke funnit anledning föreslå någon ändring av den nuvarande lönegradsplaceringen för hantverksföreståndarna (A 10 respektive A 8).

I fråga om arbetsföreståndarsketjänsterna frambålla de sakkunniga, att från personalhåll hemställts icke blott om uppflyttning av tjänsterna från den nuvarande lönegraden A 6 till lönegraden A 12 utan även om förändring av befattningarna till slöjdlärlarinetjänster med inplacering i lönegraden A 15. De sakkunniga hava för sin del icke funnit det motiverat, att de nuvarande arbetsföreståndarsketjänsterna vid statens sinnessjukhus skulle utbytas mot lärlarinetjänster, samt anföra härefter följande.

Beträffande arbetsförestånderskornas uppgifter kan allmänt sett konstateras, att de äro av krävande och för det enskilda sjukhusets ekonomi mycket betydelsefull art. Icke blott gedigen fackutbildning utan även särskilda personliga kvalifikationer såsom arbetsledare äro nödvändiga förutsättningar för ernåendet av ett ur skilda synpunkter så gott resultat som möjligt av arbetsförestånderskornas arbete. Det är således av vikt, att rekryteringen till dessa befattningar blir fullt tillfredsställande. I sistnämnda hänseende ha emellertid vissa svårigheter framträtt. Enligt de sakkunnigas förmenande bör därför en uppflyttning i lönegrad ske beträffande arbetsförestånderskorna. De sakkunniga — som icke kunna tillstyrka en uppflyttning till den av vederbörande personalorganisation ifrågasatta lönegraden A 12 — ha efter ingående övervägande av ifrågavarande spörsmål kommit till den uppfattningen, att arbetsförestånderskorna vid sinnessjukhusen med hänsyn till arbetets art icke skäligen böra placeras lägre än i lönegraden A 7. Tjänstetiteln bör i anslutning till vad som föreslås beträffande övriga föreståndersketjänster ändras till arbetsföreståndarinna.

En av direktionen för Vipeholms sjukhus gjord framställning om förändring av sjukhusets sömmerske-(väverske-)befattning till arbetsföreståndersketjänst finna sig de sakkunniga böra tillstyrka. Med hänsyn till omfattningen av sjukhusets arbetssalar och antalet av därstädes sysselsatta befattningshavare synes nämligen en arbetsföreståndarinnetjänst numera böra förefinnas vid detta sjukhus likaväl som vid övriga, i storleksordning jämförbara sinnessjukhus.

Beträffande anstalten för fallandesjuka föreligger enligt de sakkunniga i fråga om arten av arbetsförestånderskans arbete ett helt annat förhållande än vid sinnessjukhusen. De sakkunniga fortsätta:

Arbetsförestånderskan vid anstalten för fallandesjuka handhar och ansvarar för de kvinnliga elevernas handarbets- och vävnadsutbildning efter avslutad skolgång. Enligt uttalande av anstaltens överläkare och chef äro de pedagogiska fordringar, som ställas på arbetsförestånderskan, och den pedagogiska teknik och rutin, som erfordras, i allo desamma som gälla beträffande handarbetslärarinnan, vilken tillhör lönegraden A 11. Arbetsförestånderskan har flera elever att handleda än handarbetslärarinnan, och hennes elever äro något äldre än den senares. Ytterligare har framhållits, att arbetsförestånderskan har större ansvar och längre arbetstid än handarbetslärarinnan, enär den förra vid sidan av sin lärarinneverksamhet har ett flertal arbetsuppgifter av ekonomisk natur. De sakkunniga ha med beaktande av vad sålunda anförts funnit sig böra föreslå, att den nuvarande arbetsföreståndersketjänsten vid anstalten för fallandesjuka, med bibehållande av nuvarande arbetsuppgifter, ombildas till lärarinnetjänst i kvinnlig slöjd i lönegraden A 11. De kompetenskrav, som äro stadgade för lärarinnetjänst vid anstalten, bli härmed automatiskt gällande för den ombildade tjänsten. I samband härmed synes emellertid jämväl den nuvarande handarbetslärarinnetjänsten, vilken ingår bland anstaltens 7 lärarinnetjänster, böra ändras till lärarinnetjänst i kvinnlig slöjd. Då de sakkunniga icke funnit anledning att förorda ändring beträffande löneställningen för övriga lärarinnetjänster vid anstalten, skulle vid bifall till förslaget förefinnas 2 lärarinnetjänster i kvinnlig slöjd och 6 lärarinnetjänster, samtliga i lönegraden A 11, i stället för 1 arbetsförestånderske- och 7 lärarinnetjänster.

I fråga om tjänsterna som hantverkare, sömmerska och väverska föreslå de sakkunniga icke någon ändring av nuvarande förhållanden utöver vad som framgår av det föregående.

Yttranden.

Representanterna för statens sjukhuspersonals förbund avstyrka förslaget om införande av en anordning med särskild förmän inom byggnadsfacket. Härvid framhålles, att tidigare försök med en sådan anordning utfallit mindre lyckligt. Någon rationalisering av arbetet skulle icke kunna vinnas genom inrättande av en sådan befattning. Vidare hänvisas till att det på den allmänna arbetsmarknaden aldrig förekomme, att en byggmästare hade målare anställda, utan att måleriarbetet sköttes av en målarmästare.

Beträffande hantverksföreståndarna framhålla representanterna, att skomakeriföreståndarna med hänsyn till deras yrkeskunskap, arbetsledarställning och redovisningsskyldighet alltjämt borde vara placerade i lönegrad A 10. Någon förändring i deras arbetsuppgifter, som kunde motivera en nedflyttning, kunde icke påvisas. Vidare göres gällande att motsvarande yrkesmän vid dövstumskolorna och försvarsväsendet vore placerade i lönegraderna 11—15.

Under åberopande av den omfattande yrkeskunskap, som krävdes av mureriföreståndarna, vidhålla representanterna det tidigare omnämnda yrkandet om dessa tjänsters placering i lönegrad A 10 vid de större sjukhusen.

I fråga om hantverkarna betonas att dessa vid sidan av det egna arbetet hade att handleda patienterna i deras arbete samt att ersätta respektive hantverksföreståndare vid dennes bortovaro. Denna hantverkarnas förtroendeställning berättigade dem enligt representanternas mening till placering i lönegrad A 7.

Sveriges sinnessjukhus' arbetsledareförbund framhåller i anledning av den föreslagna försöksanordningen med särskild förmän inom byggnadsfacket, att en omfattande byggnadsverksamhet bedreves i sjukhusens egen regi. Den nuvarande ordningen med olika arbetsledare för de olika grenarna av byggnadsarbete, vilka var för sig sorterade under sysslomannen, innebure en splittrad och oekonomisk arbetsledning. En sådan anordning, som de sakkunniga föreslagit, hade sedan ett flertal år prövats vid de största sjukhusen, i det att snickeriföreståndaren fått i uppdrag att under sysslomannens överinseende vara arbetsledare för alla förekommande byggnadsarbeten. Stora besparingar hade därigenom kunnat göras för statsverket. De hittills vunna erfarenheterna hade bort utgöra tillräcklig grund för de sakkunniga att nu framlägga förslag om inrättande av ordinarie tjänster som byggmästare.

I fråga om hantverksföreståndarna framhåller förbundet, att snickeriverkstäderna i regel vore utrustade med moderna maskiner och verktyg och att arbetet där bedreves som modern verkstadsdrift, varigenom det hade stor ekonomisk betydelse. Vidare framhålles, att ett flertal av snickeriföreståndarna avlagt verkmästar- eller byggmästarexamen samt att deras löneställning framstode såsom låg i jämförelse med maskinisterna, vilka föreslagits pla-

cerade i lönegrad A 11. Sistnämnda befattningshavare saknade nämligen i motsats till snickeriföreståndarna redovisningsskyldighet. Med hänsyn härtill ansågo förbundet, att snickeriföreståndare av 1:a och 2:a klass borde uppflyttas till lönegrad A 12 respektive A 10.

Vad angår arbetsförestånderskorna hemställer förbundet om dessa tjänsters placering i lönegrad A 9 samt hänvisar till sin förut omnämnda framställning om uppflyttning av ifrågavarande tjänster till lönegrad A 12. Däri understrykes, att arbetsförestånderskorna hade att ekonomiskt planlägga och svara för utförandet av arbetsprodukter inom det textila och delvis konstnärliga området samt att för ernående av härför erforderlig yrkeskunskap i regel krävdes fyra års fackutbildning efter realexamen eller avgångsexamen från högre flickskola. Då tillverkningen av dessa produkter i huvudsak utfördes av patienter, ställde detta särskilt stora krav på förestånderskan. Vidare komme troligen de redan nu framträdande rekryteringssvårigheterna att ökas.

Sjukhusdirektionerna ha beträffande de sakkunnigas förslag gjort i huvudsak följande erinringar.

Direktionerna vid ett flertal sjukhus framhålla, att en anordning med särskild arbetsledare inom byggnadsfacket prövats vid dessa sjukhus samt att tillräcklig erfarenhet om lämpligheten av denna anordning vunnits för att nu inrätta sådana arbetsledarbefattningar vid de större sjukhusen, förslagsvis placerade i lönegrad A 14. Därvid har även ifrågasatts, att de hantverksföreståndartjänster av 2:a klass, vilka skulle komma att sortera under arbetsledaren, skulle omändras till hantverkartjänster i oförändrad lönegrad, varigenom således hantverkare i såväl lönegrad A 8 som A 6 skulle komma att finnas. Som alternativ till inrättandet av arbetsledarbefattning har föreslagits, att snickeriföreståndartjänsterna placeras i högre lönegrad.

Några direktioner ha anslutit sig till de av representanterna för statens sjukhuspersonals förbund framförda yrkandena om skomakeriföreståndarnas bibehållande i lönegrad A 10 samt mureriföreståndarnas och hantverkarnas uppflyttning till lönegrad A 10 respektive A 7.

Beträffande arbetsförestånderskorna ha en del direktioner förordat dessa tjänsters placering i lönegrad A 8 och en direktion ansett, att en differentiering på lönegraderna A 10 och A 8 borde ske, varvid tjänster i den högre lönegraden skulle finnas vid de större sjukhusen. Vidare har föreslagits, att sömmerske- eller väversketjänsterna skulle omändras till befattningar som biträdande arbetsförestånderskor i lönegrad A 4 eller A 5. Härigenom skulle bland annat vinnas ett underlättande av rekryteringen av arbetsförestånderskebefattningarna.

Medicinalstyrelsen framhåller i anledning av förslaget om en försöksvis tillämpad anordning med en av hantverksföreståndarna i byggnadsfacket såsom förman och arbetsledare, att enligt proposition nr 71 till 1943 års riksdag angående stat för statens allmänna fastighetsfond för budgetåret 1943/44 m. m. föreslagits, att Kungl. Maj:t skulle få bemyndigande att, i den mån så befundes lämpligt, mot arvode anställa en eller två byggnadstekniker för underhålls- och reparationsarbetet på medicinalstyrelsens delfond. Då ett

inrättande av dylika befattningar skulle innebära, att i varje fall några av de arbetsuppgifter, som avsetts skola åvila förmännen inom byggnadsfacket, bleve tillgodosedda, ställde sig styrelsen tveksam inför förslaget att — innan några erfarenheter vunnits rörande ifrågavarande byggnadsteknikers arbete — försöksvis tillämpa anordningen med en av hantverksföreståndarna som arbetsledare.

Mot de sakkunnigas förslag i fråga om placering i lönegrupper av de olika hantverksföreståndartjänsterna har medicinalstyrelsen icke funnit sig böra framställa någon erinran. I detta sammanhang förordar styrelsen, att en befattning såsom hantverksföreståndare av 2:a klass vid Birgittas sjukhus (i bryggeri) utgår ur personalförteckningen och såsom framgår i det följande ersättes med en befattning såsom förrådsförman (A 7).

Beträffande arbetsförestånderskorna anför styrelsen följande.

Medicinalstyrelsen finner det befogat, att alla de tjänster i ledande ställning avseende ekonomipersonalen vid statens sinnessjukhus och statens anstalt för fallandesjuka, vilka genom sina nuvarande benämningar äro reserverade för kvinnor — arbetsförestånderska, köksförestånderska och tvättförestånderska — genom ändrade benämningar göras i princip tillgängliga även för män. I verkligheten skulle visserligen dessa tjänster även vid ett genomförande av ett sådant förslag med hänsyn till de krav på yrkesutbildning m. m., som böra ställas på innehavarna, komma att tillsättas med kvinnliga sökande. Då emellertid enligt styrelsens mening, i motsats till vad som är fallet med vissa sjukvårdsbefattningar, några sakliga motiv mot att dessa befattningar böra vara tillgängliga även för män ej finnas, anser styrelsen, att möjlighet därtill bör stå öppen. I anslutning härtill får medicinalstyrelsen föreslå, att tjänstebenämningen arbetsförestånderska vid statens sinnessjukhus utbytes mot benämningen slöjdföreståndare.

Vid bedömande av frågan angående löneställningen för dessa befattningshavare har styrelsen icke kunnat undgå att göra viss jämförelse mellan dessa befattningar och lärarinnebefattningarna vid statens anstalt för fallandesjuka. Det vore enligt medicinalstyrelsens mening önskvärt, om till slöjdföreståndare kunde erhållas personer med samma teoretiska utbildning som till lärarinnebefattningar. Det är nämligen styrelsens uppfattning, att, därest så kunde ske, såväl vederbörandes förmåga att handleda patienterna som ock det ekonomiska utfallet av arbetsdriften vid sinnessjukhusen skulle kunna förbättras. Ur denna synpunkt vore även en differentiering av befattningarna, exempelvis i lönegraderna A 8 och A 10, befogad. I syfte att i möjligaste mån intensifiera arbetsdriften kunde man även enligt styrelsens mening tänka sig att införa en anordning med en eller två konsulenter för denna. Styrelsen har emellertid i rådande läge icke ansett sig böra framställa annat yrkande i förevarande avseende än att slöjdföreståndarna måtte placeras i lönegraden A 8 eller en lönegrad högre än vad i betänkandet föreslagits.

I anslutning till vad de sakkunniga anført tillstyrker medicinalstyrelsen, att en befattning såsom slöjdföreståndare vid Vipeholms sjukhus inrättas. Styrelsen förutsätter därvid, att sömmerskebefattningen vid sjukhuset bibehålles och att i stället en ekonomibiträdesbefattning å sysalen indrages.

Mot de sakkunnigas förslag i övrigt framställles icke erinran från medicinalstyrelsens sida.

De sakkunnigas förslag har icke föranlett erinran av *allmänna lönenämnen*.

den annat än beträffande arbetsföreståndersketjänsterna. Lönenämnden anför i detta avseende följande.

Beträffande arbetsföreståndarinnorna vid sinnessjukhusen ha de sakkunniga enligt lönenämndens mening anført bärande skäl för en höjning av den nuvarande lönegradsplaceringen (A 6). Så vitt lönenämnden kunnat finna, borde emellertid det av de sakkunniga förda resonemanget skäligen ha föranlett förslag om något högre löneställning för arbetsföreståndarinnorna än den i betänkandet föreslagna (A 7). Lönenämnden anser skäl tala för att arbetsföreståndarinna inplaceras i samma lönegrad som hantverksföreståndare tillhörande den lägre lönegradsgruppen, eller i lönegraden A 8.

En reservant i nämnden anser, att skomakeriföreståndartjänsterna med hänsyn till behovet av fullt yrkesskicklig personal borde bibehållas i lönegrad A 10.

Statskontoret förklarar sig icke vara övertygat om behovet av en anordning med särskild förman för byggnadsarbeten och anser att därmed utan olägenhet bör kunna anstå till dess mera normala förhållanden inträtt. Den föreslagna uppflyttningen i högre lönegrad av arbetsföreståndarskebefattningarna finner statskontoret icke heller tillräckligt motiverad.

Departementschefen.

Behovet av en särskild arbetsledare inom byggnadsfacket är, såsom den lämnade redogörelsen utvisar, föremål för delade meningar bland såväl direktionerna som personalen. Medicinalstyrelsen har också ställt sig tveksam till de sakkunnigas förslag härutinnan och hänvisat till att, därest jämlikt bemyndigande av 1943 års riksdag en eller två byggnadstekniker anställdes hos medicinalstyrelsen för biträde med underhålls- och reparationsarbetet vid sinnessjukhusen, detta skulle åtminstone delvis kunna tillgodose behovet av en särskild byggnadsförman. Under sådana förhållanden torde med bedömandet av förevarande spörsmål böra tills vidare anstå.

De sakkunnigas förslag beträffande hantverksföreståndarna innebär, bland annat, att samtliga skomakeriföreståndare vid de större och medelstora sinnessjukhusen skulle i anslutning till en av medicinalstyrelsen påbörjad praxis nedflyttas från lönegraden A 10 till A 8. Till stöd för detta förslag, som avstyrkts av vederbörande personalsammanslutning och vissa direktioner, ha de sakkunniga åberopat beskaffenheten av de arbetsuppgifter, som numera i allmänhet åvilade dessa föreståndare, samt den löneställning, som gällde för yrkesmästare i skomakeri inom fångvården. Enligt vad jag inhämtat äro för närvarande några av sistnämnda yrkesmästare placerade i 12 lönegraden och några i 8 lönegraden. I betraktande av de relativt stora skomakeriverkstäder, som finnas inom fångvården, har emellertid gjorts gällande, att denna placering vore för låg och en utredning igångsatts, som berör bland annat hithörande yrkesmästares löneställning. Härjämte torde böra beaktas, att utredning för närvarande pågår rörande möjligheterna att effektivisera arbetsterapien vid statens sinnessjukhus och att därvid fråga uppkommit om en

utvidgning av skomakeriarbetet så, att detsamma i betydligt större utsträckning än nu komme att avse nytillverkning av skor för sinnessjukvårdens eget behov. Med hänsyn till vad sålunda anförts anser jag mig böra förordna, att resultatet av berörda utredningar avvaktas innan ställning toges till de sakkunnigas förslag i denna del.

Mot den föreslagna uppflyttningen av måleriföreståndarna vid de större och medelstora sjukhusen till den högre hantverksföreståndargruppen har jag i likhet med medicinalstyrelsen och allmänna lönenämnden intet att erinra. Däremot synas mig tillräckliga skäl icke hava förebragts för det från personalhåll framförda yrkandet om motsvarande uppflyttning av mureriföreståndarna.

Beträffande arbetsförestånderskorna vid sinnessjukhusen ha de sakkunniga ansett, att desamma med hänsyn till deras utbildning och betydelse för sjukhusens ekonomi icke borde placeras lägre än i lönegraden A 7. Medicinalstyrelsen och allmänna lönenämnden ha i stort sett ur samma synpunkter förordat en placering i 8 lönegraden eller samma lönegrad som den lägre hantverksföreståndargruppen. Jag finner för egen del vägande skäl tala för en placering i sistnämnda lönegrad och ansluter mig sålunda till medicinalstyrelsens och lönenämndens ståndpunkt. Rättvisan synes mig ock kräva, att befattningen som arbetsförestånderska vid statens anstalt för fallandesjuka ombildas till en lärarinnetjänst i kvinnlig slöjd med placering i 11 lönegraden, på sätt de sakkunniga föreslagit.

I fråga om arbetsförestånderskornas tjänstebenämning ha de sakkunniga begränsat sig till att föreslå en förändring av densamma till »arbetsföreståndarinna», detta för att vinna formell överensstämmelse med vissa andra föreståndarinnetjänster inom civilförvaltningen. Medicinalstyrelsen har ansett, att ifrågavarande befattningar — liksom vissa andra förestånderskebefattningar bland ekonomipersonalen — principiellt borde stå öppna även för män och ur den synpunkten förordat den mera neutrala benämningen slöjdföreståndare. Jag delar medicinalstyrelsens uppfattning härutinnan och vill samtidigt erinra om att jämväl 1939 års tjänsteförteckningssakkunniga i sitt betänkande, del III, i princip uttalat sig för en övergång från feminina till maskulina tjänstebeteckningar. Jag förordar alltså, att benämningen arbetsförestånderska utbytes mot benämningen slöjdföreståndare.

De sakkunnigas förslag i övrigt beträffande förevarande tjänstegrupp har icke givit mig anledning till erinran med de smärre jämkningar därutinnan, som medicinalstyrelsen påkallat.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat skulle antalet hantverksföreståndare i lönegrad A 10 ökas till 59, antalet hantverksföreståndare i lönegrad A 8 minskas till 101 och antalet slöjdföreståndare i lönegrad A 8 uppgå till 25, medan antalet övriga tjänster skulle bibehållas oförändrat. Vid anstalten för fallandesjuka skulle vidare finnas 2 lärarinnor i kvinnlig slöjd i lönegrad A 11 samt 6 andra lärarinnor i samma lönegrad.

3. TJÄNSTER I KÖK, BAGERI OCH TVÄTT.

Följande hithörande tjänster finnas:

Antal	Befattning	Lönegrad
17	Köksförestånderska av 1:a klass	A 7
8	Köksförestånderska av 2:a klass	A 6
18	Biträdande köksförestånderska	A 5
13	Bageriförestånderska	A 6
9	Biträdande bageriförestånderska	A 3
19	Tvättförestånderska av 1:a klass	A 6
5	Tvättförestånderska av 2:a klass	A 3
17	Biträdande tvättförestånderska	A 3

Av dessa befattningar äro 1 köks- och 1 tvättförestånderska av 2:a klass stationerade vid anstalten för fallandesjuka.

För behörighet till samtliga befattningar kräves förutgången fullgod yrkesutbildning samt minst ett års väl vitsordad tjänstgöring vid statens sinnessjukhus.

De sakkunniga.

De sakkunniga framhålla till en början, att vissa skäl talade för ett samordnande av kök och bageri vid de sjukhus, där dessa inrättningar vore åtskilda enheter i organisatoriskt avseende, varvid föreståndarskapet för dessa avdelningar skulle samlas på en hand, närmast köksförestånderskans. Emellertid borde en dylik anordning icke göras obligatorisk utan vederbörande sjukhusdirektion tilldelas befogenhet att besluta om ett samordnande av angivet slag.

I fråga om köksförestånderskorna — vilkas benämning föreslås ändrad till köksföreståndarinna — anföra de sakkunniga, att för tillgodoseende av kravet på erforderlig differentiering med hänsyn till förekommande olikheter i utspisningens storlek och därav följande skillnad i ekonomiskt ansvar för mathållningen, den nuvarande indelningen i två klasser borde ersättas av en uppdelning i tre skilda lönegrader. Beträffande befattningarnas fördelning på olika lönegrader föreslås, att befattning såsom köksföreståndarinna i den högsta förekommande lönegraden skulle finnas vid de sjukhus, som av de sakkunniga hänförs till den första gruppen. Befattning såsom köksföreståndarinna i den mellersta lönegraden borde finnas vid de till andra gruppen hänfödda sjukhusen jämte S:t Jörgens sjukhus, varest en 1:a klassavdelning för självbetalande patienter finnes. Återstående sinnessjukhus ävensom anstalten för fallandesjuka borde ha befattning såsom köksföreståndarinna i den lägsta lönegraden.

Beträffande köksförestånderskornas löneställning yttra de sakkunniga följande.

De sakkunniga anse sig böra understryka, att det i olika hänseenden är av mycket stor betydelse för sinnessjukhusen, att köksföreståndarinnorna äro

väl kvalificerade för de viktiga arbetsuppgifter, som åvila dem. Numera erfordras också i en helt annan utsträckning än tidigare grundliga kunskaper för att tillbörlig hänsyn skall kunna tagas till näringsfysiologiska faktorer vid kostens tillredande. Det framstår enligt de sakkunnigas mening såsom ett mycket angeläget önskemål, att man genom en god löneställning kan underlätta förvärvandet av väl kvalificerade köksföreståndarinnor, särskilt till de större sinnessjukhusen, där de ekonomiska konsekvenserna av köksföreståndarinnans större eller mindre duglighet bli särskilt framträdande — för sjukhuset såväl som för statsverket. Vad beträffar den nuvarande lägsta lönegraden för köksföreståndarskorna, A 6, finna sig de sakkunniga kunna förorda, att densamma bibehållas för köksföreståndarinnetjänsterna av lägsta förekommande lönegrad, detta bland annat med hänsyn till dessa tjänsters karaktär av passagetjänster. För köksföreståndarinnetjänst tillhörande mellangruppen vilja de sakkunniga, under hänvisning till det nyss anförda, föreslå inplacering i lönegraden A 8. Vad slutligen beträffar köksföreståndarinnetjänsterna i den högsta lönegraden, vilka endast skulle förekomma vid de åtta största sinnessjukhusen, där kravet på väl kvalificerade innehavare måste anses särskilt markerat, synas dessa tjänster med hänsyn till arbetsuppgifternas art och omfattning icke rimligen böra hänföras till lägre lönegrad än A 10. Det torde i detta sammanhang förtjäna erinras, att första köksföreståndarinnan vid karolinska sjukhuset tillhör lönegraden A 12 och att motsvarande föreståndarinna vid serafimerlasarettet är placerad i A 11. De sakkunniga vilja tillägga, att de vid framställandet av nu angivna förslag utgått ifrån, att lönegraderna A 8 och A 10 såsom regel skola ifrågakomma endast för köksföreståndarinnor, som genomgått vederbörlig utbildningskurs för ekonomiföreståndarinnor vid större anstalter eller förvärvat skolkökslärarinneutbildning.

De sakkunnigas förslag rörande köksföreståndarsketjänsterna innebär, att av de nuvarande befattningarna i lönegrad A 7 åtta skulle uppflyttas till lönegrad A 10 och lika många till A 8 samt en (vid psykiatriska sjukhuset i Stockholm) nedflyttas till lönegrad A 6. Vidare skulle av de nuvarande befattningarna i lönegrad A 6 två uppflyttas till lönegrad A 8 samt de sex återstående bibehållas i nuvarande löneställning.

Beträffande de biträdande köksföreståndarskorna samt den kvinnliga bageripersonalen föreslå de sakkunniga ingen annan ändring än att benämningarna utbytas mot biträdande köksföreståndarinna, bageriföreståndarinna och biträdande bageriföreståndarinna.

I detta sammanhang uttala de sakkunniga sig beträffande en föreliggande framställning om överförande till ordinarie stat av de manliga extra ordinarie befattningshavare, som vid Ulleråkers sjukhus omhändertog bageriarbetet, nämligen 1 hantverksföreståndare av 2:a klass (Eo 8), 3 hantverkare (Eo 6) och 1 ekonomist av 1:a klass (Eo 5). De sakkunniga framhålla, att, enligt vad de inhämtat, avsikten vore att nämnda personal skulle i mån av avgång från tjänsten ersättas av kvinnlig. I fortsättningen komme således särskilda tjänster såsom hantverksföreståndare och hantverkare, avsedda för bageriet, icke att finnas vid detta sjukhus, utan personaluppsättningen beträffande bageriet komme att avvägas på samma sätt som vid andra sinnessjukhus. Enligt de sakkunnigas mening talade vissa skäl för beredande av ordinarie anställning åt ifrågavarande befattningshavare, vilka samtliga kunde åberopa lång tjänstetid. De sakkunniga ha emellertid ansett det icke an-

komma på dem att i samband med fullgörandet av uppdraget att verkställa översyn av tjänsteförteckningen framställa förslag i angiven riktning. Det syntes närmast ankomma på medicinalstyrelsen att taga initiativ i nämnda hänseende.

Vad angår tvättförestånderskorna föreslå de sakkunniga, att benämningen ersättes med tvättföreståndarinna, samt anförä härafter följande.

Vid 19 sinnessjukhus förekomma för närvarande tvättföreståndersketjänster av 1:a klass i lönegraden A 6. Vid samtliga dessa sjukhus utom psykiatriska sjukhuset i Stockholm och Gådeå sjukhus förefinnes därjämte en biträdande tvättförestånderska i lönegraden A 3. De sakkunniga föreslå, att tvättföreståndarinnan vid de 17 sinnessjukhus, där biträdande tvättföreståndarinna finnes anställd, uppflyttas till lönegraden A 7. Enligt de sakkunnigas uppfattning böra nämligen tvättföreståndarinnorna vid dessa sjukhus, med hänsyn till tvättens omfattning samt till att de ha att handla patienter, icke placeras lägre än tvättföreståndarinnan vid karolinska sjukhuset, vilken hänförs till nämnda lönegrad. Biträdande tvättföreståndarinna bör bibehållas i oförändrad lönegrad (A 3).

De minsta sinnessjukhusen samt anstalten för fallandesjuka ha blott en förestånderska i tvätten, vilken för närvarande betecknas tvättförestånderska av 2:a klass och är placerad i lönegraden A 3, dock med undantag för psykiatriska sjukhuset och Gådeå sjukhus, där förestånderskan i tvätten för närvarande tillhör lönegraden A 6. De ifrågavarande tvättförestånderskorna i lönegraden A 3, vilka äro ensamma i sitt slag vid vederbörande sjukhus, äro för närvarande i lönehänseende jämställda med de under förmanskap av tvättförestånderska av 1:a klass stående biträdande tvättförestånderskorna. Detta förhållande bör enligt de sakkunnigas mening rättas till på sådant sätt, att de tvättföreståndarinnor, som ensamma ha ansvaret för tvätten vid vederbörande anstalter, placeras en lönegrad över biträdande tvättföreståndarinnorna, alltså i lönegraden A 4. De sakkunniga vilja dessutom i detta sammanhang förorda, att de nuvarande tvättföreståndersketjänsterna av 1:a klass vid psykiatriska sjukhuset och Gådeå sjukhus föras på övergångsstat och vid inträffande ledighet ersättas av tvättföreståndarinnjetjänster i lönegraden A 4.

Det torde här böra anmärkas, att tvättföreståndersketjänst saknas vid Vipeholms sjukhus, som icke har egen tvättinrättning.

Yttranden.

Repsentanterna för statens sjukhuspersonals förbund ha i anledning av de sakkunnigas förslag i denna del icke framställt annan erinran än att enligt förbundets uppfattning tillräckliga skäl föreläge att redan nu överföra den manliga extra ordinarie bageripersonalen vid Ulleråkers sjukhus till ordinarie stat.

Sveriges sinnessjukhus arbetsledareförbund anser, att med den föreslagna lönegradsplaceringen av köksföreståndarinnorna skillnaden mellan de olika gruppernas löneställning skulle bli större än vad som motiverades av skillnaden i arbetsuppgifternas omfattning. Dessa tjänster borde därför placeras i lönegraderna A 10, A 9 och A 8.

Förbundet hemställer vidare, att bageriförestånderska och tvättförestånderska placeras i lönegrad A 9. Förbundet framhåller, att det icke vore rimligt, att bageriförestånderska vore placerad i samma lönegrad som hant-

verkare, samt att såväl bageri- som tvättförestånderska hade ett lika krävande arbete som köksförestånderska.

Svenska ekonomiföreståndarinnors förening har anfört bland annat följande.

De sakkunnigas uttalande rörande köksföreståndarinnans ansvarsfulla uppgift borde leda till jämställdhet i löneavseende med närmast jämförbara befattningshavare inom sjukvårdspersonalen, d. v. s. sjukvårdsutbildad föreståndarinna. Det vore här fråga om två varandra närstående personalgrupper, vilkas utbildning såväl praktiskt som teoretiskt måste anses stå på samma nivå, samt vilkas arbete vore lika krävande och ansvarsfullt. Kostnaderna för mathållningen vore den näst största utgiftsposten i sjukvårdsanstalternas budget, vilket innebure att mycket stora belopp ginge genom köksföreståndarinnornas händer. Det måste därför anses som ekonomiskt synnerligen välbetänkt att genom beredande av goda anställningsvillkor åt köksföreståndarinnorna försäkra sig om förstklassig arbetskraft på detta område. Föreningen, som konsekvent sökt genomdriva omnämnda likställdhet i lönehänseende, hade också i stor utsträckning fått sina framställningar i detta avseende beaktade såväl vid karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet som vid åtskilliga av landsting och städer drivna sjukhus.

Föreningen hemställer i anslutning härtill, att köksföreståndarinna vid de större sjukhusen hänföres till samma lönegrad som föreståndarinna, att köksföreståndarinna vid de medelstora och mindre sjukhusen placeras en respektive tre lönegrader lägre samt att biträdande köksföreståndarinna placeras i lönegrad A 7 vid de större och A 6 vid de medelstora sjukhusen. Med utgångspunkt från den av de sakkunniga föreslagna löneställningen för föreståndarinna skulle föreningens framställning innebära, att köksföreståndarinnorna hänfördes till lönegraderna A 11, A 10 och A 8.

Föreningen har vidare hemställt, att för behörighet till köksföreståndarinnebefattning skulle uppställas krav på genomgång av statens skolköksseminariums kurs för ekonomiföreståndarinnor eller fackskolans för huslig ekonomi i Uppsala kurs för ekonomiföreståndarinnor för större anstalter eller yrkeskursens i Stockholm för kökspersonal vid större anstalter ekonomiföreståndarinnekurs.

Sjukhusdirektionerna ha i huvudsak tillstyrkt eller lämnat utan erinran de sakkunnigas förslag i fråga om hithörande tjänster.

Av direktionerna ha dock några framhållit, att vid lönegradsplaceringen av köksförestånderskorna vid de mindre sjukhusen alltför stor vikt icke borde läggas vid dessa tjänsters karaktär av passagetjänster utan hänsyn tagas till att dessa befattningshavare hade samma kvalificerade arbete som köksförestånderskorna vid de större sjukhusen. Köksförestånderskorna vid de mindre anstalterna borde därför placeras i lönegrad A 7. Även biträdande köksförestånderska föreslås uppflyttad en lönegrad till A 6.

Några direktioner ha förordat tvättförestånderskornas uppflyttning till lönegrad A 8.

Medicinalstyrelsen anför i fråga om köks- och bageripersonalen följande.

Då medicinalstyrelsen ur flera synpunkter finner önskvärt, att ett ombyte av innehavarna av befattningarna som köksförestånderskor äger rum i större

utsträckning än vad som nu är fallet — varigenom bland annat vid ett sjukhus vunna erfarenheter i större utsträckning kunna tillgodogöras annat sjukhus — ansluter sig medicinalstyrelsen, med hänsyn jämväl till de sakkunnigas motivering i ämnet, till förslaget om övergång från den nuvarande indelningen i två klasser av ifrågavarande befattningshavare till en uppdelning i tre skilda lönegrader. Styrelsen har ej heller funnit anledning till invändning mot förslaget angående fördelningen av tjänsterna å de olika sjukhusen. I anslutning till vad förut anförts i samband med behandlingen av betänkandets förslag rörande arbetsförestånderskorna föreslår styrelsen, att ifrågavarande befattningar för framtiden benämnas köksföreståndare.

De föreslagna lönegradsplaceringarna för köksförestånderskorna anser medicinalstyrelsen berättigade. Vid ett genomförande av förslaget torde dessutom större möjligheter uppnås att å dessa ur ekonomisk synpunkt betydelsefulla befattningar erhålla sökande med kvalificerad teoretisk utbildning. Medicinalstyrelsen vill framhålla vikten av att inom fastställd ram lämpliga variationer i fråga om kosthållet verkställas och att det även därför vid tillsättande av befattningar av ifrågavarande slag måste anses vara angeläget att kunna taga större hänsyn till teoretisk utbildning än till längden av tjänstgöringstid.

Vad de sakkunniga föreslagit i fråga om benämningarna för biträdande köksförestånderskor, bageriförestånderskor och biträdande bageriförestånderskor har icke givit medicinalstyrelsen anledning till annat yttrande än att tjänstebeteckningarna böra ändras i anslutning till vad styrelsen förordat beträffande köksföreståndersketjänsterna. Förslaget om överförande på ordinarie stat av den manliga personalen i bageriet vid Ulleråkers sjukhus har medicinalstyrelsen icke funnit sig kunna tillstyrka. Styrelsen meddelar tillika, att en biträdande bageriförestånderskebefattning är vakant och icke längre erfordras.

I särskilt utlåtande över den av svenska ekonomiföreståndarinnors förening gjorda framställningen erinrar medicinalstyrelsen om att första köksföreståndarinnorna vid karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet tillhörde lönegrad A 12 och A 11 samt att andra köksföreståndarinnorna vid dessa sjukhus vore placerade i lönegrad A 7. Inom lantförsvaret, där köksföreståndersketjänsterna vore uppförda på extra ordinarie stat, tillhörde köksförestånderska av 1:a klass lönegrad 8, av 2:a klass lönegrad 6 samt biträdande köksförestånderska lönegrad 4. Härav framginge, att den av de sakkunniga föreslagna lönegradsplaceringen för köksföreståndarinnorna vid statens sinnessjukhus och anstalten för fallandesjuka vore lika med eller högre än lönegradsplaceringen för flertalet motsvarande befattningar inom andra grenar av statsförvaltningen. Styrelsen funne därför bärande skäl för närvarande icke föreligga för en ändring av vad de sakkunniga föreslagit.

I anledning av de föreslagna lönegradsplaceringarna för tvättförestånderskor framhåller styrelsen, att, såsom framgår av det följande, de sakkunniga föreslagit, att vissa befattningar såsom manlig ekonomist av 1:a och 2:a klass skulle utbytas mot ordinarie ekonomibiträdesbefattningar i lönegrad A 5. Då vissa av dessa befattningshavare vore placerade i tvättinrättningarna, skulle härigenom det mindre lyckliga förhållandet uppstå, att biträdande tvättförestånderska och i vissa fall även tvättförestånderska er-

hölle lägre löneställning å löneplanen för ordinarie tjänstemän än underlydande befattningshavare. Styrelsen finner fördenskull, att en omprövning av frågan om löneställningen för såväl biträdande tvättförestånderskor som ock tvättförestånderskor med lägsta löneplacering borde äga rum.

Allmänna lönenämnden har icke framställt erinran mot de sakkunnigas förslag i denna del. Två reservanter ha emellertid uttalat sig för att den manliga bageripersonalen vid Ulleråkers sjukhus borde beredas ordinarie anställning.

Statskontoret anför i fråga om köksföreståndersketjänsterna, att statskontoret, även med beaktande av betydelsen av att för dessa befattningar hava tillgång till väl kvalificerade befattningshavare, icke kunde finna det motiverat att nu vidtaga den föreslagna uppflyttningen.

Icke heller den föreslagna uppflyttningen i högre lönegrad av befattningarna som tvättförestånderska finner statskontoret tillräckligt motiverad. Den av de sakkunniga gjorda jämförelsen med tvättföreståndarinnan vid karolinska sjukhuset synes statskontoret icke vara hållbar.

Departementschefen.

De sakkunnigas förslag rörande köksförestånderskorna innebär en relativt betydande höjning av dessas löneställning. Vid de större sjukhusen skulle de sålunda uppflyttas från A 7 till A 10 och vid de medelstora jämte ett mindre sjukhus från A 7 till A 8, medan de vid övriga sjukhus skulle placeras i lönegrad A 6. Såväl medicinalstyrelsen som allmänna lönenämnden har funnit nämnda förbättring sakligt motiverad, icke minst med hänsyn till den betydelse för sjukhusens ekonomi, som handhavandet av utspisningsdetaljen äger. Även jag anser starka skäl tala för en väsentlig förbättring av köksförestånderskekårens löneställning och finner de sakkunnigas förslag härutinnan väl avvägt. Jag anser mig alltså icke kunna tillstyrka bifall till den av ekonomiföreståndarinnornas förening gjorda framställningen om ytterligare förhöjning av köksförestånderskornas löneställning.

Beträffande bageripersonalen har icke ifrågasatts annan ändring än att den manliga personalen i bageriet vid Ulleråkers sjukhus skulle överföras från extra ordinarie till ordinarie stat. Enligt vad jag inhämtat från medicinalstyrelsen finnas för närvarande endast två manliga befattningshavare kvar i bageriet, varav den ena, som uppnår pensionsåldern under år 1947, innehar anställning som hantverkare i lönegrad Eo 6 och den andra är anställd som ekonomist i lönegraden Eo 5. De sakkunniga ha för sin del funnit vissa skäl tala för att dessa befattningshavare beredes ordinarie anställning men ansett det böra ankomma på medicinalstyrelsen att taga initiativ i frågan. Medicinalstyrelsen, som har för avsikt att avveckla den manliga personalen vid bageriet, har från denna utgångspunkt icke velat inrätta ordinarie tjänster för personalen i fråga. Därest emellertid, såsom jag i det följande förordar, förestånderskebefattningarna vid sinnessjukhusens bagerier erhålla en neutral benämning och öppnas även för manliga sökande, torde möjlighet föreligga att uppnå en tillfredsställande lösning av detta spörsmål. Anledning torde

därför saknas att nu överväga inrättande av särskilda ordinarie befattningar för ifrågavarande personal. — På grund av vad medicinalstyrelsen vidare upplyst torde en befattning som biträdande bageriförestånderska bära in- dragas.

Mot de sakkunnigas förslag beträffande tvättförestånderskorna har från medicinalstyrelsens sida riktats den erinringen, att tvättförestånderskorna i lönegraden A 4 samt de biträdande tvättförestånderskorna i lönegraden A 3 skulle komma att bli lägre placerade än den ordinarie manliga biträdespersonalen i tvätten, vilken föreslagits placerad i lönegrad A 5. En omprövning av dessa förestånderskors löneställning syntes styrelsen därför erforderlig. För egen del anser jag nämnda omständighet i och för sig knappast tillräcklig för att motivera en högre placering av ifrågavarande befattningshavare, så länge likalönsprincipen för manlig och kvinnlig personal icke genomförts vid sinnessjukhusen. Härjämte är att märka, att manlig biträdespersonal i tvätten för närvarande icke förekommer vid de mindre sjukhusen, där tvättförestånderskorna av 2:a klass äro placerade. Kritiken riktar sig därför närmast mot förhållandena vid de större och medelstora sjukhusen, där biträdande tvättförestånderskor tjänstgöra. I dessa fall synas mig dock de praktiska olägenheterna av de sakkunnigas förslag bliva väsentligt reducerade därigenom, att samtidigt en tvättförestånderska i lönegraden A 7 finnes anställd som förman å tvättavdelningen. Jag anser därför tillräckliga skäl icke föreligga att frångå de sakkunnigas förslag härutinnan.

Slutligen vill jag — i anslutning till vad tidigare framhållits — förorda, att tjänstebenämningen för de till denna personalgrupp hörande förestånderskorna ändras till respektive köks-, bageri- och tvättföreståndare samt biträdande köks-, bageri- och tvättföreståndare.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat skulle antalet köksföreståndare uppgå till 8 i lönegrad A 10 och 10 i lönegrad A 8 samt 7 i lönegrad A 6. Antalet biträdande bageriförestånderskor skulle minskas till 8. Vidare skulle antalet tvättföreståndare uppgå till 17 i lönegrad A 7 och 7 i lönegrad A 4. I övrigt skulle antalet tjänster bli oförändrat.

4. TJÄNSTER I TRÄDGÅRD OCH JORDBRUK.

Inom denna grupp finnas följande tjänster.

Antal	Befattning	Lönegrad
8	Befallningsman	A 10
21	Trädgårdsmästare	A 10
9	Förman i trädgård och jordbruk	A 6
28	Föreståndare i stall, ladugård och svinstall ...	A 5

Av tjänsterna äro 1 trädgårdsmästare och 1 förman i jordbruk placerade vid anstalten för fallandesjuka.

För behörighet till dessa befattningar gälla i princip samma villkor som för övriga befattningar tillhörande ekonomipersonalen.

De sakkunniga.

De sakkunniga anföra till en början beträffande förmännen i trädgård och jordbruk följande.

De nuvarande förmännen i trädgård och jordbruk (lönegrad A 6) — endast en sådan befattningshavare finnes vid ett och samma sjukhus — ha i regel att svara antingen för trädgården eller för jordbruket. Detta styrkes av det förhållandet, att vid de sinnessjukhus, där den nuvarande förmansbefattningen avser trädgården, särskild befattning såsom trädgårdsmästare saknas. Likaledes sakna de anstalter särskild befallningsmansbefattning, vid vilka den nuvarande förmansbefattningen avser jordbruket. Vid sådant förhållande synes det enligt de sakkunnigas mening riktigare, att de nuvarande förmansbefattningarna i trädgård och jordbruk ersättas av befattningar såsom trädgårdsmästare respektive befallningsman. I lönehänseende böra emellertid dessa befattningar icke jämföras med de nuvarande, till lönegraden A 10 hänfödda befattningarna såsom trädgårdsmästare och befallningsman utan i allmänhet hänföras till lägre lönegrad. De sakkunniga föreslå alltså, att för sinnessjukhusen och anstalten för fallandesjuka upptagas å tjänsteförteckningen befattningar såsom trädgårdsmästare respektive befallningsman, hänfödda till två olika lönegrader. De sakkunniga förutsätta härvid, att vid en och samma anstalt icke skall förekomma mer än ett slags trädgårdsmästar- respektive befallningsmanstjänst.

I anslutning till det anförda anse sig de sakkunniga böra ifrågasätta, huruvida icke vid en eller annan anstalt, där jordbruket är av större omfattning, exempelvis Restads sjukhus, den nuvarande förmanstjänsten i jordbruket borde ersättas av befallningsmanstjänst i den högre i stället för den lägre lönegraden.

De nuvarande befallningsmanstjänsterna torde böra hänföras till den högre lönegraden i samtliga ifrågakommande fall utom vid S:t Jörgens sjukhus. Enligt de sakkunnigas mening synes det tillfyllest att för sistnämnda sjukhus i fortsättningen beräkna en befallningsmanstjänst i den lägre lönegraden. Den nuvarande befallningsmanstjänsten bör sålunda föras å övergångsstat.

Med avseende på löneställningen för hithörande befattningar ha de sakkunniga funnit sig böra förorda, att de nuvarande trädgårdsmästar- och befallningsmanstjänsterna vid sinnessjukhusen och anstalten för fallandesjuka bibehållas i oförändrad lönegrad, eller lönegraden A 10, vilken lönegrad är den för motsvarande befattningshavare vid övriga statens verk i allmänhet gällande. De nya trädgårdsmästar- och befallningsmanstjänsterna av lägre lönegrad — vilka skulle motsvara nuvarande befattningar såsom förman i trädgård och jordbruk — borde, med hänsyn till göromålens art ävensom till att kompetenskraven för dessa befattningar böra vara desamma som för förstnämnda befattningar, skäligen inplaceras i lönegraden A 8. Därigenom skulle också likställighet i lönehänseende ernås med den lägre gruppen av hantverksföreståndare.

I fråga om föreståndarna i stall, ladugård och svinstall föreslå de sakkunniga, att den nuvarande tjänstebenämningen ändras till den sammanfattande benämningen föreståndare för djurstall. Den närmare fördelningen av dessa föreståndarbefattningar på de olika djurstallarna — till vilka i något fall kunde hänföras även fårstall — syntes vara en fråga som icke

med nödvändighet behöfve avspegla sig i tjänsteförteckningen. Erinras kunde, att exempelvis hantverksföreståndare, vilka fördelade sig på öfver ett tiotal olika yrken, upptoges å tjänsteförteckningen under en enda sammanfattande benämning.

De sakkunniga anse sig vidare böra påpeka, att anledning icke syntes föreligga att i fortsättningen beräkna särskilda föreståndartjänster för häststall. Nuvarande innehavare av sådana tjänster hade nämligen i ett flertal fall, enär antalet hästar vore ringa, tilldelats andra arbetsuppgifter, exempelvis bilkörning.

Befattningarna såsom föreståndare för djurstall böra enligt de sakkunnigas mening placeras i lönegraden A 5, d. v. s. samma lönegrad som nu gäller för föreståndare i stall, ladugård och svinstall. De sakkunniga anse sig icke kunna tillstyrka från personalhåll gjort yrkande om dessa tjänsters uppflyttning till lönegraden A 6.

Yttranden.

Representanterna för statens sjukhuspersonals förbund anse, att föreståndarna för djurstall med hänsyn till deras ansvarsfulla ställning böra uppflyttas till lönegrad A 6.

Sveriges sinnessjukhus arbetsledareförbund framhåller gentemot de sakkunniga, att den för trädgårdsmästare vid sinnessjukhusen gällande löneställningen genomgående vore lägre än för motsvarande befattningshavare vid övriga statens verk. Sålunda vore trädgårdsmästarna vid statens järnvägar, statens tvångsarbetsanstalt och statens vattenfallsverk placerade i lönegrad A 12. Sinnessjukhusens trädgårdsmästare borde i löneavseende vara jämställda med nyssnämnda befattningshavare och sålunda hänföras till lönegrad A 12. Därvid borde samtliga sinnessjukhusens trädgårdsmästare placeras i nämnda lönegrad. Utbildningen och kompetensfordringarna vore desamma för varje trädgårdsmästare, och som arbetsledare ställdes stora krav på trädgårdsmästaren även vid de mindre sjukhusen. De flesta sjukhusen vore självförsörjande i vad gällde grönsaker och delvis i fråga om potatis.

I fråga om befallningsmännen framhåller förbundet, att dessa befattningshavare hade att svara för — utom jordbruket och kreatursbesättningen — det för sjukhusets drift erforderliga bränslet samt alla transporter. Befallningsmannen kunde jämföras med en jordbruksinspektör vid ett medelstort gods. Förbundet finner det befogat, att jämväl befallningsmännen uppflyttas till lönegrad A 12.

Sjukhusdirektionerna ha icke gjort någon väsentlig erinran mot de sakkunnigas förslag beträffande ifrågavarande tjänster.

Ett par direktioner ha dock ansett, att befallningsman vid större jordbruk borde placeras i lönegrad A 12 samt att den av de sakkunniga föreslagna benämningen föreståndare för djurstall borde utbytas mot benämningen förman för djurstall, enär denne befattningshavare sorterade under befallningsmannen. Vidare framhåller direktionen för S:t Lars sjukhus i Lund, att jordbruket därstädes vore av obetydlig omfattning och borde anförtros åt träd-

gårdsmästaren. Befallningsmannen vid sjukhuset, som vore placerad i lönegrad A 10, hade nu till huvudsaklig uppgift att svara för transporter och renhållning. Befattningen ansåges därför böra nedflyttas till lönegrad A 8, varvid benämningen borde ändras till förman.

Direktionen för psykiatriska sjukhuset i Stockholm upplyser, att större delen av sjukhusets odlade mark numera överlåtits, varför sjukhusets trädgårdsmästarebefattning borde nedflyttas från lönegrad A 10 till A 8.

Medicinalstyrelsen anför i fråga om befallningsmans- och trädgårdsmästartjänsterna följande.

Befattningar såsom befallningsman (A 10) finnas för närvarande vid åtta sjukhus, nämligen Ulleråkers, S:t Lars, Sätters, S:t Sigfrids, Mariebergs, Sundby, Frösö och S:t Jörgens sjukhus. De sakkunniga hava utgått från att samtliga dessa befattningar förutom den vid S:t Jörgens sjukhus fortfarande skola finnas. Dessutom har ifrågasatts inrättande av en dylik tjänst vid Restads sjukhus. Enligt medicinalstyrelsens mening böra emellertid befattningar såsom befallningsman av den högre lönegraden förbehållas de sjukhus, vid vilka drives jordbruk i egentlig mening. Vid de sjukhus, där så ej är fallet, torde nuvarande befattningar såsom befallningsman vara en kvarleva från den tid, då jordbruks- och kreatursskötseln hade större betydelse för sjukhusets ekonomi. Där sistnämnda förhållande ej är för handen, utgöres befallningsmannens huvudsakliga sysselsättning av att svara för körslor och transporter samt vägunderhållet, att övervaka renhållningen m. m. I sistnämnda fall synes placering i den högre lönegraden ej motiverad. Med utgångspunkt från vad de sakkunniga föreslagit i fråga om löneställningen för ifrågavarande befattningshavare skulle, enligt medicinalstyrelsens sålunda hävdade ståndpunkt beträffande grupperingen av ifrågavarande befattningar, befallningsmän i den högre lönegraden böra finnas vid Sundby, Restads, Mariebergs, Sätters, S:t Sigfrids och Källshagens sjukhus. Befallningsmän i lönegrad A 8 torde böra finnas vid dels de sjukhus, där befallningsmän i den högre lönegraden nu äro inrättade men icke längre anses erforderliga, samt dessutom vid de sjukhus, där nu finnes förman i trädgård och jordbruk med undantag av S:t Annas, S:t Olofs och Vipeholms sjukhus. Vid sistnämnda tre sjukhus böra nyssnämnda befattningar utbytas mot trädgårdsmästare i lönegraden A 8. Trädgårdsmästarebefattningarna vid psykiatriska sjukhuset och Gådeå sjukhus, vilka nu äro placerade i lönegrad A 10, böra nedflyttas till lönegrad A 8.

Vad angår befattningarna som föreståndare för djurstall biträder medicinalstyrelsen de sakkunnigas förslag. I anslutning till vad i betänkandet anförts borde befattningarna såsom föreståndare i häststall vid Ulleråkers, S:t Lars, Restads, Sätters, S:t Sigfrids, Mariebergs, Sundby, Birgittas och S:t Jörgens sjukhus utbytas mot ordinarie ekonomibiträdesbefattningar.

Allmänna lönenämnden framhåller endast, att, då djurbesättningen vid vissa anstalter vore avsevärd men vid andra relativt obetydlig, enligt lönenämndens mening anledning föreläge att överväga en differentiering av tjänsterna såsom föreståndare för djurstall på lönegraderna A 5 och A 6, varvid lönegraden A 6 skulle förbehållas de tjänster, vilkas innehavare hade att ansvara för skötseln av en större djurbesättning.

Statskontoret har icke uttalat sig beträffande denna del av de sakkunnigas förslag.

Departementschefen.

De sakkunnigas förslag beträffande denna personalgrupp innebär i fråga om löneställningen allenast den ändringen av nuvarande tjänsteförteckning, att förmanstjänsterna i trädgård och jordbruk i lönegrad A 6 utbytas mot befattningar som befallningsmän eller trädgårdsmästare i lönegrad A 8. Till detta förslag kan jag i likhet med flertalet hörda myndigheter giva min principiella anslutning. På sätt medicinalstyrelsen framhållit torde befattningar såsom befallningsmän i den högre lönegraden (A 10) hädanefter allenast böra förekomma vid sex sjukhus, där jordbruk i egentlig bemärkelse bedrives, vilket i förhållande till gällande personalbestånd innebär en reducering med två dylika befattningar. På grund av trädgårdsrörelsens mindre omfattning böra jämväl trädgårdsmästarbefattningarna vid två sjukhus nedflyttas från A 10 till A 8. Med beaktande härav och vad medicinalstyrelsen i övrigt anfört skulle följande antal befattningar av nu berörda slag komma att finnas, nämligen 6 befallningsmän i lönegrad A 10, 19 trädgårdsmästare i lönegrad A 10, 8 befallningsmän i lönegrad A 8 samt 5 trädgårdsmästare i lönegrad A 8.

De sakkunnigas förslag beträffande befattningarna som föreståndare för djurstall giver mig icke anledning till annan erinran än att jag, i likhet med lönenämnden, anser vissa skäl tala för en differentiering av denna personalgrupp. Befattningar i lönegrad A 6 torde, enligt vad jag från medicinalstyrelsen inhämtat, vara motiverade vid de sex sjukhus, vid vilka jordbruk i egentlig mening bedrives, ävensom vid två sjukhus, där större svinbesättningar finnas, eller alltså vid sammanlagt åtta sjukhus. Därest härjämte nio befintliga befattningar som föreståndare i häststall jämlikt de sakkunnigas, av mig i det följande förordade förslag utbytas mot befattningar såsom ordinarie ekonomibiträden samt tre vakanta befattningar, som enligt uppgift av medicinalstyrelsen icke längre erfordras, indragas, skulle antalet befattningar som föreståndare för djurstall, placerade i lönegrad A 5, komma att reduceras till åtta. Jag räknar alltså tills vidare med 8 föreståndarbefattningar i lönegrad A 6 och 8 sådana befattningar i lönegrad A 5.

5. ÖVRIGA TJÄNSTER.

De återstående ordinarie tjänsterna bland ekonomipersonalen äro följande:

Antal	Befattning	Lönegrad
13	Magasinsföreståndare	A 7
10	Chaufför	A 6
24	Post- och stadsbud	A 6
24	Yttre nattvakt	A 5

Såsom inledningsvis nämnts, finns bland ekonomipersonalen även en stor grupp extra ordinarie befattningshavare, benämnd ekonomister och bestående av såväl manlig som kvinnlig personal. Manliga ekonomister finnas

väsentligen inom följande arbetsområden, nämligen kök, tvätt, jordbruk, stall, ladugård, trädgård och renhållning samt för transportarbeten jämte kol- och vedlämpning. Kvinnliga ekonomister finnas huvudsakligen för arbetsuppgifter berörande kök, tvätt, bageri, städning och servering, telefon samt sömnad och vävnad.

Vid de statliga sinnessjukhusen finnas följande ekonomisttjänster:

					Lönegrad
47	manliga	ekonomister	av	1:a klass	Eo 5
182	»	»	»	2:a »	Eo 4
47	kvinnliga	»	»	2:a »	Eo 3
125	»	»	»	3:e »	Ek 3
579	»	»	»	4:e »	Ek 1

Lönegraderna Ek 3 och Ek 1 tillhöra en särskild löneplan, vilken medför lägre löneställning än den för extra ordinarie befattningshavare i allmänhet gällande.

Även vid anstalten för fallandesjuka förekomma ekonomister, nämligen 7 manliga, varav 1 av 1:a klass och 6 av 2:a klass, samt 5 kvinnliga av 2:a klass. Därjämte finnas 22 kvinnliga ekonomister av 4:e klass.

De sakkunniga.

I fråga om magasinsföreståndarna föreslå de sakkunniga endast den ändringen, att den nuvarande benämningen utbytes mot förrådsförman, vilken benämning kommit till användning för liknande befattningar inom allmänna civilförvaltningen. De sakkunniga erinra om att löneställningen överensstämmer med den för förrådsförmännen vid kommunikationsverken gällande.

Beträffande chaufförstjänsterna framhålles, att dessa tjänster vore att betrakta som en kvarleva från den tid, då varje sinnessjukhus hade sin personbil, som stode till förfogande jämväl för uthyrning till personalen. Numera användes personbilarna endast för tjänstebruk. Med hänsyn härtill samt till att förmågan att föra motorfordon numera vore tämligen allmänt utbredd — vilket medfört att betydligt flera befattningshavare än de som i tjänsteförteckningen upptagits under beteckningen chaufför regelmässigt toges i anspråk för bilkörning — ha de sakkunniga ansett icke motiverat, att särskilda befattningar såsom chaufför bibehålles å tjänsteförteckningen. De sakkunniga förorda därför, att de nuvarande chaufförsbefattningarna överföras å övergångsstat och ersättas av ekonomibiträdesbefattningar i lönegrad A 5. Härtill återkommer jag i det följande.

Enligt de sakkunniga föreligger med hänsyn till ändrade förhållanden beträffande befordran av penningmedel numera i allmänhet icke heller skäl att bibehålla särskilda befattningar såsom post- och stadsbud. De sakkunniga förorda därför, att dessa befattningar i mån av nuvarande tjänsteinnehavares avgång från tjänsten i regel ersättas av befattningar såsom ekonomibiträde i lönegraden A 5. Då det i undantagsfall på grund av föreliggande särskilda förhållanden vid visst sinnessjukhus möjligen kunde befinnas

motiverat, att nuvarande befattning såsom post- och stadsbud bibehölles, ha de sakkunniga emellertid ansett sig icke böra föreslå befattningens uteslutande från tjänsteförteckningen.

De sakkunniga ha vidare funnit sig böra tillstyrka ett av vederbörande personalsammanslutning framfört förslag om uppflyttning av de yttre nattvakterna från lönegraden A 5 till A 6. Såsom motiv härför åberopa de sakkunniga arbetets karaktär av permanent nattarbete, vilket skäligen syntes böra medföra högre löneställning än för de lägst placerade manliga befattningshavarna med dagarbete. Man borde ej heller bortse från att nattvakten vid ett sinnessjukhus i viss mån intoge ansvarsställning och vore hänvisad till att på egen hand reda upp förekommande situationer.

Vad angår ekonomisterna anföra de sakkunniga bland annat följande.

Då från personalhåll påyrkats att möjlighet måtte beredas ekonomisterna att i viss utsträckning erhålla ordinarie anställning i sådan egenskap, har med särskilt eftertryck framhållits önskvärdheten av förbättrade anställningsförhållanden för denna personal. För egen del få de sakkunniga framhålla, att det här i allmänhet är fråga om befattningshavare, som äro oundgängligen behövliga för det löpande arbetets behöriga gång och som för närvarande i stor utsträckning sakna befordringsmöjligheter. Det har syntes de sakkunniga icke skäligt, att dessa befattningshavare skola stå i en särställning, när det gäller möjligheterna till befordran till ordinarie tjänst. De sakkunniga ha därför i princip anslutit sig till den av personalrepresentanterna hävdade uppfattningen, att ordinarie anställning bör kunna ifrågakomma för ekonomisterna. Beträffande tjänstebenämningen vilja de sakkunniga härvid förorda, att å tjänsteförteckningen upptages befattning såsom ekonomibiträde i olika lönegrader. I samband härmed få de sakkunniga uttala, att den nuvarande benämningen ekonomist synes böra utbytas mot ekonomibiträde även i fråga om de befattningshavare, som i fortsättningen alltjämt komma att upptagas såsom extra ordinarie. Den särskilda löneplanen för vissa av dessa befattningshavare synes härvid alltjämt kunna betecknas såsom löneplan Ek.

Med avseende å frågan, i vilken utsträckning befordran från extra ordinarie till ordinarie ekonomibiträde i fortsättningen bör kunna äga rum, synas beträffande de manliga ekonomisterna ur principiell synpunkt några invändningar icke behöva möta mot införande i viss utsträckning av ordinarie anställning. Mera komplicerad blir frågan beträffande de kvinnliga ekonomisterna. Här är att märka, att den i lönehänseende högst placerade gruppen, kvinnliga ekonomister av 2:a klass i lönegraden Eo 3, är fåtalig och vid sinnessjukhusen allenast innefattar omkring 6 % av samtliga anställda kvinnliga ekonomister. Till denna grupp hörande ekonomister — vilka väsentligen förefinnas inom köks- och matsalspersonalen — kunna i det hela sägas ha anställning av sådant slag, att befordran till ordinarie befattningshavare icke bör vara helt utesluten.

De sakkunniga framhålla i fortsättningen, att enligt deras mening de kvinnliga ekonomisterna av 3:e och 4:e klass icke borde komma i fråga till ordinarie ekonomibiträdesbefattningar samt utveckla närmare skälen för denna sin ståndpunkt. Då löneförhållandena för den personal, som tillhör löneplan Ek, äro föremål för särskild utredning, torde de sakkunnigas motivering härutinnan kunna i detta sammanhang förbigås.

De nya ordinarie befattningarna såsom ekonomibiträde böra alltså enligt de sakkunnigas mening rekryteras bland extra ordinarie manliga ekonomibiträden av 1:a och 2:a klass samt extra ordinarie kvinnliga ekonomibiträden av 2:a klass.

De sakkunniga anföra härefter följande.

Frågan om det antal extra ordinarie ekonomibiträden, som böra erhålla möjlighet till befodran till ordinarie ekonomibiträdestjänst, faller i och för sig utanför frågan om tjänsteförteckningens utformning. De sakkunniga — som med sitt ifrågavarande förslag i första hand velat medverka till att öppna möjlighet till vinnande av ordinarie anställning såsom ekonomibiträde — förutsätta, att detaljerade förslag angående antalet ordinarie ekonomibiträdestjänster efter erforderlig undersökning av förhållandena vid de olika anstalterna komma att framläggas av medicinalstyrelsen. För egen del vilja de sakkunniga uttala, att ett överförande av manliga ekonomister till ordinarie anställning bör kunna ifrågakomma både inom de yrkesgrupper, som nu innefatta manliga ekonomister av 1:a klass (jordbruk, trädgård, transportväsende), och inom de grupper, som upptaga manliga ekonomister av 2:a klass (kök, tvätt, jordbruk, stall, trädgård, renhållning, transportväsende). Vad särskilt bilförarna beträffar, få de sakkunniga erinra om att de i det föregående föreslagit avskaffande av de nuvarande chaufförstjänsterna. Härmed ha de sakkunniga emellertid ingalunda avsett, att särskilda bilförare icke skulle erfordras. Snarare vilja de sakkunniga framhålla vikten av att fullt yrkeskunniga bilförare finnas anställda med full sysselsättning i sådan egenskap och med klart markerat ansvar för omhändertagandet av den dyrbara materiel, varom här är fråga. De för varje anstalt erforderliga bilförarna förut-sättas — i likhet med andra här ifrågavarande yrkesgrupper — skola ingå under kategorien ekonomibiträden, ordinarie såväl som extra ordinarie.

De sakkunniga vilja tillägga, att — med beaktande av de befodringsmöjligheter, som för den manliga ekonomibiträdespersonalen förefinnas till redan nu befintliga ordinarie befattningar av olika slag — en lämplig avvägning av förhållandet mellan ordinarie och extra ordinarie ekonomibiträdestjänster synes erhållas, därest i stort sett en tredjedel av sammanlagda antalet manliga ekonomibiträdesbefattningar i de yrkesgrupper, som för närvarande finnas representerade inom båda lönegraderna Eo 5 och Eo 4, överföres å ordinarie stat. Beträffande de yrkesgrupper, som för närvarande regelmässigt förekomma endast inom lönegraden Eo 4 torde ordinarie tjänster böra inrättas i ungefär enahanda omfattning, som nyss sagts. Vad åter angår den kvinnliga ekonomistpersonalen i lönegraden Eo 3 är denna så fåtalig i förhållande till de stora, i lägre lönegrad placerade huvudgrupperna av kvinnliga ekonomister, att goda skäl synas föreligga för att nämnda personal, som väsentligen innefattar kokerskor samt befattningshavare, vilka förestå matsalar och därtill hörande förråd, utan undantag överföres å ordinarie stat. Lönegraden Eo 3 bör i anslutning härtill icke vidare förekomma för ekonomibiträdespersonal.

I anslutning till det anförda vilja de sakkunniga slutligen icke underlåta att påpeka, att ett överförande å ordinarie stat av ett visst antal ekonomibiträdesbefattningar kan komma att föranleda ökade kostnader för statsverket med avseende å ersättning för flyttningskostnad, enär sådan ersättning författningssenligt utgår, där tjänsteman vid övergång från icke-ordinarie till ordinarie tjänst nödgats flytta till annan ort. De sakkunniga anse därför lämpligt att vid den närmare detaljutredning, som förutsatts skola verkställas av medicinalstyrelsen, uppmärksamhet även ägnas frågan om eventuell be-

gränsning av utgifterna för ersättning för flyttningskostnad genom införande av s. k. turlista. De sakkunniga vilja i detta hänseende erinra om, att till grund för befordran från extra ordinarie till ordinarie tjänst såsom skötare, sköterska och eldare ligger en dylik turlista, varvid förfaringssättet är följande. Vederbörande sjukhusdirektioner anmäla årligen till medicinalstyrelsen ett visst antal extra ordinarie befattningshavare inom nämnda tre kategorier, vilka anses lämpliga för befordran till ordinarie tjänst. Inom medicinalstyrelsen uppgöres på grundval av de inkomna anmälningarna en turlista. I den mån vakans på ordinarie tjänst uppstår, lämnar medicinalstyrelsen meddelande till den sjukhusdirektion, varunder den till befordran närmast i tur stående befattningshavaren lyder, att befattningshavaren må utses till ordinarie tjänsteman *vid sjukhuset*. Någon flyttning till annan ort med åtföljande ersättning för flyttningskostnad kommer alltså normalt icke i fråga.

Beträffande lönegradsplaceringen av de föreslagna ordinarie ekonomibiträdestjänsterna anföra de sakkunniga:

Vad beträffar de ordinarie ekonomibiträdestjänster, som skulle rekryteras av manliga befattningshavare, synes beträffande de inom den nuvarande lönegraden Eo 5 representerade yrkesgrupperna ett införande av lönegraden A 5 naturligt. För yrkesgrupperna inom den nuvarande lönegraden Eo 4 skulle åter bestämmandet av lönegraden A 4 ligga närmast till hands. Då emellertid sjukbärare, transport- och förrådsmän samt gårdskarlar vid karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet hänförs till lönegraden A 5 samt ifrågavarande befattningshavare vid sinnessjukhusen icke kunna sägas ha mindre kvalificerade göromål än de nyssnämnda, vid de statliga kroppssjukhusen tjänstgörande, anse sig de sakkunniga icke böra föreslå lägre lönegrad än A 5, detta så mycket mera som för manliga ordinarie befattningshavare hittills icke godtagits lägre lönegrad än A 5. De sakkunniga föreslå alltså, att en enhetlig grupp av ordinarie ekonomibiträdestjänster, placerad i lönegraden A 5 och avsedd för manliga befattningshavare, införes.

De ordinarie ekonomibiträdestjänster, som enligt de sakkunnigas förslag skulle ersätta de nuvarande kvinnliga ekonomistbefattningarna av 2:a klass i lönegraden Eo 3, böra enligt de sakkunnigas mening hänföras till lönegraden A 2. I regel blir här fråga om kokerskor, och sådana befattningshavare ha vid karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet inplacerats i sistnämnda lönegrad.

Yttranden.

Representanterna för statens sjukhuspersonals förbund föreslå, att benämningen magasinsföreståndare utbytes mot förrådsföreståndare samt att befattningen placeras i lönegrad A 8.

Chaufförstjänsterna böra enligt representanternas mening bibehållas, enär ansvaret för vården av sjukhusens bilar åvilade dessa befattningshavare. Tjänstebenämningen borde dock ändras till bilförare.

Beträffande post- och stadsbudsbefattningarna betona representanterna, att dessa befattningshavares arbetsuppgifter vore desamma som tidigare, varför även dessa tjänster borde bibehållas.

Vad angår ekonomisterna framhålla representanterna — som anse att jämväl de kvinnliga ekonomisterna av 3:e och 4:e klass borde beredas möjlighet att vinna ordinarie anställning i sina befattningar — att antalet ordinarie

ekonomibiträdestjänster borde beräknas till två tredjedelar av hela antalet sådana tjänster.

Sjukhusdirektionerna ha i allmänhet tillstyrkt de sakkunnigas förslag i detta avseende eller lämnat det utan erinran. Ett par direktioner ha dock ansett, att vid inrättande av ordinarie befattningar för de kvinnliga ekonomisterna särskilda befattningar som matsalsföreståndarinna i lönegrad A 3 borde inrättas vid de sjukhus, där barservering förekomme.

Medicinalstyrelsen ansluter sig till vad som föreslagits beträffande magasin föreståndarbefattningarnas tjänstebeteckning och lönegradsplacering samt förordar, att befattningar såsom förrådsförmän inrättas vid S:t Lars, Mariebergs och Birgittas sjukhus. Vid S:t Lars och Mariebergs sjukhus handhades för närvarande förråden av manliga ekonomister, en anordning som med hänsyn till det ekonomiska ansvar, varom här vore fråga, syntes vara mindre tillfredsställande. Vid bifall till detta förslag skulle givetvis nyssnämnda ekonomistbefattningar indragas. Vid Birgittas sjukhus handhades förrådet av en hantverksföreståndare av 2:a klass (A 8), som dessutom utförde arbetet vid sjukhusets svagdricksbryggeri. Befattningen vore för närvarande vakant. Då emellertid göromålen i förrådet för denna befattningshavare vore de huvudsakliga, föreslår medicinalstyrelsen utbyte av denna hantverksföreståndarbefattning mot befattning såsom förrådsman.

Styrelsen, som biträder de sakkunnigas förslag i fråga om chaufförer och yttre nattvakter — av vilka sistnämnda befattningar dock en, som vore vakant, borde indragas — framhåller vidare, att vid de åtta sjukhus, vilka hänförs till den högsta storleksordningen, tills vidare borde bibehållas befattningar såsom post- och stadsbud i lönegrad A 6. Vid övriga sjukhus borde dessa befattningar i enlighet med de sakkunnigas förslag ersättas med ekonomibiträden i lönegraden A 5.

Förslaget om inrättandet av vissa ordinarie ekonomibiträdestjänster tillstyrkes jämväl av styrelsen, som därvid yttrar bland annat:

Vid sinnessjukhusen finnas för närvarande 47 befattningar såsom manlig ekonomist av 1:a klass och 182 befattningar såsom manlig ekonomist av 2:a klass, hänförande sig till olika yrkesgrupper. Medicinalstyrelsen, som i likhet med de sakkunniga anser, att befordringsgången för ifrågavarande tjänstemän bör ordnas med s. k. turlista, finner det därvid icke lämpligt att bibehålla nuvarande indelning i olika yrkesgrupper, då gränserna för dessa i många fall flyta in i varandra och dessutom inom vissa yrkesgrupper förekommer ett mycket ringa antal befattningshavare. För samtliga sinnessjukhus gemensamma turlistor för befordran böra därför enligt medicinalstyrelsens mening uppgöras för nuvarande manliga ekonomister av 1:a respektive 2:a klass. Styrelsen förutsätter därvid, att befordringsgången för manliga ekonomibiträden för framtiden normalt blir den, att vederbörande i tur och ordning befordras från tjänst i lönegrad Eo 4 till Eo 5 och sedermera till A 5. Vid sådant förhållande bör alltså nuvarande antalet extra ordinarie befattningar av ifrågavarande slag i lönegrad Eo 5 bibehållas och antalet befattningar i lönegrad Eo 4 minskas med det antal befattningar, som kan komma att nyinrättas i lönegrad A 5, enligt de sakkunnigas riktlinjer $\frac{47 + 182}{3} = 76$ befattningar.

Då emellertid många av de nuvarande innehavarna av befattningar i lönegrad

Eo 4 hava mycket lång anställningstid såsom extra ordinarie befattningshavare, anser styrelsen att vid själva övergången direkt befordran från Eo 4 till A 5 bör ifrågakomma. Sålunda bör vid utseende av innehavare till de ordinarie befattningar, som kunna komma att inrättas, uteslutande avseende fästas vid den extra ordinarie anställningstidens längd utan hänsyn till den lönegrad i löneplanen för extra ordinarie befattningshavare, i vilken vederbörande vid övergången är placerad. En del av de nuvarande manliga ekonomisterna av 2:a klass, som därvid icke vinner befordran till ordinarie tjänst, skulle med denna anordning omedelbart vinna befordran till lönegrad Eo 5.

Genom det tidigare föreslagna utbytet av befattningar såsom chaufförer, föreståndare i häststall samt vissa befattningar såsom post- och stadsbud till ordinarie ekonomibiträdestjänster tillkomma 31 befattningar av sistnämnda slag. En del av dessa senare befattningar komma dock ej att tillsättas, så länge innehavarna av motsvarande befattningar å övergångsstat kvarstå i tjänst.

I personalförteckningen skulle alltså i enlighet med ovanstående upptagas tillhopa (76 + 31) 107 ekonomibiträden i lönegrad A 5.

Förslaget om förändring av nuvarande befattningarna såsom kvinnlig ekonomist av 2:a klass till ordinarie tjänster i lönegrad A 2, vilket styrelsen biträder, innebär — med utgångspunkt från personalförteckningen för 1942/43 — att i personalförteckningen uppföras 46 befattningar såsom ekonomibiträden i lönegrad A 2.

Beträffande inrättande av ordinarie ekonomibiträdestjänster vid statens anstalt för fallandesjuka må framhållas, att styrelsen i skrivelse till Kungl. Maj:t den 12 september 1941 gjort framställning angående löneplacering för extra ordinarie befattningshavare vid denna anstalt. Då Kungl. Maj:t ännu ej meddelat beslut i anledning av denna framställning, har medicinalstyrelsen icke funnit sig kunna föreslå något utbyte vid denna anstalt av extra ordinarie befattningar mot ordinarie tjänster.

Allmänna lönenämnden ifrågasätter, huruvida icke tjänstetiteln post- och stadsbud lämpligen borde ersättas av annan benämning, förslagsvis vaktmästare.

I anledning av förslaget, att de manliga och kvinnliga ekonomibiträdena skulle hänföras till lönegraderna A 5 respektive A 2 ifrågasätter lönenämnden vidare lämpligheten av att införa en gemensam tjänstebenenämning för dessa båda kategorier. Önskvärt vore, att endast den ena gruppen betecknades ekonomibiträden och den andra gruppen erhöle annan benämning. Lönenämnden förordar, att denna fråga göres till föremål för närmare övervägande. I övrigt föranleder förslaget i denna del ingen erinran från lönenämndens sida.

En ledamot av lönenämnden anför i särskilt yttrande, att, då vid sinnessjukhusen i regel funnes 3 à 4 lastbilar, det syntes fullt motiverat, att befattningshavare i lönegrad A 6 funnes för att handha ansvaret för vården av fordonen. De sakkunnigas förslag innebure, att man visserligen finge personal för utförandet av transportkörningarna, men att man bleve i avsaknad av för fordonens skötsel ansvarig befattningshavare. Samma ledamot finner vidare den föreslagna proportionen mellan ordinarie och icke-ordinarie ekonomibiträden otillfredsställande samt framhåller, att även de kvinnliga ekonomisterna med avlöning enligt löneplan Ek borde beredas möjlighet till ordinarie anställning.

En annan ledamot av lönenämnden anser skillnaden i lönegradsplacering mellan de manliga och kvinnliga ekonomibiträderna alltför stor. Denna lönegradsplacering borde därför göras till föremål för ytterligare övervägande.

Statskontoret finner icke skäl föreligga att uppflytta de yttre nattvakterna från lönegrad A 5 till A 6 samt framhåller, att nattvakt i regel vore placerad i 5 lönegraden.

Vad angår förslaget om beredande av fastare anställning åt ekonomisterna erinrar statskontoret om att dylika befattningshavare funnes i stort antal anställda vid olika statliga verk och inrättningar. Statskontoret kunde icke förorda, att frågan om beredande av ordinarie anställning åt denna personal upptoges till avgörande endast för en begränsad del av statsförvaltningen, samt utginge från att, därest en ändring av anställningsförhållandena för sagda personal överhuvud ansåges påkallad, ifrågavarande lönespörsmål gjordes till föremål för särskild utredning, omfattande statens samtliga befattningshavare av detta slag.

Departementschefen.

De sakkunnigas förslag om utbyte av benämningen magasinshöfding mot förrådsman giver mig icke anledning till erinran. I anslutning till vad medicinalstyrelsen anfört torde antalet befattningar som förrådsförman böra bestämmas till 16.

I likhet med de sakkunniga och remissmyndigheterna finner jag vidare bärande skäl knappast längre föreligga att bibehålla de nuvarande chaufförsbefattningarna såsom självständiga tjänster, utan synas desamma lämpligen böra inordnas i en större grupp av ekonomibefattningar i lägre lönegrad. Detsamma gäller i stort sett även de nuvarande befattningarna som post- och stadsbud. Med hänsyn till vad de sakkunniga anfört och vid remissbehandlingen framkommit vill jag dock förorda, att dylika befattningar bibehållas vid de åtta större sjukhusen, varvid benämningen i enlighet med lönenämndens förslag torde böra ändras till vaktmästare. Jag tillstyrker jämväl den föreslagna uppflyttningen av nattvakterna från A 5 till A 6.

De sakkunniga synas mig ha förebragt fullgoda skäl för att bereda viss del av de nuvarande ekonomisterna av 1:a och 2:a klass ordinarie anställning. Vid remissbehandlingen har erinran mot förslaget i denna del framställts av statskontoret, som framhållit, att frågan borde upptagas till prövning i ett vidare sammanhang. Såsom tidigare nämnts har inom finansdepartementet igångsatts en utredning rörande anställningsförhållandena för bland annat den lägre vård- och ekonomipersonalen i statlig tjänst. Denna utredning tager emellertid närmast sikte på sådan personal, som för närvarande avlönas enligt någon av Ek-, U-, V- eller MV-planerna, medan nu föreliggande förslag, såvitt angår ekonomisterna, allenast avser personal, som avlönas enligt civila icke-ordinariereglementet. Under sådana förhållanden har jag — efter samråd med chefen för finansdepartementet — funnit hinder icke möta mot ett bifall i princip till de sakkunnigas förslag härutinnan. Däremot torde nämnda utredning böra föranleda uppskov med prövningen av den från personalhåll

väckta frågan om beredande av ordinarieställning även åt ekonomisterna av 3:e och 4:e klass.

Beträffande den omfattning, i vilken en ordinarieställning av ekonomisterna av 1:a och 2:a klass för närvarande bör komma till stånd, synes mig de sakkunnigas ståndpunkt tämligen väl avvägd. Denna innebär, att omkring en tredjedel av samtliga manliga ekonomister och därjämte alla kvinnliga ekonomister av 2:a klass bör beredas sådan anställning. I likhet med medicinalstyrelsen och lönenämnden ansluter jag mig även till den av de sakkunniga föreslagna lönesättningen och befordringsgången för hithörande personal. Med beaktande härav och av vad förut anförts skulle vid statens sinnessjukhus erfordras 76 befattningar i lönegrad A 5 och 46 befattningar i lönegrad A 2. Härtill komma vissa tjänster såsom föreståndare i häststall, chaufförer samt post- och stadsbud, vilka enligt vad jag tidigare förordat lämpligen böra ingå i den högre placerade av dessa befattningshavargrupper och av medicinalstyrelsen beräknats uppgå till 31. Sammanlagt skulle alltså vid statens sinnessjukhus erfordras ett antal hithörande befattningar av 107 i lönegrad A 5 och 46 i lönegrad A 2. Motsvarande antal vid statens anstalt för fallandesjuka skulle uppgå till 2 i lönegrad A 5 och 5 i lönegrad A 2.

Enligt de sakkunnigas förslag borde samtliga dessa tjänster benämnas ekonomibiträden, medan lönenämnden med hänsyn till skillnaden i lönesättning ifrågasatt lämpligheten av en gemensam benämning för båda dessa grupper. Då visst fog kan anses föreligga för lönenämndens tveksamhet härutinnan, förordar jag — i anslutning till de allmänna riktlinjer, som uppdragits av 1939 års tjänsteförteckningssakkunniga — att befattningar i den högre lönegraden benämnas förste ekonomibiträde och i den lägre lönegraden enbart ekonomibiträde.

E. Vissa med tjänsteförteckningsrevisionen sammanhängande frågor. Kostnadsberäkningar.

De sakkunniga.

De sakkunniga framhålla, att vid ett genomförande av deras förslag vissa allmänna övergångsbestämmelser bleve erforderliga. De sakkunniga yttra härutinnan:

I detta avseende bör först uppmärksammas, att där tjänst flyttas till lägre lönegrad, nuvarande tjänstinnehavaren bör föras på övergångsstat. Därvid bör i anmärkning till vederbörande personalförteckning angivas, att den nya ordinarie tjänsten skall hållas obesatt, så länge den till övergångsstat förda befattningshavaren kvarstår i sin tjänst.

I anslutning till bestämmelserna i Kungl. Maj:ts cirkulär den 5 juni 1942, nr 362, synes vidare i vissa fall föreskrift böra meddelas, att för tjänsteman utfärdad fullmakt eller meddelat konstitutorial å befattning, som vid genomförandet av sakkunnigförslaget erhåller ändrad benämning, skall efter genomförandet gälla såsom fullmakt respektive konstitutorial å befattning med den nya benämningen. En dylik generell föreskrift torde dock böra ifrågakomma, endast då befattning erhållit ändrad benämning utan att därvid ändring av

tjänstens lönegradsplacering ägt rum, eller då samtliga befattningar av samma slag inom viss lönegrad skola utbytas mot befattningar i högre lönegrad. I sådana fall åter, då vid bifall till förevarande förslag av befattningar av samma slag inom viss lönegrad endast vissa skola utbytas mot befattningar i högre lönegrad, bör av medicinalstyrelsen utan särskilt ansökningsförfarande bestämmas, vilka av innehavarna av förstnämnda befattningar som skola inneha de nya tjänsterna. I detta sammanhang få de sakkunniga framhålla, att de i det föregående förutsatta formella behörighetsvillkoren för erhållande av vissa tjänster icke böra utesluta rätt för medicinalstyrelsen att övergångsvis i samband med de nya bestämmelsernas införande medgiva dispens från de skärpta behörighetsvillkoren, därest så med hänsyn till omständigheterna i visst fall befinnes motiverat. Å andra sidan torde på medicinalstyrelsens prövning böra bero, i vad mån i ett eller annat fall särskilda skäl motivera uppskov med uppflyttning av viss tjänst till den nya högre lönegraden; i fall av sistnämnda slag böra nuvarande tjänstinnehavare tills vidare föras å övergångsstat i oförändrad lönegrad.

Såsom allmän regel synes — i anslutning till bestämmelse i det nyssnämnda cirkuläret 1942: 362 — böra gälla, att överflyttning av ordinarie befattningshavare till högre lönegrad icke bör ske, därest tjänstinnehavaren vid tidpunkten för den reviderade tjänsteförteckningens ikraftträdande redan uppnått den levnadsålder, vid vilken pensionsåldern inträder, men erhållit anstånd med avsked från tjänsten. I sådant fall bör befattningshavaren kvarstå såsom innehavare av sin tidigare tjänst intill anståndstidens slut, varvid den nya tjänsten icke bör få dessförinnan besättas eller i andra fall, än då innehavaren av hittillsvarande tjänst åtnjuter tjänstledighet eller semester, uppehållas medelst förordnande.

Slutligen torde, alltjämt i anslutning till cirkuläret 1942: 362, föreskrift böra lämnas angående befattningshavares löneklassplacering i sådana fall, då ordinarie befattning utbytes mot sådan befattning i högre lönegrad och innehavaren av den lägre placerade tjänsten utan ansökning blir innehavare av den nya tjänsten. Den, som sålunda blir innehavare av högre tjänst, bör i densamma placeras i samma löneklass som omedelbart före de nya bestämmelsernas ikraftträdande samt äga för omedelbar eller framtida uppflyttning till närmast högre löneklass taga i beräkning den tid, dock högst tre år, varunder han tillhört eller beräknas ha tillhört förstnämnda löneklass. Där befattningshavaren vid nämnda tidpunkt tillhör löneklass med lägre ordningsnummer än den lägsta för den nya tjänsten gällande löneklassen, bör han likväl — utan rätt att för löneklassuppflyttning taga i beräkning sådan tid som nyss nämnts — inplaceras i sistnämnda löneklass.

De sakkunniga ha tillika anfört, att, därest deras förslag till tjänsteförteckningsrevision godtages, vissa ändringar erfordrades dels i stadgan för sinnessjukvården i riket jämte vissa för sjukvårds- och ekonomipersonalen meddelade behörighetsföreskrifter dels ock i civila avlöningsreglementet, allmänna tjänste- och familjepensionsreglementena samt tilläggsbestämmelserna till allmänna resereglementet. Ifrågavarande ändringar vore i stor utsträckning betingade av den föreslagna revideringen av vissa tjänstebefattningar.

Slutligen ha de sakkunniga framlagt vissa beräkningar av kostnaderna för ett genomförande av sakkunnigförslaget. Sammanlagt uppskattas dessa kostnader till i runt tal 200 000 kronor, fränsett rörligt tillägg och kristillägg. I denna beräkning ingår emellertid även den kostnadsökning, som föranledes

av de sakkunnigas förslag rörande sjukvårdspersonalen, vilken av tidigare anförda skäl ansetts böra tills vidare lämnas utanför tjänsteförteckningsrevisionen.

Yttranden.

Medicinalstyrelsen har vid sitt yttrande fogat ett preliminärt förslag till personalförteckning, upprättat med utgångspunkt från sakkunnigförslaget under iakttagande av de av medicinalstyrelsen i det föregående föreslagna ändringarna. Däri har även angivits det antal befattningar, som av olika anledningar borde uppföras å övergångsstat. Medicinalstyrelsen har härvid i likhet med de sakkunniga förutsatt, att i sådana fall, då endast visst antal av befattningar av samma slag inom viss lönegrad skulle utbytas mot befattningar i högre lönegrad, styrelsen bemyndigades att utan särskilt ansökningsförfarande bestämma, vilka av innehavarna av förstnämnda befattningar, som skulle inneha de nya tjänsterna.

Styrelsen anför härafter bland annat följande.

Beträffande intendentsbefattningarna förutsätter styrelsen, att de konstitutorial, som utfärdats för innehavarna av nuvarande befattningar, komma att utan särskilt ansökningsförfarande förklaras gälla såsom fullmakt å intendentsbefattning i högre lönegrad vid det sjukhus, där vederbörande nu har sin placering. I den mån de å äldre lönestat kvarstående sysslomännen ej medgivas övergå på gällande civila avlöningsreglemente, torde i likhet med vad som för närvarande är fallet motsvarande i personalförteckningen upptagna tjänster tills vidare ej tillsättas.

Vid bifall till de sakkunnigas förslag i fråga om de nuvarande bokhållartjänsterna (A 15) skulle åtta av dessa omändras till assistentbefattningar i lönegrad A 17. Då det gäller dessa befattningar får styrelsen meddela, att tre innehavare av nuvarande bokhållarbefattningar vid sjukhus, där assistentbefattning i nyss angiven lönegrad avses skola inrättas, av olika anledningar icke böra vinna befordran till de nyinrättade befattningarna. Övriga innehavare av ifrågavarande befattningar avser styrelsen att vid erhållande av förutsatt bemyndigande utse till innehavare av de nya tjänsterna i högre lönegrad. Beträffande de befattningar, vilka innehavas av förstnämnda tre tjänstemän, kan i första hand tänkas den möjligheten, att till befordran lämpliga innehavare av motsvarande befattningar vid andra sinnessjukhus, där uppflyttning av ifrågavarande tjänst ej skall äga rum, erhålla konstitutorial å befattningarna. Bokhållare, som på så sätt icke erhåller ny assistenttjänst i lönegrad A 17, skulle i samband härmed transporteras till assistentbefattning i lönegrad A 15 vid annat sjukhus. En annan möjlighet är att de bokhållarbefattningar, som innehavas av ifrågavarande tre tjänstemän, tills vidare uppföras på övergångsstat i oförändrad lönegrad. Med hänsyn till angelägenheten av att snarast erhålla kvalificerade befattningshavare å assistenttjänsterna vid de större sinnessjukhusen är denna senare utväg mindre lämplig, men har styrelsen i allt fall ansett sig böra föreslå, att i förevarande sammanhang tre befattningar såsom bokhållare tills vidare uppföras å övergångsstat. Möjlighet föreligger ju för styrelsen att vid i framtiden uppkommande ledigheter å assistentbefattningar i lönegraden A 15 transportera innehavare av sådan å övergångsstat uppförd befattning till sådan tjänst, varigenom den nya assistenttjänsten i lönegrad A 17 skulle kunna tillsättas.

Beträffande bokhållartjänsten vid S:t Jörgens sjukhus får styrelsen före-

slå, att denna tjänst tills vidare uppföres å övergångsstat och att i samband därmed bestämmes, att den kontoristbefattning, som förutsättes skola inrättas vid sjukhuset, skall hållas vakant, så länge den å övergångsstat sålunda uppförda bokhållaren kvarstår i tjänst.

Kameralbiträdestjänsten vid Vipeholms sjukhus skall enligt förslaget indragas. Då emellertid innehavaren av denna befattning kan beräknas att inom den närmaste tiden bliva placerad å annan befattning, torde ej erfordras, att någon kameralbiträdestjänst uppföres å övergångsstat.

Därest i anslutning till medicinalstyrelsens förslag kanslibiträdestjänsten vid S:t Jörgens sjukhus kommer att indragas, bör befattningen tills vidare uppföras å övergångsstat. Då innehavaren av kanslibiträdestjänsten vid psykiatriska sjukhuset avgår med pension den 30 nästkommande juni, skulle alltså endast erfordras, att en befattning såsom kanslibiträde uppfördes å övergångsstat.

Nuvarande innehavare av befattningarna såsom maskinmästare av 2:a klass vid Vipeholms och Furunäsets sjukhus anser medicinalstyrelsen böra erhålla konstitutorial å de högre befattningar såsom maskinmästare, som föreslagits skola inrättas vid dessa sjukhus.

Innehavaren av befattningen såsom maskinist av 1:a klass vid S:ta Annas sjukhus förutsättes — trots att han icke innehar formell kompetens till befattning såsom maskinmästare — komma att erhålla den maskinmästarbefattning i lönegrad A 12, som avses inrättad vid detta sjukhus.

De sakkunniga hava förutsatt, att maskinistbefattningen av 1:a klass vid S:t Jörgens sjukhus i samband med tjänstens nedflyttning skall uppföras å övergångsstat. Då emellertid befattningen numera är vakant, är dylik åtgärd ej erforderlig.

Vid bifall till medicinalstyrelsens förslag angående fördelningen av befattningarna såsom befallningsmän i lönegrad A 10 böra befattningarna av detta slag vid S:t Lars och S:t Jörgens sjukhus uppföras å övergångsstat.

Trädgårdsmästarbefattningarna i lönegrad A 10 vid psykiatriska sjukhuset och Gådeå sjukhus böra tills vidare uppföras å övergångsstat.

Nuvarande innehavare av befattningarna såsom förman i trädgård och jordbruk vid S:ta Annas, Vipeholms, S:t Olofs och Källshagens sjukhus ävensom vid statens anstalt för fallandesjuka böra erhålla de vid dessa anstalter nyinrättade befattningarna såsom trädgårdsmästare i lönegrad A 8 eller vad angår Källshagens sjukhus och statens anstalt för fallandesjuka befattningarna såsom befallningsman i lönegraden A 10 respektive A 8.

Sex chaufförsbefattningar, avseende Ulleråkers, S:ta Gertruds, S:t Lars, S:ta Maria, Mariebergs och Frösö sjukhus, äro icke vakanta och böra alltså överföras till övergångsstat.

Vid bifall till medicinalstyrelsens förslag om bibehållande av befattningar såsom post- och stadsbud vid de åtta största sjukhusen blir antalet dylika befattningar å övergångsstat tolv. Därrest alla befattningar av ifrågavarande slag såsom de sakkunniga ifrågasatt indragas, ökas antalet å övergångsstat erforderliga befattningar till nitton.

På övergångsstat böra vidare uppföras befattningarna såsom köksförestånderska av 1:a klass och tvättförestånderska av 1:a klass vid psykiatriska sjukhuset ävensom befattningen såsom tvättförestånderska av 1:a klass vid Gådeå sjukhus.

Allmänna lönenämnden framhåller, att därest vid 1943 års riksdag motionsvis framförda yrkanden rörande tillämpning av vissa föreskrifter i civila avlöningsreglementet vid befordringar eller tjänstetillsättningar, som

varit beroende på tjänsteförteckningsrevision, vunne riksdagens bifall — borde löneklassplaceringen för de befattningshavare, som i anledning av förevarande förslag komme att placeras i högre lönegrad, utan inskränkning ske med tillämpning av de i 8 § civila avlöningsreglementet stadgade allmänna grunderna.

Departementschefen.

De av de sakkunniga föreslagna övergångsbestämmelserna föranleda erinran från min sida allenast beträffande löneklassplaceringen av personalen i sådana fall, då ordinarie befattning utbytes mot befattning i högre lönegrad och innehavaren av den lägre placerade tjänsten utan ansökning blir innehavare av den nya tjänsten. I dessa fall torde — i överensstämmelse med beslut av 1943 års riksdag rörande löneklassplaceringen av motsvarande personal i samband med tjänsteförteckningsrevisionen för civilförvaltningen i allmänhet — böra tillämpas de i 8 § civila avlöningsreglementet stadgade allmänna grunderna. Erforderliga övergångsbestämmelser torde få utfärdas av Kungl. Maj:t.

I fråga om de konsekvenser, som ett godtagande av de sålunda förordade övergångsbestämmelserna skulle medföra för de olika befattningshavergrupperna, får jag framhålla, att en del efter medicinalstyrelsens yttrande inträffade förändringar i personalbesättningen ävensom vissa av mig förordade jämkningar i de sakkunnigas förslag möjliggöra en begränsning av det antal befattningar, som enligt styrelsen skulle uppföras å övergångsstat. Sålunda torde å övergångsstat blott behöva uppföras följande befattningar, nämligen av kontorspersonalen 3 bokhållare (A 15) och 1 kanslibiträde (A 7) samt av ekonomipersonalen 1 trädgårdsmästare (A 10), 1 köksförestånderska av 1:a klass (A 7), 1 tvättförestånderska av 1:a klass (A 6), 5 chaufförsbefattningar (A 6) samt 12 befattningar som post- och stadsbud (A 6). Jag vill med anledning av den av mig förordade differentieringen av kassörstjänsterna tillägga, att i fråga om dessa befattningar skäl saknas att vidtaga en liknande övergångsanordning som beträffande vissa bokhållartjänster.

Till den av de sakkunniga berörda frågan om ändringar i gällande sjuksjukvårdsstadga och behörighetsbestämmelser för hithörande personal torde jag få återkomma, sedan riksdagen fattat sitt beslut i anledning av förevarande förslag till tjänsteförteckningsrevision.

Frågan om erforderliga ändringar i civila avlöningsreglementet, allmänna tjänste- och familjepensionsreglementena samt tilläggsbestämmelserna till allmänna resereglementet torde sedermera få anmälas av chefen för finansdepartementet.

Vad slutligen angår tjänsteförteckningsrevisionens ikraftträdande vill jag förorda, att tidpunkten bestämmes till den 1 juli 1945.

Över de av mig förordade ändringarna i tjänstebenämningar och lönegradsplaceringar m. m. har upprättats en sammanställning, som torde få biläggas protokollet (sid. 68—69).

Sammanställning
av i departementsförslaget förordade ändringar rörande tjänstebenäm-
ningar och lönegradsplacering m. m. för vissa befattningar vid
statens sinnessjukhus och statens anstalt för fallandesjuka.

Nuvarande			Departementschefens förslag		
Antal befattningar	Benämning	Lönegrads-plac.	Antal befattningar	Benämning	Lönegrads-plac.
A. STATENS SINNESSJUKHUS.					
I. Läkarpersonal.			I. Läkarpersonal.		
15	Överläkare av 1:a klass	A 29	15	Överläkare	A 29
7	" " 2:a " 	A 28	7	" 	A 28
20	" " 3:e " 	A 27	20	" 	A 27
II. Kontorspersonal.			II. Kontorspersonal.		
4	Sysselman av 1:a klass	A 24	8	Sjukhusintendent	A 26
11	" " 2:a " 	A 22	9	" 	A 24
9	" " 3:e " 	A 21	7	" 	A 21
17	Bokhållare	A 15	8	Assistent	A 17
24	Kassör	A 11	9	" 	A 15
15	Kameralbiträde	A 8	8	Kassör	A 14
16	Kanslibiträde	A 7	16	" 	A 12
6	Kontorsbiträde	A 4	15	Kontorist	A 9
			14	Kanslibiträde	A 7
			10	Kontorsbiträde	A 4
III. Sjukvårdspersonal.			III. Sjukvårdspersonal.		
21	Uppsyningsman av 1:a klass..	A 14	21	Förste uppsyningsman	A 14
33	Förestånderska " " " ..	A 12	33	Första föreståndarinna	A 12
17	Uppsyningsman " 2:a " ..	A 10	17	Uppsyningsman	A 10
43	Förestånderska " " " ..	A 7	43	Föreståndarinna	A 7
IV. Ekonomipersonal.			IV. Ekonomipersonal.		
<i>Tjänster för maskin- och eldarpersonal.</i>			<i>Tjänster för maskin- och eldarpersonal.</i>		
15	Maskinmästare av 1:a klass ..	A 14	17	Maskinmästare	A 15
8	" " 2:a " 	A 12	6	" 	A 13
20	Maskinist av 1:a klass	A 10	19	Maskinist	A 11
26	" " 2:a " 	A 8	27	" 	A 9
13	Eldare av 1:a klass	A 6	20	Eldare	A 6
99	" " 2:a " 	A 5	92	" 	A 5
<i>Tjänster i verkstäder och arbetssalar.</i>			<i>Tjänster i verkstäder och arbetssalar.</i>		
39	Hantverksförest. av 1:a kl. ..	A 10	59	Hantverksföreståndare	A 10
122	" " 2:a " 	A 8	101	" 	A 8
24	Arbetsförestånderska	A 6	25	Slöjdföreståndare	A 8
<i>Tjänster i kök, bageri och tvätt.</i>			<i>Tjänster i kök, bageri och tvätt.</i>		
17	Köksförestånderska av 1:a kl.	A 7	8	Köksföreståndare	A 10
7	" " 2:a " 	A 6	10	" 	A 8
			6	" 	A 6

Nuvarande			Departementschefens förslag		
Antal befattningar	Benämning	Löne-grads-plac.	Antal befattningar	Benämning	Löne-grads-plac.
18	Bitr. köksförestånderska	A 5	18	Bitr. köksföreståndare	A 5
13	Bageriförestånderska	A 6	13	Bageriföreståndare	A 6
9	Bitr. bageriförestånderska	A 3	8	Bitr. bageriföreståndare	A 3
19	Tvättförestånderska av 1:a kl. A 6	17	Tvättföreståndare	A 7	
4	” ” 2:a ” A 3	6	” ” ” A 4		
17	Bitr. tvättförestånderska	A 3	17	Bitr. tvättföreståndare	A 3
<i>Tjänster i trädgård och jordbruk.</i>			<i>Tjänster i trädgård och jordbruk.</i>		
8	Befallningsman	A 10	6	Befallningsman	A 10
20	Trädgårdsmästare	A 10	18	Trädgårdsmästare	A 10
8	Förman i trädgård och jordbruk A 6	{	7	Befallningsman	A 8
28	Föreståndare i stall, ladugård och svinstall		5	Trädgårdsmästare	A 8
			8	Föreståndare för djurstall ...	A 6
		A 5	8	” ” ”	A 5
<i>Övriga tjänster.</i>			<i>Övriga tjänster.</i>		
13	Magasinsföreståndare	A 7	16	Förrådsförman	A 7
10	Chaufför	A 6	—	—	—
24	Post- och stadsbud	A 6	8	Vaktmästare	A 6
24	Yttre nattvakt	A 5	23	Yttre nattvakt	A 6
—	—	—	107	Förste ekonomibitråde	A 5
—	—	—	46	Ekonomibitråde	A 2

B. STATENS ANSTALT FÖR FALLANDE SJUKA.

I. Läkarpersonal.			I. Läkarpersonal.			
1	Överläkare av 2:a kl.	A 28	1	Överläkare	A 28	
II. Lärarpersonal.			II. Lärarpersonal.			
7	Lärrinna	A 11	{	6	Lärrinna	A 11
				2	Lärrinna i kvinnlig slöjd....	A 11
III. Kontorspersonal.			III. Kontorspersonal.			
1	Syssloman av 3:e kl.	A 21	1	Sjukhusintendent	A 21	
1	Kassör	A 11	1	Kassör	A 12	
IV. Sjukvårdspersonal.			IV. Sjukvårdspersonal.			
1	Förestånderska av 1:a kl.	A 12	1	Första föreståndarinna	A 12	
1	" " 2:a "	A 7	1	Föreståndarinna	A 7	
V. Ekonomipersonal.			V. Ekonomipersonal.			
1	Maskinist av 1:a kl.	A 10	1	Maskinist.....	A 11	
1	Köksförestånderska av 2:a kl.	A 6	1	Köksföreståndare	A 6	
1	Förman i jordbruk	A 6	1	Befallningsman	A 8	
1	Arbetsförestånderska	A 6	—	—	—	
2	Eldare av 2:a kl.	A 5	2	Eldare	A 5	
1	Tvättförestånderska av 2:a kl.	A 3	1	Tvättföreståndare	A 4	
—	—	—	2	Förste ekonomibitråde	A 5	
—	—	—	5	Ekonomibitråde	A 2	

III. Inrättande av särskilda tjänster för rättspsykiatriska undersökningar.

På föredragning av chefen för justitiedepartementet har Kungl. Maj:t förut denna dag framlagt proposition (nr 239) med förslag till ändringar i sinnessjuklagen i samband med omorganisation av det rättspsykiatriska undersökningsväsendet samt därvid, såvitt angår på fri fot varande tilltalade, i huvudsak anslutit sig till ett av medicinalstyrelsen den 29 december 1944 framlagt organisationsförslag i ämnet. Detta innebär bland annat, att ifrågasvarande undersökningar i hela landet utom Gotland, där nuvarande ordning är avsedd att bibehållas, skulle koncentreras till särskilda undersökningsstationer, förlagda till följande åtta statliga sinnessjukhus:

Psykiatriska sjukhuset i Stockholm,
Ulleråkers sjukhus vid Uppsala,
Ryhovs sjukhus i Jönköping,
S:t Lars sjukhus i Lund,
S:t Jörgens sjukhus vid Göteborg,
Mariebergs sjukhus i Kristinehamn,
Sidsjöns sjukhus i Sundsvall och
Umedalens sjukhus vid Umeå.

Medicinalstyrelsen, som utgått från att vid undersökningsstationerna skulle finnas för ändamålet heltidsanställd personal, har i nämnda skrivelse till behandling upptagit jämväl frågan om sammansättningen av personalen och dennas avlöningsförhållanden. Styrelsens förslag härutinnan torde böra bli föremål för prövning i detta sammanhang.

Medicinalstyrelsen.

Enligt styrelsens förmenande bör ifrågavarande undersökningsstationer inordnas i respektive sjukhus' verksamhet såsom en särskild avdelning, tillhörande sjukhusets organisation och sålunda underställd dess direktion. Härav skulle följa, att läkare och övrig personal skulle anställas på samma sätt, som nu gällde för motsvarande befattningshavare inom sinnessjukvården, d. v. s. överläkare genom fullmakt och övriga genom konstitutorial eller förordnande av medicinalstyrelsen. Genom ett sådant inlemmande av undersökningsväsendet i den statliga sinnessjukvårdens organisation skulle vinnas, bland annat, att läkarnas övergång till och från undersökningsverksamheten å ena och den sjukvårdande verksamheten å andra sidan underlättades.

Med hänsyn till nödvändigheten av att såsom chef för de föreslagna undersökningsstationerna få läkare med erforderlig kompetens anser sig styrelsen böra föreslå, att vid en var av dessa stationer anställs en överläkare i lönegrad A 27 eller undantagsvis i lönegrad A 28. Till överläkarna skulle även

utgå förmånen av fri bostad. Intill dess tjänstebostäder hunne beredas dessa överläkare borde särskild hyresersättning utgå, till överläkaren vid stationen i Stockholm med 3 000 kronor och till övriga överläkare med 2 500 kronor för år. Styrelsen erinrar härvid om att hyresersättning till föreståndaren för statens anstalt för fallandesjuka, som vore överläkare i lönegraden A 28, utginge med ett årligt belopp av 2 700 kronor. Överläkarens närmaste man vid de undersökningsstationer, där överläkaren icke kunde förväntas själv medhinna alla utlåtanden, syntes med hänsyn till rekryteringen böra bliva förste läkare i lönegrad A 28. Övriga läkare föreslås placerade som andre läkare i lönegrad Eo 26. Kanslipersonalen föreslås komma att bestå av kanslibiträden i lönegrad A 7 och kontorsbiträden i lönegrad Eo 4, varjämte särskilda socialassistenter i lönegrad Eo 7 skulle anställas. De senares löneplacering överensstämmer helt med den, som tillkommer de i hjälpverksamheten vid statens sinnessjukhus verksamma extra ordinarie förestånderskorna.

Medicinalstyrelsen har härefter ingått på frågan om personalorganisationen vid de olika undersökningsstationerna. Styrelsen har därvid — under förutsättning att undersökningarna verkställdes å sjukhusen och den undersökande läkaren sålunda icke nödgades i någon nämnvärd utsträckning företaga resor för undersökningsarbetets utförande — räknat med att varje läkare borde kunna avgiva ungefär 60 utlåtanden per år. Från denna utgångspunkt har styrelsen beträffande personalbehovet vid psykiatriska sjukhuset i Stockholm anført bland annat följande.

Nu ifrågavarande station är avsedd att avverka cirka 300 fall per år. Läkarstaben kan med en sådan belastning icke beräknas till mindre än 5, nämligen 1 överläkare, 2 förste läkare och 2 extra ordinarie andre läkare. Arbetets omfattning blir högst avsevärt och särdeles stora krav måste därför ställas på överläkarens erfarenhet, rutin och organisationsförmåga. Antalet honom underställda läkare blir minst fyra. Med hänsyn härtill har styrelsen funnit övertygande skäl tala för att han i lönegrad placeras ett steg högre än övriga föreslagna överläkare, nämligen i A 28 med fri bostad.

Aven kanslipersonalen måste med hänsyn till det stora antalet undersökningfall bliva stor. I dennas arbete kommer nämligen ej blott att ingå utskrifter av journaler och utlåtanden, utan jämväl arbetet med att ombesörja viss enklare korrespondens, såsom att från anvisade adresser infordra upplysningar enligt formulär m. m., varjämte läkarnas utgående brev och förfrågningar av olika slag skola renskrivas. Med hänsyn till omfattningen av arbetet på undersökningsstationens kansli har styrelsen för sin del funnit erforderligt att i spetsen för detsamma sättes ett kanslibiträde, som utom att sköta diaries och själv utföra utskrifter av utlåtanden m. m., skall hava att fördela arbetet och ansvara för dess fullgörande. I övrigt bliva, sedan arbetet väl kommit igång, minst två extra ordinarie kontorsbiträden erforderliga.

För sociala utredningars verkställande erfordras vidare särskild personal. Medicinalstyrelsen har beträffande denna funnit två utbildningstyper kunna komma i fråga, antingen socialpolitiska institutets sociala linje eller den utbildning sinnessjukvården för närvarande i praktiken kräver av extra ordinarie förestånderska av andra klass, anställd i hjälpverksamhet, d. v. s. behörighet till förestånderska samt lämplighet och fallenhet för arbetet i denna öppna vårdform. I verkligheten innebär detta, att översköterskor vid de stat-

liga sinnessjukhusen, som prövas hava dessa kvalifikationer skulle förordnas på dessa tjänster. Antalet undersökningar väntas här bli så stort, att enligt medicinalstyrelsens förmenande redan från början två dylika tjänster böra inrättas även om praktiskt taget samtliga de undersökta kunna förväntas bli hemmahörande i Stockholms stad, vadan resetiderna till respektive hem bli obetydliga. Styrelsen anser sig efter underhandsförfrågan dock kunna räkna med att praktikanter från socialpolitiska institutet åtminstone tidvis komma att tillföra stationen en icke obetydlig mängd arbete.

Personalen vid denna undersökningsstation skulle sålunda enligt medicinalstyrelsens förslag utgöras av:

- 1 överläkare (A 28),
- 2 förste läkare (A 28),
- 2 andre läkare (Eo 26),
- 1 kanslibiträde (A 7),
- 2 socialassistenter (Eo 7),
- 2 kontorsbiträden (Eo 4).

Det årliga antalet undersökningar vid envar av undersökningsstationerna vid Ulleråkers, Ryhovs och S:t Lars sjukhus uppskattar styrelsen till omkring 130 samt vid undersökningsstationen vid S:t Jörgens sjukhus till ungefär 140. Personalbehovet vid var och en av de nu nämnda stationerna beräknar styrelsen till

- 1 överläkare (A 27),
- 1 förste läkare (A 28),
- 1 socialassistent (Eo 7),
- 1 kontorsbiträde (Eo 4).

För envar av de övriga undersökningsstationerna, nämligen de vid Mariebergs, Sidsjöns och Umedalens sjukhus, beräknar medicinalstyrelsen det årliga undersökningsantalet till omkring 70 samt personalbehovet till en överläkare i lönegrad A 27 och ett extra ordinarie kontorsbiträde. Det relativt låga antalet undersökningsfall vid dessa tre sjukhus syntes icke motivera anställande från början av särskild socialassistent. De sociala undersökningarna syntes där i avvaktan på närmare erfarenhet kunna anförtros vederbörande hjälpverksamhetsförestånderska.

Vad angår Gotland, där nuvarande ordning för undersökningarnas verkställande skulle bibehållas, framhåller medicinalstyrelsen, att den arbetsbörda, som redan nu åvilade läkarna vid S:t Olofs sjukhus i Visby vore så stor, att någon ytterligare belastning icke gärna kunde medgivas. Det syntes därför ankomma på styrelsen att redan ur sjukvårdssynpunkt söka få kravet på ytterligare läkare vid detta sjukhus tillgodosett.

Den sålunda föreslagna personalorganisationen anser emellertid medicinalstyrelsen böra, i vad den avser läkarpersonalen, göras tänjbar med möjligheter att tillfälligtvis svälla ut om omständigheterna skulle så påkalla. Förhållanden kunde nämligen inträffa, som gjorde ett tillfälligt anställande av extra läkare ofrånkomligt. Med hänsyn härtill föreslår medicinalstyrelsen, att anslag beräknas till två dylika läkare, vars arvode lämpligen borde sättas lika med det som utginge till övriga extra läkare vid statens sinnessjukvård eller 20 kronor per dag, d. v. s. 7 300 kronor per år. Förordnande av dylika

extra läkare syntes i varje särskilt fall böra meddelas först efter medgivande av Kungl. Maj:t. Styrelsen framhåller, att förordnande av extraläkare skulle tillgripas först, när en utjämning undersökningsstationerna emellan av det inströmmande materialet icke visat sig möjlig att uppnå och ett tillfälligt förordnande av annan vid sjukhuset anställd läkare för att avverka en tillfällig arbetsbalans icke lämpligen kunnat ske. Medicinalstyrelsen har nämligen utgått från att styrelsen skulle äga befogenhet att verkställa sådan utjämning samt meddela dylika tillfälliga förordnanden, varvid ersättning skulle utgå med högst 100 kronor för undersökning mot för närvarande 60 kronor. Samma ersättning skulle utgå för undersökningar av icke häktade på Gotland.

Medicinalstyrelsen framhåller vidare, att personalstaten genomgående vore så lågt beräknad, att erfarenheten måhända komme att visa, att vissa förstärkningar snart nog kunde bliva nödvändiga. Styrelsen ansåge sig emellertid icke nu böra framföra större krav än de oundgängligen nödvändiga. Styrelsen ville emellertid nämna, att stegringen av antalet undersökningsfall under senare år varit konstant och ungefär motsvarat två läkares arbetsprestation. För de närmaste åren kunde därför förutses en utbyggnad av organisationen med bland annat två förste läkare om året.

Medicinalstyrelsen förutsätter, att de som skola undersökas i stor utsträckning komma att vistas vid sjukhusen enligt 101 § sinnessjukvårdsstadgan samt anför i detta avseende följande.

Givetvis kommer detta att i viss mån inkräkta på det redan hårt ansträngda antalet vårdplatser, vilken belastning möjligen kan medföra svårigheter, därigenom att till ett sjukhus kommer att koncentreras även fall, som med hittillsvarande ordning tilldelats andra sjukhus. För att undanröja den på vissa sjukhus förmodade nackdelen härav kan medicinalstyrelsen genomföra möjligen erforderliga smärre förändringar i respektive sjukhus' upptagningsområden, åtgärder, som medicinalstyrelsen vid behov har befogenhet verkställa. — Enligt infordrade uppgifter från de statliga sinnessjukhusen har under perioden 1 november 1943—31 oktober 1944 redovisats sammanlagt 7 269 underhållsdagar för undersökningspatienter, vilka utan att erlægga någon avgift enligt 101 § sinnessjukvårdsstadgan vistats vid nämnda sjukhus. Av kostnaderna enligt 102 § samma stadga för resor till och från sjukhuset för nämnda patienter hava under samma tid från sjukhuskontoren utbetalats sammanlagt 2 046 kronor. Även om en viss ökning av det sammanlagda antalet kostnadsfria underhållsdagar enligt 101 § torde kunna förväntas, föranleder detta förhållande icke några ökade, särskilt framförda anslagskrav, emedan dessa kostnader automatiskt ingå i omkostnaderna för sagda sjukhus' drift. Däremot torde en stegring av resekostnaderna för ifrågavarande undersökningsfall med säkerhet komma att inträda. Styrelsen är dock icke beredd att för närvarande uttala sig om storleken av den väntade stegringen. Särskilt anslag för ändamålet torde dock icke, åtminstone under den föreslagna, nya undersökningsorganisationens första år, behöva begäras.

Medicinalstyrelsen har även behandlat frågan angående behörighetsvillkoren för de vid undersökningsstationerna anställda läkarna samt därvid anfört följande.

Möjligheterna att skaffa sig särskild rättspsykiatrisk skolning hava hittills varit mycket begränsade, en omständighet till vilken hänsyn enligt

medicinalstyrelsens förmenande måste tagas vid behörighetsvillkorens utformande. Styrelsen anser sig böra framhålla, att erfarenheten visat, att ett icke ringa antal vid sinnessjukvården anställda läkare i sin undersökningsverksamhet ådagalagt att de, utan att såsom underordnad läkare hava tjänstgjort vid någon av fångvårdens såsom undersökningsavdelningar funktionerande sinnessjukavdelningar, väl behärska den praktiska rättspsykiatrien, vilken, enligt styrelsens förmenande, endast är en specialtillämpning av vederbörande läkares allmänna psykiatriska kunnande. Att utesluta sådana läkare från de nu föreslagna undersökningstjänsterna skulle styrelsen därför finna varken lyckligt eller billigt. Medicinalstyrelsen håller därför före att behörighetsvillkoren, i varje fall till en början, böra givas en mera allmän formulering.

Enligt 4 § 1 mom. kungörelsen den 17 december 1915 angående villkor för behörighet till vissa läkarbefattningar (nr 559) med vissa ändringar den 19 september 1929 (nr 338) fordras för behörighet till befattning såsom läkare vid statens sinnessjukhus, förutom att vara legitimerad läkare,

1) att vid ansökningstidens utgång, före eller efter legitimationen, hava tjänstgjort under minst fyra månader såsom underordnad läkare vid lasarett eller vid medicinsk eller kirurgisk avdelning av sjukhus samt att under minst tre eller, vad angår andreläkarbefattning, under minst två år såsom läkare vid något statens sinnessjukhus eller annat, därmed jämförligt sinnessjukhus; samt

2) att under tjänstgöringen vid sinnessjukhus hava visat sig ägnad för läkarverksamhet å sådant sjukhus.

För behörighet till överläkarbefattning vid statens sinnessjukhus erfordras, enligt 2 mom. samma kungörelse, utöver vad i 1 mom. sägs, att hava genom tjänstgöring vid sinnessjukhus förvärvat skicklighet och omfattande erfarenhet i behandling av sinnessjuka.

Medicinalstyrelsen får härmed föreslå, att dessa behörighetsvillkor måtte gälla för här avsedda överläkare och förste läkare men att därutöver måtte krävas särskild rättspsykiatrisk utbildning eller erfarenhet och får styrelsen till belysande av detta sitt förslag anföra.

Vid karolinska mediko-kirurgiska institutet liksom numera även vid Lunds universitet givas kurser i rättspsykiatri. Även om genomgåendet av dessa kurser innan en bredare, allmän psykiatrisk erfarenhet vunnits icke enligt styrelsens förmenande kan giva någon mera omfattande rättspsykiatrisk skolning, synes det dock — med hänsyn till bland annat den allmänna överblick, som dessa kurser giva över rättspsykiatriens mål och medel — böra krävas av sökande till här ifrågavarande ordinarie tjänster, att dylik kurs genomgåtts. Övriga krav på rättspsykiatrisk skolning eller erfarenhet synas jämväl böra inryckas i ett nytt, tredje stycke av nämnda kungörelses 4 § 2 mom. av förslagsvis följande lydelse:

»För behörighet till ordinarie förste läkare eller överläkare vid till sinnessjukhus ansluten avdelning för undersökning av sinnesbeskaffenheten enligt 43 och 44 §§ sinnessjuklagen, fordras utöver vad i 1 mom. och 2 mom. 1 stycket sägs att hava genomgått rättspsykiatrisk kurs vid något av rikets universitet eller karolinska mediko-kirurgiska institutet samt att genom tjänstgöring vid sinnessjukavdelning tillhörande fångvården eller avdelning, som här avses, eller på annat sätt hava skaffat sig omfattande rättspsykiatrisk erfarenhet.»

Medicinalstyrelsen finner sig icke för närvarande lämpligen kunna angiva någon viss tid såsom minimum för dylik tjänstgöring men anser sig å andra sidan genom den granskning, som nu inom styrelsen verkställs av alla avgivna rättspsykiatriska utlåtanden, besitta sådan erfarenhet om de nu an-

litade läkarnas kapacitet på området, att ett rättvist bedömande måste kunna anses säkerställt under den första övergångsperioden. Sedan systemet funktionerat en tid och en större stab av vid dessa undersökningsstationer eller fångvårdens undersökningsavdelningar skolade läkare uppkommit, torde den tidpunkt komma, då längden av den speciella rättspsykiatriska utbildningen närmare kan i behörighetsvillkoren fixeras.

I fråga om kompetenskraven för socialassistenterna anser medicinalstyrelsen, att dessa krav i avvaktan på närmare erfarenhet icke böra givas en alltför snäv avgränsning. Styrelsen förutsätter emellertid, som förut nämnts, att till dessa tjänster skulle ifrågakomma personer med utbildning från socialpolitiska institutets sociala linje eller med kompetens som extra ordinarie förestånderskor av 2:a klass med tjänstgöring vid den statliga sinnessjukvårdens hjälpverksamhet. Beträffande de föreslagna socialassistenternas tillsättning syntes den ordningen böra gälla, att tjänsteinnehavarna efter förslag av vederbörande direktion förordnades av medicinalstyrelsen och icke, såsom hjälpverksamhetsförestånderskorna, av vederbörande överläkare.

Kostnaderna för den nya personalorganisationen har medicinalstyrelsen beräknat på följande sätt. Till avlöningar skulle erfordras för den ordinarie personalen omkring 135 000 kronor och för den extra ordinarie personalen cirka 59 000 kronor eller alltså sammanlagt omkring 194 000 kronor för år, vartill skulle komma rörligt tillägg och kristillägg. För två extra läkare borde beräknas ett belopp av $(2 \times 7\,300)$ 14 600 kronor. Härutöver skulle till överläkarna utgå hyresersättning med sammanlagt $(3\,000 + 7 \times 2\,500)$ 20 500 kronor för år.

Medicinalstyrelsen har tillika framlagt förslag till beredande av erforderliga lokaler för undersökningsstationerna, slutande å en kostnad av 93 000 kronor. Detta förslag torde få upptagas till närmare behandling i samband med medelsanvisningen å kapitalbudgeten för nästa budgetår för vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus.

För utrustning av undersökningsstationerna räknar styrelsen med ett belopp av 30 000 kronor till möbler, varvid man tänkt använda sig av statens kontorsmöbelsier. Härtill skulle komma kostnader för skrivmaskiner och övrig kontorsutrustning, som av styrelsen beräknats till 20 000 kronor. För anskaffande av inventarier skulle sålunda erfordras omkring 50 000 kronor.

Den nya organisationen av sinnesundersökningarna föreslås träda i kraft tidigast den 1 januari 1946. Härigenom skulle de läkare som så önskade kunna hinna förskaffa sig ytterligare utbildning på detta speciella område inom psykiatrien. Vidare kunde erforderliga lokaler icke beräknas bli iordningställda före nämnda tidpunkt.

Yttranden.

Över medicinalstyrelsens förslag i nu ifrågavarande delar ha yttranden avgivits av direktionerna för de sinnessjukhus, vid vilka enligt förslaget undersökningsavdelningar skulle anordnas, samt av direktionen för S:t Olofs sjukhus. Direktionerna ha i regel åberopat av vederbörande sjukhuschef eller

annan överläkare avgivet utlåtande. Yttranden ha vidare avgivits av statskontoret, allmänna lönenämnden, svenska psykiatriska föreningen och Sveriges läkarförbund.

Direktionerna för psykiatriska sjukhuset i Stockholm och Umedalens sjukhus ha icke haft något att erinra mot förslaget. Sjukhuschefen vid sistnämnda sjukhus har dock ifrågasatt behovet av särskilda socialassistenter samt framhållit, att sociala utredningar med fördel kunde införskaffas från de kommunala ombud, som enligt fattigvårdslagen skulle finnas för samarbete med sinnessjukhusens hjälpverksamhet. Hjälpverksamhetsförestånderskorna borde lämpligen utnyttjas för mera kvalificerade undersökningar.

Sjukhuschefen vid Ulleråkers sjukhus framhåller, att, därest den blivande överläkaren vid den föreslagna undersökningsavdelningen vid sjukhuset även skulle komma att fungera som lärare i rättspsykiatri vid universitetet i Uppsala, borde de akademiska myndigheterna beredas tillfälle att yttra sig över kvalifikationerna hos sökande till befattningen.

Den föreslagna hyresersättningen, 2 500 kronor, finner sjukhuschefen för Uppsalas vidkommande alltför låg.

Sjukhuschefen vid Ryhovs sjukhus betonar svårigheten att vid de sjukhus, till vilka skulle knytas undersökningsavdelningar, mottaga ökat antal undersökningsfall. Platsbristen vore avsevärd och den förändring av sjukhusens upptagningsområden, som medicinalstyrelsen avsett att genomföra, kunde icke göras tillräckligt omfattande.

I fråga om överläkarnas löneställning anser sjukhuschefen, att tjänsterna böra placeras i lönegraderna A 29 respektive A 28, alltså en lönegrad högre än medicinalstyrelsen föreslagit.

Överläkaren vid S:t Lars sjukhus, T. Sondén, anför i en av sjukhuschefen tillstyrkt promemoria, att medicinalstyrelsens förslag om hyresersättningens storlek innebure, att de rättspsykiatriska överläkarna komme att få sämre ekonomisk ställning än nuvarande överläkare av 3:e klass. Då dessutom slutlönen vore högre för sinnessjukvårdens läkare, kunde man icke räkna med att väl utbildade och meriterade läkare stannade i den rättspsykiatriska verksamheten. Dessa läkare komme i stället att söka sig tillbaka till de bättre betalda befattningarna inom sinnessjukvården och rättspsykiaterkåren komme småningom att huvudsakligen bestå av inom sinnessjukvården ratade läkare.

I promemorian framhålles vidare, att antalet undersökningar per läkare och år icke borde beräknas så högt som till 60. Strafflagberedningen hade beräknat det årliga undersökningsantalet till 50 och dess rättspsykiatriska ledamot hade ansett, att man icke borde räkna med högre antal än 40. Vid undersökningsavdelningen vid S:t Lars sjukhus borde därför finnas ytterligare en läkare utöver de två, som medicinalstyrelsen föreslagit.

Vad angår kompetensfordringarna för läkarna erinras i promemorian, att medicinalstyrelsen föreslagit, att av överläkarna och förste läkarna skulle krävas bland annat en genom tjänstgöring vid rättspsykiatrisk undersökningsavdelning eller på annat sätt förvärvad omfattande rättspsykiatrisk erfarenhet. Gentemot detta framhålles, att utbildningsplatserna, d. v. s. de

extra ordinarie andre läkartjänsterna, vore alltför fåtaliga i förhållande till de ordinarie befattningarna.

Beträffande kanslipersonalen betonas, att med hänsyn till denna personals självständiga arbete kanslibiträden erfordrades även vid de i landsorten belägna undersökningsstationerna. Vid den till S:t Lars sjukhus anslutna stationen borde sålunda finnas ett kanslibitråde, en socialassistent och ett kontorsbitråde. Socialassistenternas arbete komme icke att bli jämförligt med hjälpverksamhetsförestånderskornas och för behörighet till sådan tjänst borde icke uppställas andra villkor än vad som gällde för kanslibiträdestjänst.

Även *sjukhuschefen vid S:t Jörgens sjukhus* finner de för läkarna föreslagna avlöningsförmånerna ogynnsamma i jämförelse med motsvarande förmåner vid sinnessjukhusen, vilket måste befaras medföra svårigheter att till de nya läkartjänsterna erhålla kvalificerade personer, villiga att kvarstanna å tjänsterna någon längre tid.

Beträffande storleken av personalen vid den till sjukhuset förlagda undersökningsavdelningen anser sjukhuschefen att det, utöver den av medicinalstyrelsen beräknade personalen, skulle erfordras en extra ordinarie andre läkare och ett kontorsbitråde. Sjukhuschefen har därvid utgått från ett beräknat årligt undersökningsantal av 178, under det att medicinalstyrelsen räknat med 140 undersökningar. Alternativt föreslås, att ifrågavarande undersökningsavdelnings distrikt göres mindre.

Sjukhuschefen vid Mariebergs och t. f. sjukhuschefen vid Sidsjöns sjukhus anse behov av särskild socialassistent vid respektive undersökningsavdelningar föreligga. Vederbörande hjälpverksamhetsförestånderskor hade full sysselsättning i denna egenskap och kunde icke beräknas medhinna erforderliga sociala utredningar. Sistnämnda sjukhuschef anser vidare anledning saknas, att vid tillsättande av socialassistenttjänsterna frångå den eljest tillämpade ordningen, att extra ordinarie befattningshavare anställas av vederbörande överläkare.

Sjukhuschefen vid S:t Olofs sjukhus framhåller önskvärdheten av att sjukhusets extra ordinarie andre läkartjänst omregleras till ordinarie. Vidare framhåller sjukhuschefen, att det årliga antalet undersökningar (undersökningar av häktade inberäknade) kunde beräknas till 15, vilket med ett arvode av 100 kronor per undersökning skulle medföra en kostnad av 1 500 kronor. Antalet undersökningar vore ungefär en fjärdedel av antalet vid en av de minsta undersökningsstationerna, men kostnaderna — inberäknat kostnaderna för renskrivning av utlåtandena, varför särskild ersättning utginge — vore avsevärt mindre än en fjärdedel av lönekostnaderna vid en sådan station. Det vore därför skäligt, att ett anslag av förslagsvis 1 200 kronor ställdes till överläkarens förfogande för anlitage av särskilt biträde vid undersökningarna utom för dessas renskrivning.

Svenska psykiatriska föreningen anser, att den föreslagna lönegradsplaceringen för överläkarna med största säkerhet komme att medföra en kvalitets-sänkning av hela den rättspsykiatriska verksamheten. Dessa läkare skulle tvingas att söka skälig kompensation för sina dåliga avlöningsförmåner i en ut-

vidgad privatpraktik. I stället borde läkarna anknytas till sinnessjukhusorganisationen på ett mer fristående sätt för att med sina undersökningsstationer kunna bilda stommen till ett framtida, enhetligt undersökningsväsende. Härvid borde de inom sitt område jämsställas med sjukhuschef och alltså placeras i lönegrad A 29 samt åtnjuta fri bostad eller hyresersättning. Redan en så obetydlig löneförbättring skulle med säkerhet locka på helt annat sätt kvalificerade sökande.

I fråga om socialassistenterna framhåller föreningen, att man på dessa, som förutom att verkställa sociala utredningar hade att bland annat delta i själva undersökningarna och därvid utföra vissa psykotekniska prov, måste ställa stora krav på kvalifikationer och utbildning. De borde därför, i likhet med kuratorerna vid fångvårdens undersökningsavdelningar, placeras i lönegrad Eo 10.

Sveriges läkarförbund finner beräkningarna av antalet läkare och annan personal vid undersökningsstationerna alltför optimistiska. Förbundet påpekar, att sinnessjukavdelningen vid centralfängelset å Långholmen med en personal av sex läkare, varav en deltidsanställd, sex socialassistenter, av vilka två vore praktikanter, samt sju skrivbiträden under år 1944 icke kunnat avgiva fler än 210 utlåtanden eller omkring 37 utlåtanden per läkare. Förbundet anser det orimligt, att undersökningsstationen vid psykiatriska sjukhuset i Stockholm med den föreslagna personalen — fem läkare, två socialassistenter och tre kansli- respektive kontorsbiträden — skulle kunna medhinna 300 utlåtanden per år, såvida icke utlåtandenas nivå hölles så låg, att syftet med reformen äventyrades.

Även läkarförbundet framhåller, att överläkarnas föreslagna löneställning komme att få till följd, att dessa tjänster bleve övergångstjänster, som komme att övergivas av sina innehavare, så snart dessa kunde vinna befordran till bättre avlönade överläkartjänster. Detta skulle motverka ett av ändamålen med reformen, nämligen skapandet av en kår verkligt kompetenta rättsläkare. För ifrågavarande överläkare kunde därför icke godtagas lägre löneställning än den som gällde för överläkare av 1:a klass vid sinnessjukhusen.

Statskontoret kan för sin del icke finna, att de arbetsuppgifter, som skulle ankomma på överläkaren vid den till psykiatriska sjukhuset förlagda undersökningsstationen, motiverade inrättande av en överläkarbefattning i lönegrad A 28. Denna tjänst borde i likhet med övriga överläkartjänster uppföras som överläkarbefattning i lönegrad A 27.

Vidare föreslår statskontoret, att överläkartjänsterna tills vidare, i avvaktan på statsmakternas ställningstagande till det tidigare omnämnda förslaget om evalvering i lönegrad av den för överläkarna vid sinnessjukhusen utgående bostadsförmånen, uppföras på extra ordinarie stat. De till överläkarna föreslagna hyresersättningarna borde bestämmas till högst de av medicinalstyrelsen angivna beloppen för att bereda möjlighet till ett närmare anpassande av ersättningarna efter hyreskostnaderna å respektive stationeringsorter.

Enligt statskontorets mening bör tills vidare anstå med inrättande av

kanslibiträdesbefattning vid undersökningsstationen vid psykiatriska sjukhuset. Ombestyrandet av diarietföreläring av handlingar syntes kunna anförtros åt någon av socialassistenterna. De föreslagna kontorsbiträdesbefattningarna vid såväl denna som övriga undersökningsstationer borde uppföras såsom skrivbiträdestjänster. Medel borde vidare ställas till förfogande för anställande av endast en av de föreslagna två extra läkarna, vilka efter Kungl. Maj:ts medgivande skulle anlitas för avhjälpande av eventuellt uppkommande större arbetsbelastning.

Slutligen ifrågasätter statskontoret, huruvida icke, i enlighet med de principer, som i allmänhet tillämpades vid tjänstetillsättningar inom statsförvaltningen, medicinalstyrelsens nuvarande befogenhet att tillsätta förste och andre läkare vid statens sinnessjukhus borde överflyttas å Kungl. Maj:t.

Ehuru det nuvarande undersökningsförfarandet syntes vara behäftat med avsevärda nackdelar, vilka i görligaste mån borde avhjälpas, ifrågasätter *allmänna lönenämnden* nödvändigheten av att för tillgodoseende av detta syfte inrätta särskilda ordinarie läkartjänster i den omfattning och den löneställning som föreslagits. Det synes lönenämnden vara förtjänt av övervägande, om icke tills vidare och i avvaktan på närmare erfarenheter ett system med lämpligt utmätta och efter förhållande variabla arvoden vore att föredraga framför fasta, lönegradsplacerade tjänster. Lönenämnden påpekar i detta sammanhang, att med de föreslagna löneställningarna ersättningen per undersökningsfall skulle komma att utgå med väsentligt högre belopp än då, såsom avsetts beträffande Gotland, arvode skulle utgå för varje särskild undersökning.

Om emellertid den föreslagna organisationen ansåges böra komma till stånd, synes det lönenämnden tillfyllest, att ledningen för ifrågavarande undersökningar anförtros åt förste läkare i lönegrad A 28 utom beträffande stationen vid psykiatriska sjukhuset i Stockholm, där en överläkare i lönegrad A 27 vore motiverad.

Beträffande de föreslagna socialassistenterna, vilkas löneställning (Eo 7) skulle överensstämma med hjälpverksamhetsförestånderskornas, erinrar lönenämnden endast, att tjänsteförteckningssakkunniga för statens sinnessjukhus beträffande sistnämnda befattningshavare föreslagit uppflyttning till lönegrad A 8.

Departementschefen.

Medicinalstyrelsens förslag till personalorganisation vid de rättspsykiatriska undersökningsstationer, varom här är fråga, bygger i stor utsträckning på den erfarenhet, som under lång tid vunnits beträffande sinnessundersökningar vid sinnessjukhusen av tilltalade på fri fot. Förslaget synes på ett smidigt sätt anpassa sig till nuvarande organisation för statens sinnessjukvård och förefaller mig även i övrigt i stort sett väl avvägt. Jag anser mig därför böra förorda, att förslaget — som jämväl tjänat till ledning för ett av fångvårdsstyrelsen framlagt, av chefen för justitiedepartementet förut

denna dag (prop. nr 240) i huvudsak tillstyrkt förslag till motsvarande organisation för undersökning av häktade — lägges till grund för organisationen av undersökningväsendet beträffande icke häktade.

Beträffande personalorganisationens omfattning har vid remissbehandlingen från flera håll gjorts gällande, att organisationen skulle vara för snäv. Medicinalstyrelsen har själv framhållit, att personalstaten vore lågt beräknad men att styrelsen i avvidan på närmare erfarenhet icke velat påkalla större personal än som befunnits oundgängligen erforderlig. Jag ansluter mig till styrelsens ståndpunkt härutinnan och vill för övrigt hänvisa till att Kungl. Maj:t torde äga möjlighet att med anlitande av icke-ordinarieposten i sinnessjukhusens avlöningsstat anställa det antal extra läkare och andra tillfälliga befattningshavare, som kan visa sig nödvändigt för verksamhetens behöriga upprätthållande.

I fråga om anställnings- och lönevillkoren hava mycket delade meningar framkommit vid remissbehandlingen. Sålunda har från läkarhåll med styrka hävdats, att löneställningen för överläkarna vore för låg för att garantera skapandet och bibehållandet av en kompetent kår av rättspsykiater. Å andra sidan hava statskontoret och allmänna lönenämnden ansett sig böra förorda såväl en lösare anställningsform som en lägre löneställning för överläkarna vid ifrågavarande stationer. Jag finner det för egen del angeläget, att löneställningen för överläkarna blir sådan, att en tillfredsställande rekrytering till densamma befrämjas. Jag anser mig därför icke kunna i princip förorda lägre löneställning än vad medicinalstyrelsen föreslagit men är, intill dess närmare erfarenhet vunnits, ej heller beredd att tillstyrka en högre löneplacering. Jag förordar alltså, att överläkaren vid psykiatriska sjukhuset i Stockholm placeras i 28 lönegraden och de övriga i 27 lönegraden. De fast anställda förste och andre läkarna böra placeras i 28 respektive 26 lönegraden. Med hänsyn till att det här gäller tillskapandet av en ny organisation torde dock försiktigheten bjuda att samtliga läkarbefattningar tills vidare uppföras å extra ordinarie stat.

Mot de av medicinalstyrelsen föreslagna beloppen för hyresersättning till överläkarna, utgörande 3 000 kronor i Stockholm och 2 500 kronor å övriga stationsorter, har jag ingen annan erinran att göra än att jag i likhet med statskontoret förordar, att dessa belopp fastställas såsom maximibelopp för att bereda möjlighet till en närmare anpassning av ersättningarna efter hyreskostnaderna å respektive stationsorter.

För verksamheten på Gotland har som nämnts allenast föreslagits den ändringen, att ersättningen till vederbörande undersökningsläkare skulle höjas från 60 till 100 kronor per undersökning. I betraktande av angelägenheten att stimulera de mest kvalificerade av de där stationerade psykiaterna att vid sidan av sjukvården ägna erforderlig tid och omsorg åt hithörande undersökningar vill jag ej motsätta mig, att en sådan höjning sker. Kostnaden för dessa undersökningar, som tidigare bestritts från andra huvudtitelns anslag till medikolegala besiktningar, torde i anslutning till vad chefen för justitiedepartementet i förenämnda proposition uttalat framdeles böra bestridas från sinnessjukhusens avlöningsanslag.

Den föreslagna löneställningen för den övriga personalen vid undersökningsstationerna, socialassistenterna samt kansli- och kontorsbiträdena, anser jag mig jämväl kunna tillstyrka med den jämkningen, att alla hithörande befattningar tills vidare uppföras å extra ordinarie stat. Jag vill härvid i anledning av svenska psykiatriska föreningens förslag om placering av socialassistenterna i lönegrad Eo 10 framhålla, att de arbetsuppgifter, som skulle tillkomma dessa assistenter, enligt vad jag inhämtat icke kunna anses motsvara det rent sociala arbete, som åvilar de inom fångvården anställda kuratorerna. Ur arbets-synpunkt närmast jämförliga med socialassistenterna äro däremot vissa inom fångvården fungerande assistenter, som för närvarande äro placerade i lönegrad Ex 6 men av chefen för justitiedepartementet föreslås överförda till lönegrad Eo 7. Med hänsyn till att statskontoret ifrågasatt ett utbyte av kontorsbiträdestjänsterna mot skrivbiträdestjänster vill jag erinra om att frågan om en allmän användning av skrivbiträdesgraden för närvarande är föremål för utredning av 1944 års personalutredning. I avbidan å resultatet av denna utredning synes anledning icke föreligga att frångå den för skrivpersonalen å sinnessjukhusens läkarexpeditioner tillämpade lägsta lönegraden eller Eo 4, helst som expeditonsarbetet vid undersökningsstationerna torde bli av relativt kvalificerad art.

Vad beträffar kompetensvillkoren för läkartjänsterna delar jag medicinalstyrelsens uppfattning, att kraven på rättspsykiatrisk utbildning och erfarenhet tills vidare böra givas en tämligen allmän utformning. Det torde böra ankomma på styrelsen, som genom sin centrala granskning av de rättspsykiatriska utlåtandena besitter en omfattande kännedom om läkarnas hittillsvarande rättspsykiatriska verksamhet, att till en början mera fritt pröva vederbörandes kvalifikationer. Först sedan den nya organisationen fungerat någon tid torde mera specificerade behörighetsvillkor böra övervägas. Vad nu anförts synes mig tala för att medicinalstyrelsen tills vidare erhåller befogenhet att till-sätta de underordnade läkarna vid ifrågavarande undersökningsstationer, i likhet med vad fallet redan är beträffande nuvarande underläkare vid statens sinnessjukhus.

Till socialassistentbefattningarna skulle enligt medicinalstyrelsens förslag såväl översköterskor med kompetens som hjälpverksamhetsförestånderskor som personer med utbildning från socialpolitiska institutets sociala linje kunna ifrågakomma. Då dessa assistenter främst skulle ha till uppgift att verkställa sociala utredningar måste givetvis sistnämnda utbildning anses värdefull. I betraktande av undersökningsmaterialets beskaffenhet och att assistenterna förutsättas komma att i viss utsträckning även biträda vid själva undersökningarna lära å andra sidan jämväl sjukvårdsutbildning och erfarenhet från sinnessjukvård vara av värde. Under sådana förhållanden torde avgörande vikt få tillmätas de sökandes personliga kvalifikationer för arbetet. För att i möjligaste mån vinna en enhetlig bedömning av vederbörandes kvalifikationer synes det mig motiverat att, såsom medicinalstyrelsen föreslagit, åtminstone tills vidare göra ett avsteg från eljest gällande regler för tillsättande av personal vid sinnessjukhusen i denna tjänsteställning och upp-

draga åt medicinalstyrelsen att tillsätta befattningarna som socialassistenter. Härvid bör i regel samråd äga rum med socialstyrelsen.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat skulle vid ifrågavarande åtta rättspsykiatriska undersökningsstationer inrättas följande tjänster, nämligen 1 överläkare (Eo 28), 7 överläkare (Eo 27), 6 förste läkare (Eo 28), 2 andre läkare (Eo 26), 6 socialassistenter (Eo 7), 1 kanslibiträde (Eo 7) och 9 kontorsbiträden (Eo 4).

Kostnaderna för denna personals avlöning för helt år kunna, fränsett utgående tillägg, beräknas till omkring 190 000 kronor. Härtill skulle komma ett belopp av dels 14 600 kronor för avlönande av två extra läkare dels ock 20 500 kronor för hyresersättningar åt överläkarna.

Styrelsens förslag rörande anskaffandet av inventarier till undersökningsstationerna giver mig icke anledning till erinran. För ändamålet torde alltså böra avses ett belopp av 50 000 kronor.

Den nya organisationen torde med hänsyn till vad medicinalstyrelsen anført icke böra träda i kraft förrän den 1 januari 1946.

IV. Föreliggande framställningar i övrigt.

A. Statens sinnessjukhus.

Medicinalstyrelsen.

I skrivelse den 31 augusti 1944 har medicinalstyrelsen i samband med beräkning av medelsbehovet för avlöningar vid sinnessjukhusen under nästa budgetår påkallat förstärkning m. m. av personalen i skilda hänseenden.

Beträffande den *ordinarie personalen* föreslås ingen annan ändring än att en överskötarbefattning (A 8) vid Ulleråkers sjukhus indrages och ersättes med en översköterskebefattning (A 6). Ett sådant utbyte har försöksvis prövats och befunnits ändamålsenligt.

I fråga om den *icke-ordinarie personalen* har styrelsen i första hand hemställt om en förstärkning av läkarpersonalen för effektivisering av den moderna terapibehandlingen av sinnessjuka.

Styrelsen erinrar härvid om att av de å gällande personalförteckning upptagna femton extra ordinarie andre läkarna åtta hade till huvudsaklig uppgift att handhava modern medicinsk behandling av schizofreni. För samma ändamål disponerade styrelsen även nio extra läkare. Erfarenheterna av ifrågavarande behandlingsmetoder, inklusive elektrochockbehandling, vore i stort sett gynnsamma och metoderna komme numera till användning även vid ett antal andra former av sinnessjukdom. Styrelsen hade bibringats den uppfattningen att en utvidgning av dessa behandlingsmetoder borde möjliggöras, då det i varje fall till fullo ådagalagts, att sjukhusvistelsen därigenom kunde väsentligt avkortas för ett stort antal patienter. Styrelsen föresloge därför, att för detta ändamål finge anställas ytterligare fem extra läkare, innebärande en merutgift av ($5 \times 7\,300$) 36 500 kronor.

Beträffande kontorspersonalen föreslår styrelsen, att en extra ordinarie kontorsbiträdestjänst inrättas vid S:ta Annas sjukhus. Styrelsen framhåller, att de göromål, som skulle åvila denna befattningshavare, nu utfördes av ett skrivbiträde med stadigvarande anställning mot ett arvode av 200 kronor per månad samt att för utförandet av motsvarande uppgifter vid sjukhus av ungefär samma storleksordning — exempelvis vid S:t Olofs sjukhus — vore inrättade kontorsbiträdestjänster. Styrelsen erinrar vidare om att styrelsen i sina anslagsäskanden för budgetåret 1944/45 föreslagit, att medel måtte beräknas för inrättande av en befattning som extra ordinarie kameralbiträde vid S:t Sigfrids sjukhus, vilket förslag emellertid Kungl. Maj:t ansett sig icke kunna tillstyrka. Styrelsen framhåller, att till de skäl, som redan tidigare anförts för inrättande av denna befattning, komme nu en ökning av arbetsuppgifterna å sjukhusets kontor genom öppnandet av den till sjukhuset anslutna sekundäravdelningen i Långasjö. Styrelsen hemställer därför, att frågan om inrättande av en extra ordinarie kameralbiträdestjänst vid detta sjukhus måtte tagas under förnyat övervägande.

Kostnaden för ifrågavarande båda kontorsbefattningar beräknas till sammanlagt 5 210 kronor.

Med avseende å sjukvårdspersonalen framhåller medicinalstyrelsen, att styrelsen icke längre ansåge sig kunna avvisa vissa krav på personalförstärkning i syfte att dels ernå en mera tillförlitlig övervakning av patienterna dels ock bättre tillgodose det somatiska genomforskan det av patientmaterialet och dettas behandling i terapeutiskt hänseende. Rörande den närmare innebörden härav anför styrelsen i huvudsak följande.

Efter medgivande av 1939 års lagtima riksdag hade inrättats 5 befattningar såsom nattöversköterskor att placeras vid de sinnessjukhus, där behovet kunde prövas mest trängande. Inrättande av ytterligare tjänster av detta slag hade vederbörande departementschef i samband med anmälan av frågan om reglering för budgetåret 1940/41 av utgifterna under femte huvudtiteln ansett sig icke kunna tillstyrka, innan ytterligare erfarenhet om lämpligheten av ifrågavarande anordning föreläge. Då emellertid erfarenheten av särskilda nattöversköterskor varit mycket tillfredsställande, funne sig medicinalstyrelsen nu böra föreslå inrättandet av ytterligare 5 överskötersketjänster för placering vid statens sinnessjukhus, som styrelsen kunde finna i första hand böra förses med särskild, ansvarig sjukvårdspersonal för nattjänst, motsvarande en merutgift av cirka 13 600 kronor.

1944 års riksdag hade beviljat en utökning av personalen med en extra ordinarie skötare eller manlig elev och åtta extra ordinarie sköterskor eller kvinnliga elever. Utökningen hade föranletts av att vissa sjukhus, särskilt Ulleråkers, S:ta Annas och Restads, belagts med större antal oroliga patienter än tidigare, vilket medfört behov av ökad övervakningspersonal. Då emellertid dessa tjänster endast motsvarade halva antalet av vad medicinalstyrelsen ansett erforderligt, hemställde styrelsen, att medel nu måtte beräknas för tillgodoseende av återstående personalbehov vid nyssnämnda sjukhus, d. v. s. 1 extra ordinarie skötare eller manlig elev och 8 extra ordinarie sköterskor eller kvinnliga elever. Av liknande skäl borde ytterligare 3 extra ordinarie skötare anställas vid S:ta Maria sjukhus. Kostnaden för nu berörd personal kunde beräknas till sammanlagt 28 920 kronor.

Vid avdelningen för kvinnliga patienter vid S:t Maria sjukhus funnes tre vårdavdelningar, envar med mera än 70 vårdplatser. Då ett så stort platsantal per avdelning icke vore tillfredsställande, funne styrelsen en uppdelning av dessa avdelningar påkallad. Enahanda missförhållande å avdelningen för manliga patienter hade tidigare undanröjts. En sådan uppdelning krävde emellertid att personalen utökades. Styrelsen föreslog därför, att medel beräknades för anställande vid sjukhuset av 2 extra ordinarie översköterskor och 6 extra ordinarie sköterskor eller kvinnliga elever. Kostnaderna för dessa befattningshavare belöpte sig till omkring 19 100 kronor.

Styrelsen hemställde vidare, att personalen å insulinavdelningen vid Sundby sjukhus måtte få utökas med 1 extra ordinarie skötare eller manlig elev, vars avlönning kunde beräknas till omkring 2 620 kronor. Ifrågavarande personalbehov måste för närvarande tillgodoses från en vårdavdelning, enär styrelsen icke kunnat ställa erforderlig personal till förfogande.

Från S:t Jörgens sjukhus hade sedan länge framställts krav på anställande av en översköterska å sjukhusets laboratorium. Medicinalstyrelsen hade hitintills endast på så sätt kunnat tillmötesgå detta befogade önskemål, att sjukhuset för tjänstgöring å laboratoriet fått disponera en extra ordinarie sköterska, vilket emellertid medfört, att en fullt kompetent arbetskraft icke kunnat erhållas. Då den medicinska behandlingen av de sjuka krävde mera personal än vad styrelsen kunnat ställa till förfogande, hade personal därför måst tagas från vårdavdelningarna, ett förhållande, som i längden icke kunde godtagas. Behov föreläge av ytterligare 2 kvinnliga sjukvårdsfunktionärer. Styrelsen föreslog därför, dels att 1 befattning såsom extra ordinarie översköterska med placering å sjukhusets laboratorium måtte få nyinrättas, dels ock att personalen därutöver skulle utökas med 1 extra ordinarie sköterska eller kvinnlig elev. Därvid skulle den nu å laboratoriet tjänstgörande sköterskan återgå till det direkta sjukvårdsarbetet. Kostnaderna för denna personalförstärkning beräknades till 5 180 kronor.

Vid Sidsjöns sjukhus hade erfarenheten visat, att den före öppnandet av sjukhuset beräknade personaluppsättningen vore för knapp. Sjukhusets medicinska centrum vore det fullständigaste något statligt sinnessjukhus för närvarande disponerade, innefattande tre laboratorier, röntgen, fullständig tandklinik samt lokaler för medicinsk poliklinik och verksläkarmottagning. För arbete å dessa olika avdelningar disponerades endast en extra ordinarie översköterska. Denna befattningshavares åligganden hade emellertid redan blivit så omfattande, att förstärkning med ytterligare 1 extra ordinarie översköterska syntes styrelsen ofrånkomlig. För tillgodoseende av i övrigt förefintligt behov av översköterskor hade styrelsen för avsikt att för sjukhuset disponera två av de föreslagna nya nattöverskötersketjänsterna. Patienterna å sjukhusets kvinnliga avdelning hade visat sig oroligare än vad man kunnat beräkna. Antalet nattövervakningsavdelningar hade därför måst ökas med en. Jämväl tillsynen å dagrum och arbetssalar måste utökas. Härfor erfordrades 4 extra ordinarie sköterskor eller kvinnliga elever. Även å avdelningen för manliga patienter hade patienterna visat sig vara mycket oroligare än vad som förutsetts. Med hänsyn till såväl säkerhetskravet som önskemålet att bättre kunna utnyttja verkstäderna och utöka antalet utearbetslag under betryggande tillsyn beräknades den erforderliga personalförstärkningen till 13 extra ordinarie skötare eller manliga elever. Specialavdelningens patientmaterial hade visat sig vara i alldeles särskild grad opålitligt och svårskött. Nödvändigheten av att öka tillsynen å vissa avdelningar liksom kravet på att kunna öka antalet utearbetslag och tillsynen å verkstäderna motiverade enligt medicinalstyrelsens förmenande väl en utökning av vårdpersonalen med ytterligare 6 befattningar såsom extra ordinarie skötare. Det stora flertalet

å denna avdelning omhändertagna patienter vore kriminella psykopater, som genom ordnat arbete skulle uppfostras till social livsförsel. Brist på personal för handledning och tillsyn härvid finge icke försvåra sjukhusets ansträngningar därutinnan.

Vid Sidsjöns sjukhus skulle sålunda erfordras en personalförstärkning av sammanlagt 1 översköterska, 19 skötare och 4 sköterskor, samtliga extra ordinarie. Kostnaden härför kunde beräknas till 70 580 kronor.

Styrelsen har vidare beräknat medel för anställande av 1 extra ordinarie förestånderska i lönegraden Eo 7 vid Källshagens sjukhus. Till motivering härför yttrar styrelsen:

Antalet försöksutskrivna vid Källshagens sjukhus, huvudsakligen straffri-förklarade asociala imbecilla, hade sedan slutet av år 1936 ökat från 23 till 303 vid början av år 1944. Försöksutskrivning av dessa patienter förlängdes oftast två eller flera gånger, innan definitiv utskrivning kunde av sinnessjuknämnden medgivas. Bestyret med återintagning, byte av anställning under försöksutskrivningstiden, ändring av övervakningen o. s. v. samt framför allt anskaffandet av den första anställningen ombesörjdes från sjukhuset och krävde betydligt arbete. Den för sjukvården, inklusive familjevården, disponibla uppsyningspersonalen kunde icke medhinna det allt mera stegrade arbetet beträffande de försöksutskrivna. Medicinalstyrelsen funne därför ett trängande behov av ökad personal föreligga och hemställde därför, att 1 extra ordinarie föreståndersketjänst av 2:a klass vid sjukhuset, motsvarande en kostnad av 2 760 kronor, måtte inrättas.

Medicinalstyrelsens förslag innebär således, att sinnessjukhusens extra ordinarie sjukvårdspersonal skulle utökas med sammanlagt 1 förestånderska (Eo 7), 9 översköterskor (Eo 6), 24 skötare (Eo 6) eller manliga elever och 19 sköterskor (Eo 3) eller kvinnliga elever.

Vad slutligen angår ekonomipersonalen omtalar medicinalstyrelsen, att vid den till S:t Sigfrids sjukhus anslutna, nyinrättade sekundäravdelningen i Långasjö icke funnes någon manlig ekonomistbefattning. Då emellertid behov föreläge av en sådan befattning, vars innehavare skulle handhava skötseln av värmeledningen inom fastigheten, omhänderhava trädgården och dessutom kunna utföra mindre reparationer m. m., föreslår styrelsen, att 2 190 kronor beräknas för inrättande av en befattning såsom ekonomist av 1:a klass med placering vid nämnda sekundäravdelning.

Styrelsen meddelar vidare, att inspektören för sinnesslövärderna påpekat behovet av ytterligare personal vid Salberga sjukhus, där en förbättring borde ske av möjligheterna att bereda patienterna arbete inom sjukhuset. Styrelsen framhåller, att å sjukhusets snickeriverkstad, där arbete med fördel kunde beredas de omhändertagna, funnes anställd endast en befattningshavare, som, när han för sitt arbete nödgades lämna verkstaden, ej hade annan möjlighet än att låsa in där arbetande patienter. Styrelsen föreslår därför, att cirka 2 620 kronor beräknas för inrättande av en befattning såsom extra ordinarie hantverkare (snickare) vid sjukhuset.

Ett bifall till den av styrelsen begärda personalförstärkningen skulle alltså enligt styrelsens beräkningar medföra en ökad kostnad av sammanlagt 189 280 kronor. Härvid ha icke medräknats utgifter för rörligt tillägg, kristillägg och provisoriskt lönetillägg.

Statens sjukhuspersonals förbund.

Såsom inledningsvis nämnts, har statens sjukhuspersonals förbund i skrivelse den 20 september 1944 gjort framställning om överförande av viss extra ordinarie personal till ordinarie stat.

Framställningen avser *dels* att så stort antal extra ordinarie skötare-respektive extra ordinarie sköterskebefattningar vid statens sinnessjukhus måtte utbytas mot ordinarie tjänster, att relationen mellan ordinarie och extra ordinarie befattningar inom respektive tjänstegrupper bleve densamma som före den från och med år 1937 genomförda arbetstidsregleringen, *dels ock* att 20 extra ordinarie eldarbefattningar måtte utbytas mot ordinarie tjänster av samma slag.

Förbundet framhåller bland annat, att det torde ha varit statsmakternas avsikt, att genomförandet av arbetstidsregleringen icke skulle medföra någon försämring av ifrågavarande vårdpersonals befordringsmöjligheter. En sådan försämring hade emellertid inträtt, enär det antal ordinarie tjänster, som hade bort tillskapas i anledning av arbetstidsregleringen, till följd av den under kriget iakttagna starka återhållsamheten med statens utgifter icke blivit inrättat. Av kriget föranledda restriktioner i detta avseende borde emellertid icke utgöra hinder för bifall till framställningen, då det här endast vore fråga om en återgång till tidigare rådande förhållanden samt kostnaderna härför vore obetydliga. Härigenom skulle också de nu förefintliga svårigheterna i fråga om rekryteringen av ifrågavarande personalgrupp kunna minska.

Yttranden.

I yttrande över sistnämnda framställning anför *medicinalstyrelsen* beträffande vårdpersonalen följande.

Arbetstidsregleringen vid statens sinnessjukhus genomfördes i två etapper, från och med den 1 januari 1937 och från och med den 1 januari 1939. Vid behandlingen av frågan om anslag för avlöningar vid statens sinnessjukhus för budgetåret 1936/37 beräknades medel å vederbörande avlöningsstats anslagspost för avlöningar till övrig icke-ordinarie personal för den ökning av personalbehovet, som föranleddes av den då partiellt planerade arbetstidsregleringen.

Vid beräkningen av den ökning av antalet befattningar inom sjukvården, som betingades av den från och med den 1 januari 1939 vid statens sinnessjukhus slutligt genomförda arbetstidsbegränsningen till 48 arbetstimmar per vecka, hade medicinalstyrelsen i sin till Kungl. Maj:t den 22 oktober 1937 ingivna skrivelse i ämnet utgått ifrån, att erforderligt ytterligare personalbehov skulle tillgodoses på så sätt att antalet ordinarie befattningar ökades i sådan utsträckning, att förhållandet mellan antalet ordinarie sjukvårdsbefattningar och totala antalet sjukvårdsbefattningar bleve oförändrat och sålunda personalens befordringsutsikter icke försämrades.

I samband med avgivande av proposition i ämnet till 1938 års riksdag hade föredragande departementschefen anført bland annat, att det självfallet icke vore hans mening, att den då föreslagna arbetstidsregleringen skulle medföra försämrade befordringsutsikter för den vid sinnessjukhusen anställda vårdpersonalen i dess helhet, men att det knappast syntes påkallat att för den

skull inrätta nya ordinarie befattningar redan under första året av arbetstidsregleringens genomförande. Enligt riksdagens beslut inrättades även i förevarande sammanhang endast extra ordinarie befattningar. Den personalökning, som efter ingången av budgetåret 1936/37 betingats av öppnandet av nya vårdavdelningar eller av den ökade medicinska behandlingen av de intagna, har också genomförts på så sätt att proportionen mellan ordinarie och extra ordinarie personal ytterligare förskjutits i för personalen ogynnsam riktning.

För närvarande äro vid statens sinnessjukhus inrättade 1 124 ordinarie skötarbefattningar och 1 320 sköterskebefattningar, varjämte må vara anställda högst 780 extra ordinarie skötare eller manliga elever samt högst 1 474 extra ordinarie sköterskor eller kvinnliga elever. Antalet manliga ordinarie skötarbefattningar utgör sålunda för närvarande 59 % och antalet sköterskebefattningar 47 % av sammanlagda antalet tjänster inom respektive personalgrupper. Enligt den för budgetåret 1935/36 gällande personalförteckningen utgjorde antalet ordinarie skötarbefattningar 1 060. Motsvarande antal sköterskebefattningar var 1 272. Extra ordinarie skötare eller manliga elever fick under nämnda budgetår anställas till ett antal av 392 och extra ordinarie sköterskor eller kvinnliga elever till ett antal av 875. Nämnda budgetår utgjorde alltså ordinarie skötar- eller sköterskebefattningar 73 respektive 59 % av sammanlagda antalet tjänster inom varje tjänstegrupp.

Enligt av Kungl. Maj:t den 30 december 1930 fastställda villkor för behörighet till vissa befattningar vid statens sinnessjukhus kräves bland annat för behörighet till befattning såsom skötare eller sköterska att å något statligt eller därmed jämförligt sinnessjukhus hava med gott vitsord tjänstgjort under en tid av minst 4 år, därav minst 2 år såsom elev eller vikarie å sjukvårdsbefattning och minst 2 år såsom extra ordinarie skötare respektive sköterska eller därmed jämförlig sjukvårdsbefattning.

Väntetiden — efter sålunda vunnen formell behörighet — för erhållande av skötar- eller sköterskebefattning utgjorde vid tiden närmast före den 1 januari 1937 cirka 8 respektive 11 månader. Efter den såsom nyss nämnts successivt inträdda förskjutningen mellan antalet ordinarie och extra ordinarie sjukvårdsbefattningar äro emellertid ifrågavarande befattningshavares utsikter att vinna ordinarie anställning i så måtto försämrade, att väntetiden för erhållande av ordinarie befattning för närvarande utgör för extra ordinarie skötare cirka 5 år och för extra ordinarie sköterska cirka 4 år och 8 månader efter det formell behörighet uppnåtts.

För återställande av den relation mellan ordinarie och extra ordinarie befattningar av ifrågavarande slag, som förelåg under budgetåret 1935/36, erfordras att 266 extra ordinarie skötarbefattningar och 328 extra ordinarie sköterskebefattningar utbytas mot ordinarie tjänster.

I fråga om eldarpersonalen anför medicinalstyrelsen följande.

Gällande personalförteckning för statens sinnessjukhus upptager 13 befattningar såsom eldare av 1:a klass (A 6) och 99 av 2:a klass (A 5). För närvarande må dessutom anställas 34 eldare av 2:a klass (Eo 5). Motsvarande antal under budgetåret 1935/36 utgjorde respektive 13, 96 och 29.

Som synes har beträffande denna personalgrupp någon större förskjutning mellan ordinarie och extra ordinarie befattningar icke ägt rum i samband med arbetstidsbegränsningens införande. Å andra sidan äro befordringsutsikterna för befattningshavarna av detta slag ändock jämförelsevis små och i stort sett torde befattningarna bliva sluttjänster för innehavarna. Till betydande av befordringsgången må anföras, att av de för närvarande anställda extra ordinarie eldarna en innehåft sin befattning från år 1933, fyra sedan

år 1935, två från år 1936 och fem sedan år 1937. Övriga befattningshavare av ifrågavarande slag hava antagits till extra ordinarie eldare år 1938 eller senare. Styrelsen biträder därför personalförbundets framställning om utbyte av tjugo extra ordinarie befattningar av ifrågavarande slag mot ordinarie tjänster.

Styrelsen förordar alltså, att till ordinarie stat överföras följande extra ordinarie befattningar, nämligen 266 skötare, 328 sköterskor och 20 eldare. Kostnaden härför uppskattar styrelsen till sammanlagt 95 000 kronor, fränsett utgående särskilda tillägg.

Över framställningen har yttrande avgivits jämväl av *statskontoret*, som i och för sig icke har något att erinra mot att ett överförande till ordinarie stat av ifrågavarande befattningar i viss utsträckning kommer till stånd. Ämbetsverket ifrågasätter dock, om icke med ett dylika överförande borde anstå intill dess resultaten föreläge av de utredningar, som för närvarande verkställdes av 1944 års personalutredning och 1944 års lönekommitté, avseende sjukvårds- och ekonomipersonal.

Departementschefen.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår innefatta nu ifrågavarande framställningar dels förslag om utbyte av en ordinarie överskötarbefattning mot en ordinarie översköterskebefattning, dels förslag om överföring av ett antal extra ordinarie befattningar som skötare, sköterska och eldare till ordinarie stat, dels ock förslag om viss utökning av den icke-ordinarie personalen.

Mot det förstnämnda förslaget har jag intet att erinra.

Förslaget om överförande av ett antal extra ordinarie befattningar till ordinarie stat äger beträffande sjukvårdspersonalen sin bakgrund i den sedan år 1937 successivt genomförda arbetstidsregleringen för sinnessjukhusens personal på så sätt, att det därigenom uppkomna behovet av ökad personal tillgodosetts allenast genom inrättande av extra ordinarie befattningar av nyss angivet slag. Jag vill för egen del understryka mitt år 1938 gjorda uttalande i ämnet, som innebar förklaring från min sida om att arbetstidsregleringen icke skulle medföra försämrade befodringsutsikter för den vid sinnessjukhusen anställda vårdpersonalen i dess helhet. Jag vill också framhålla, att åtgärder för återställande av befodringsutsikterna för hithörande personal tidigare skulle ha av mig påkallats, därest icke inträffade extraordinära förhållanden nödvändiggjort sträng återhållsamhet i fråga om ökade åtaganden från statens sida. Tillräckliga skäl synas mig emellertid nu icke föreligga att längre uppskjuta vidtagande av åtgärder i nämnda syfte. Enligt medicinalstyrelsens beräkningar skulle för återställande av den normala befodringsgången för skötare och sköterskor erfordras, att 266 ordinarie skötare- och 328 ordinarie skötersketjänster inrättades. Då jag icke funnit anledning till erinran mot dessa beräkningar, förordar jag, att nu angivna antal befattningar överföres från extra ordinarie till ordinarie stat.

För eldarpersonalen har arbetsregleringens genomförande icke medfört

någon större förskjutning mellan antalet ordinarie och extra ordinarie tjänster. Befordringsutsikterna för denna befattningshavargrupp äro emellertid, på sätt medicinalstyrelsen närmare belyst, synnerligen ogynnsamma. Jag anser därför billighetsskäl tala för att ökade möjligheter till ordinarie anställning beredas densamma. Då jag i samband med frågan om tjänsteförteckningsrevisionen delvis beaktat eldarpersonalens ogynnsamma läge ur befordringssynpunkt, anser jag mig i detta sammanhang böra stanna vid att förorda, att 15 extra ordinarie eldartjänster överföras till ordinarie stat.

Vad härefter angår medicinalstyrelsens framställning om utökning av den icke-ordinarie personalen vill jag till en början framhålla, att jag delar medicinalstyrelsens uppfattning om angelägenheten av en vidgad användning av den moderna medicinska terapien. Därest emellertid förslaget om inrättande av särskilda rättspsykiatriska undersökningsstationer godtages av statmakterna, kommer en väsentlig del av de nuvarande sinnessjukvårdsläkarnas arbetstid att frigöras för terapeutiska ändamål. Vid sådant förhållande anser jag mig icke för närvarande böra tillstyrka anvisande av medel till ytterligare läkare för ifrågavarande ändamål utan förordar, att vidare erfarenhet om behovet av medicinskt utbildade arbetskrafter först avvaktas.

I anledning av medicinalstyrelsens förslag om inrättande av en extra ordinarie kontorsbiträdestjänst vid S:ta Annas sjukhus vill jag vidare erinra om att jag i samband med behandlingen av tjänsteförteckningsrevisionsförslaget förordat, att ifrågavarande sjukhus skulle erhålla en ordinarie kontorsbiträdestjänst. Vid sådant förhållande torde medicinalstyrelsens nu ifrågavarande framställning i denna del få anses förfallen.

Styrelsens förslag om inrättande av en extra ordinarie kameralbiträdestjänst vid S:t Sigfrids sjukhus tillstyrker jag med den av tjänsteförteckningsrevisionen betingade ändringen, att medel beräknas för inrättande vid sjukhuset av en befattning som kontorist i lönegrad Eo 9.

Då enligt vad medicinalstyrelsen uppgivit goda erfarenheter erhållits av den sedan år 1939 försöksvis tillämpade anordningen med särskilda översköterskor för nattjänst samt behov av sådan personal föreligger vid flertalet sjukhus, anser jag mig böra tillstyrka, att ytterligare 5 extra ordinarie översköterskor må anställas för detta ändamål, varigenom hela antalet sådana befattningshavare skulle komma att uppgå till 10. Jämväl styrelsens förslag rörande uppdelning av tre större vårdavdelningar för kvinnliga patienter vid S:ta Maria sjukhus finner jag mig böra biträda. För ändamålet bör alltså beräknas medel till avlöning åt 2 extra ordinarie översköterskor och 6 extra ordinarie sköterskor eller kvinnliga elever.

Medicinalstyrelsen har vidare under åberopande huvudsakligen av klienteletets oroliga beskaffenhet hemställt om ytterligare utökning av personalen vid fem sjukhus med sammanlagt 1 extra ordinarie översköterska, 23 extra ordinarie skötare eller manliga elever och 12 extra ordinarie sköterskor eller kvinnliga elever. Kostnaderna för denna personal uppgå, fränsett de särskilda tilläggen, till sammanlagt omkring 100 000 kronor. Jag anser mig för närvarande icke kunna tillmötesgå styrelsens önskemål i detta hänseende

i vidare mån än att jag förordar, att hälften av detta belopp eller 50 000 kronor ställes till styrelsens förfogande att användas för tillgodoseende av de mest trängande behoven av personalförstärkning för ifrågavarande ändamål.

Den av styrelsen begärda förstärkningen med 1 extra ordinarie skötare eller manlig elev vid Sundby sjukhus samt med 1 översköterska och 1 extra ordinarie sköterska eller kvinnlig elev vid S:t Jörgens sjukhus synes mig fullt motiverad. Detsamma gäller behovet av 1 extra ordinarie förestånderska vid Källshagens sjukhus. Jag tillstyrker jämväl, att medel beräknas för en hantverkare vid Salberga sjukhus och en manlig ekonomist vid S:t Sigfrids sjukhus.

Sammanlagda kostnaden för den av mig sålunda förordade personalförstärkningen kan beräknas uppgå till i runt tal 100 000 kronor, fränsett utgifter för nu utgående tillägg.

B. Statens anstalt för fallandesjuka.

Medicinalstyrelsen.

För denna anstalts vidkommande har medicinalstyrelsen endast föreslagit en mindre utökning av den extra ordinarie sjukvårdspersonalen. Styrelsen framhåller, att vid statens övertagande av anstalten behovet av personal blivit väl knappt tillgodosett, särskilt vad sjukvårdspersonalen anginge. Härtill hade bidragit bland annat den omständigheten, att ekonomipersonal tidigare även fått göra viss vakttjänst på sjukavdelningarna, en anordning som ej borde tillämpas. Från anstaltsdirektionens sida hade påtalats, att den personalen åvilande arbetsbördan blivit alltför stor, varigenom flera befattningshavare blivit överansträngda och i en del fall till följd härav tjänstledighet för sjukdom förekommit i en utsträckning, som ej syntes böra tolereras. Direktionen hade av denna anledning hemställt om utökning av sjukvårdspersonalen med tre extra ordinarie sköterskor eller kvinnliga elever. Styrelsen vitsordar behovet av denna personalförstärkning och hemställer, att medel beräknas för inrättandet av nämnda befattningar.

Medicinalstyrelsen uppgiver vidare, att anstaltsledningen begärt att personalstaten måtte utökas med ett ordinarie kanslibiträde såsom hjälp åt läkaren vid förande av journaler m. m. samt en översköterska med placering på sjukhusets laboratorium. Styrelsen vitsordar behovet av ytterligare arbetskrafter för dessa båda uppgifter men anser, att en provisorisk lösning kunde vinnas genom anställande av en extra ordinarie översköterska med placering å sjukhusets laboratorium och med uppgift att vid sidan av laboratoriearbetet biträda läkaren med visst skrivarbete.

Kostnadsökningen för denna personal beräknar styrelsen till omkring 10 000 kronor, fränsett nu utgående tillägg.

Departementschefen.

Rörande medicinalstyrelsens förslag om utökning av sjukvårdspersonalen med tre extra ordinarie sköterskor eller kvinnliga elever må framhållas, att enligt uppgift av överläkaren vid anstalten antalet befattningshavare inom denna personalgrupp före statens övertagande av anstalten, då arbetsveckan omfattade 54 timmar, utgjorde 54. Motsvarande antal är nu 53, ehuru arbetstiden formellt reglerats till 48 timmar per arbetsvecka, vilket rent matematiskt sett skulle motivera en utökning av denna personal till 61 befattningshavare. En sträng rationalisering av arbetet har måst genomföras, men personalen har likväl visat sig otillräcklig. Jag tillstyrker därför medicinalstyrelsens framställning i denna del. Jag förordar jämväl, att personalbehovet vid anstaltens överläkarexpedition och laboratorium tills vidare tillgodoses genom inrättandet av en befattning som extra ordinarie översköterska, på sätt medicinalstyrelsen föreslagit.

Medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet för den nu nämnda personalförstärkningen, 10 000 kronor, föranleder ingen erinran från min sida.

V. Beräkning av medelsbehovet för budgetåret 1945/46.

För *statens sinnessjukhus* har för innevarande budgetår anvisats ett avlöningsanslag av 26 280 000 kronor.

Kungl. Maj:t har den 5 maj 1944 fastställt personalförteckning för statens sinnessjukhus, vilken finnes intagen i statsliggaren för innevarande budgetår s. 256.

Kungl. Maj:t har samma dag fastställt följande av riksdagen godkända avlöningsstat för statens sinnessjukhus, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1944/45:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	kronor 13 600 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	» 105 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	» 9 575 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 3 000 000
<hr/>	
Summa förslagsanslag kronor 26 280 000	

Därjämte har Kungl. Maj:t meddelat närmare bestämmelser rörande användningen av anslagsposterna till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, och till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal. Rörande innehållet i dessa får jag hänvisa till statsliggaren, s. 257—259.

Nettoutgifterna å anslaget för budgetåret 1943/44 utgjorde omkring 26 863 000 kronor, innebärande en överbelastning av cirka 850 000 kronor. Denna överbelastning torde i huvudsak sammanhånga med utgifter för vikarier

under militärinkallelser och torde därför böra i detta sammanhang lämnas åsido.

Medicinalstyrelsen har i sin förut omnämnda skrivelse den 31 augusti 1944 med beräkningar rörande anslagsbehovet för nästa budgetår upptagit posten till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat med oförändrat belopp, 13 600 000 kronor. Vad jag här tidigare i skilda hänseenden förordat torde emellertid böra föranleda viss uppräknings av posten. Sålunda torde merbelastningen å densamma i anledning av de förändringar beträffande åtskilliga tjänster, som föreslagits i samband med tjänsteförteckningsrevisionen, enligt inom departementet verkställda beräkningar kunna uppskattas till omkring 500 000 kronor, varav cirka 400 000 kronor belöpa på överföringen av vissa ekonomistjänster till ordinarie stat. Vidare har överförandet av förut angivna antal extra ordinarie skötar-, sköterske- och eldarbefattningar till ordinarie stat av medicinalstyrelsen beräknats medföra en ytterligare stegring av utgifterna under ifrågavarande anslagspost med omkring 1 700 000 kronor. Mot denna beräkning har jag intet att erinra. Det sammanlagda ytterligare medelsbehovet under denna anslagspost skulle således uppgå till (500 000 + 1 700 000) 2 200 000 kronor, varigenom anslagsposten skulle komma att höjas till 15 800 000 kronor. Belastningen å anslagsposten för budgetåret 1943/44 uppgick emellertid till endast omkring 12 700 000 kronor. Ehuru denna underbelastning till större delen torde vara förorsakad av ledighet för militärtjänst, är den dock så avsevärd, att en viss begränsning av det beräknade totala medelsbehovet under posten torde vara möjlig. Med hänsyn härtill förordar jag, att anslagsposten till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat för nästa budgetår upptages till förslagsvis 15 600 000 kronor.

Posten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, torde böra uppföras med oförändrat belopp, 105 000 kronor. Från denna post torde böra bestridas kostnaderna för de rättspsykiatriska undersökningarna å Gotland, vilka kunna uppskattas till omkring 1 500 kronor per år.

Vid beräkningen av posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal synes det lämpligt att utgå från det för innevarande budgetår anvisade beloppet, 9 575 000 kronor. Härtill torde läggas dels kostnaden under helt år för den av mig under avdelning IV förordade utökningen av den icke-ordinarie personalen, 100 000 kronor, dels ock kostnaden under halvt år för avlöningar och hyresersättningar åt personalen vid de rättspsykiatriska undersökningsstationerna, motsvarande ett belopp av omkring 115 000 kronor. Posten skulle sålunda höjas med sammanlagt 215 000 kronor. Å andra sidan bör posten minskas med det sammanlagda lönebelopp, som nu utgår till den extra ordinarie personal, som föreslagits överförd på ordinarie stat. För de ekonomister, som skulle erhålla de ordinarie ekonomibiträdestjänsterna, torde nämnda belopp kunna uppskattas till omkring 335 000 kronor. Den av överförandet av vissa extra ordinarie skötar-, sköterske- och eldarbefattningar till ordinarie stat föranledda minskningen av icke-ordinarieposten har medicinalstyrelsen beräknat till omkring 1 615 000 kronor. Godtages denna beräkning,

skulle posten sålunda minskas med (335 000 + 1 615 000) 1 950 000 kronor. I enlighet härmed skulle posten upptagas med (9 575 000 + 215 000 — 1 950 000) 7 840 000 kronor, vilket belopp torde böra avrundas till 7 850 000 kronor.

Posten till rörligt tillägg torde böra höjas med 45 000 kronor till 3 045 000 kronor.

I enlighet härmed skulle hela anslaget till avlöningar vid statens sinnessjukhus för nästa budgetår kunna beräknas till (15 600 000 + 105 000 + 7 850 000 + 3 045 000) 26 600 000 kronor.

Vad härefter angår kostnaderna för anskaffande av inventarier vid de rättspsykiatriska undersökningsstationerna har medicinalstyrelsen i skrivelse den 9 januari 1945 erinrat om att av det för budgetåret 1939/40 anvisade reservationsanslaget till utrustning av nya sinnessjukhus å 350 000 kronor ett belopp av 50 000 kronor beräknats för kostnader till inventarieutrustning i samband med vissa beredskapsåtgärder. Nämda belopp hade emellertid icke tagits i anspråk för det därmed avsedda ändamålet och det syntes icke heller troligt, att anspråk därpå komme att göras under budgetåret 1945/46. Styrelsen ansåge därför, att ifrågavarande belopp lämpligen kunde tagas i anspråk för anskaffande av omförmälda inventarier vid undersökningsstationerna. Här emot torde intet vara att erinra. Denna fråga torde dock i förevarande sammanhang böra underställas riksdagens prövning.

För *statens anstalt för fallandesjuka* har för innevarande budgetår upptagits ett avlöningsanslag av 364 000 kronor.

Kungl. Maj:t har den 5 maj 1944 fastställt av riksdagen godkänd personalförteckning för statens anstalt för fallandesjuka, vilken finnes intagen i statsliggaren för löpande budgetår å s. 268.

Vidare har Kungl. Maj:t samma dag fastställt följande av riksdagen godkända avlöningsstat för anstalten, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1944/45:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 170 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	» 2 400
3. Avlöningar till övriga icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i> ...	» 150 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 41 600
<hr/>	
Summa förslagsanslag kronor 364 000	

Belastningen å anslaget utgjorde under budgetåret 1943/44 omkring 372 000 kronor.

Vad jag i samband med tjänsteförteckningsrevisionen föreslagit rörande överförande till ordinarie stat av vissa extra ordinarie tjänster m. m. torde påkalla en höjning av posten till avlöningar till ordinarie tjänstemän med omkring 20 000 kronor till 190 000 kronor.

Häremot kan beräknas svara en minskning av posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal med omkring 18 000 kronor. Å andra

sidan torde denna post med hänsyn till den av mig förordade personalförstärkningen böra höjas med 10 000 kronor. Posten skulle sålunda uppgå till (150 000 — 18 000 + 10 000) 142 000 kronor.

Till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, torde böra avses ett oförändrat belopp av 2 400 kronor.

Posten till rörligt tillägg slutligen torde med hänsyn till nettohöjningen av övriga anslagsposter böra uppräknas till 43 600 kronor.

I enlighet härmed skulle avlöningsanslaget till statens anstalt för fallande-sjuka i sin helhet uppgå till (190 000 + 2 400 + 142 000 + 43 600) 378 000 kronor.

VI. Hemställen.

Under åberopande av vad jag i det föregående anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

A. beträffande statens sinnessjukhus
dels godkänna följande personalförteckning, att lända till efter-
rättelse från och med den 1 juli 1945:

Personalförteckning.

Tjänstemän å ordinarie stat.

I. Läkarpersonal.

	Lönegrad
15 överläkare	A 29
7 överläkare	A 28
19 förste läkare	A 28
20 överläkare	A 27
39 andre läkare	A 26

II. Kontorspersonal.

8 sjukhusintendenter	A 26
9 sjukhusintendenter	A 24
7 sjukhusintendenter	A 21
8 assistenter	A 17
9 assistenter	A 15
8 kassörer	A 14
16 kassörer	A 12
15 kontorister	A 9
14 kanslibiträden	A 7
10 kontorsbiträden	A 4

III. Sjukvårdspersonal.

21 förste uppsyningsmän	A 14
33 första föreståndarinnor	A 12

	Lönegrad
17 uppsyningsmän	A 10
159 överskötare	A 8
43 föreståndarinnor	A 7
1 390 skötare	A 6
371 översköterskor	A 6
1 648 sköterskor	A 3

IV. Ekonomipersonal.

Maskin- och eldarpersonal.

17 maskinmästare	A 15
6 maskinmästare	A 13
19 maskinister	A 11
27 maskinister	A 9
20 eldare	A 6
107 eldare	A 5

Personal i verkstäder och arbetssalar.

59 hantverksföreståndare	A 10
101 hantverksföreståndare	A 8
25 slöjdföreståndare	A 8
107 hantverkare	A 6
43 sömmerskor eller väverskor	A 3

Personal i kök, bageri och tvätt.

8 köksföreståndare	A 10
10 köksföreståndare	A 8
17 tvättföreståndare	A 7
6 köksföreståndare	A 6
13 bageriföreståndare	A 6
18 biträdande köksföreståndare	A 5
6 tvättföreståndare	A 4
8 biträdande bageriföreståndare	A 3
17 biträdande tvättföreståndare	A 3

Personal i trädgård och jordbruk.

6 befallningsmän	A 10
18 trädgårdsmästare	A 10
7 befallningsmän	A 8
5 trädgårdsmästare	A 8
8 föreståndare för djurstall	A 6
8 föreståndare för djurstall	A 5

Övrig personal.

16 förrädsförmän	A 7
8 vaktmästare	A 6
23 yttre nattvakter	A 6
107 förste ekonomibiträden	A 5
46 ekonomibiträden	A 2

Tjänstemän å övergångsstat.	Lönegrad
3 bokhållare	A 15
1 trädgårdsmästare	A 10
1 kanslibiträde	A 7
1 köksförestånderska av 1:a klass	A 7
1 tvättförestånderska av 1:a klass	A 6
5 chaufförer	A 6
12 post- och stadsbud	A 6

Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än 20.

15 andre läkare Eo 26;

Anm. 1: Av de å ordinarie stat upptagna tjänsterna skola tre assistent-tjänster (A 17), en kontorsbiträdestjänst (A 4), en köksföreståndartjänst (A 6), en tvättföreståndartjänst (A 4), en trädgårdsmästartjänst (A 8) samt sjutton förste ekonomibiträdestjänster (A 5) hållas obesatta, så länge de tjänstemän å övergångsstat kvarstå i tjänst, vilka enligt beslut av 1945 års riksdag skola ersättas av innehavare av förstnämnda tjänster.

Anm. 2: Antalet ordinarie befattningshavare såsom skötare, sköterskor och eldare må överstiga det i förteckningen angivna antalet för dessa befattningshavaregrupper under förutsättning, att för varje grupp motsvarande antal ordinarie befattningar hålles obesatt vid statens anstalt för fallandesjuka.

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att från och med den 1 januari 1946 komplettera personalförteckningen med följande extra ordinarie befattningar i högre lönegrad än 20, nämligen

1 överläkare	Eo 28
6 förste läkare	Eo 28
7 överläkare	Eo 27
2 andre läkare	Eo 26;

dels godkänna följande avlöningsstat för statens sinnessjukhus, att tillämpas under budgetåret 1945/46:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	kronor 15 600 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	» 105 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	» 7 850 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 3 045 000

Summa förslagsanslag kronor 26 600 000;

dels ock till Statens sinnessjukhus: *Avlöningar* för budgetåret 1945/46 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 26 600 000;

B. beträffande statens anstalt för fallandesjuka

dels godkänna följande personalförteckning, att lända till efterrättelse från och med den 1 juli 1945:

Personalförteckning.**Tjänstemän å ordinarie stat.**

		Lönegrad
<i>I. Läkarpersonal.</i>		
1 överläkare		A 28
<i>II. Lärarpersonal.</i>		
6 lärarinnor		A 11
2 lärarinnor i kvinnlig slöjd		A 11
1 slöjdlärare		A 10
<i>III. Kontorspersonal.</i>		
1 sjukhusintendent		A 21
1 kassör		A 12
1 kontorsbiträde		A 4
<i>IV. Sjukvårdspersonal.</i>		
1 första föreståndarinna		A 12
1 föreståndarinna		A 7
3 skötare		A 6
5 översköterskor		A 6
20 sköterskor		A 3
<i>V. Ekonomipersonal.</i>		
1 maskinist		A 11
1 trädgårdsmästare		A 10
1 befallningsman		A 8
1 hantverkare		A 6
1 köksföreståndare		A 6
2 eldare		A 5
2 förste ekonomibiträden		A 5
1 tvättföreståndare		A 4
4 sömmerskor eller väverskor		A 3
5 ekonomibiträden		A 2;

Ann.: Antalet ordinarie befattningshavare såsom skötare, sköterskor och eldare må överstiga det i förteckningen angivna antalet för dessa befattningshavaregrupper under förutsättning, att för varje grupp motsvarande antal ordinarie befattningar hålles obesatt vid statens sinnessjukhus.

dels godkänna följande avlöningsstat för statens anstalt för fallandesjuka, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1945/46:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 190 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	» 2 400
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	» 142 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 43 600

Summa förslagsanslag kronor 378 000;

dels ock till Statens anstalt för fallandesjuka: Avlöningar för budgetåret 1945/46 anvisa ett förslagsanslag av kronor 378 000.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Maj:t Konungen bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Hans Bergström.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING.

	Sid.
I. Översikt av anstaltsorganisationen	2
II. Revision av tjänsteförteckningen och därmed sammanhängande spörsmål	3
A. Revisionens omfattning m. m.	3
B. Vissa tjänstebestämningsfrågor för läkare och sjukvårdspersonal	5
Gällande bestämmelser	5
De sakkunniga	6
Yttranden	7
Departementschefen	9
C. Kontorspersonalen	11
Gällande bestämmelser	11
De sakkunniga	12
Yttranden	22
Departementschefen	27
D. Ekonomipersonalen	29
1. Tjänster för maskin- och eldarpersonal	30
De sakkunniga	30
Yttranden	33
Departementschefen	35
2. Tjänster i verkstäder och arbetssalar	36
De sakkunniga	36
Yttranden	40
Departementschefen	43
3. Tjänster i kök, bageri och tvätt	45
De sakkunniga	45
Yttranden	47
Departementschefen	50
4. Tjänster i trädgård och jordbruk	51
De sakkunniga	52
Yttranden	53
Departementschefen	55
5. Övriga tjänster	55
De sakkunniga	56
Yttranden	59
Departementschefen	62
E. Vissa med tjänsteförteckningsrevisionen sammanhängande frågor. Kostnadsberäkningar	63
De sakkunniga	63
Yttranden	65
Departementschefen	67

	Sid.
III. Inrättande av särskilda tjänster för rättspsykiatriska undersökningar	70
Medicinalstyrelsen	70
Yttranden	75
Departementschefen	79
IV. Föreliggande framställningar i övrigt	82
A. <i>Statens sinnessjukhus</i>	82
Medicinalstyrelsen	82
Statens sjukhuspersonals förbund	86
Yttranden	86
Departementschefen	88
B. <i>Statens anstalt för fallandesjuka</i>	90
Medicinalstyrelsen	90
Departementschefen	91
V. Beräkning av medelsbehovet för budgetåret 1945/46	91
VI. Hemställan	94
